

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA ANDRAGOGIKY A PERSONÁLNÍHO ŘZENÍ

Bakalářské kombinované studium

2007-2009

Bc.et BcA. Barbara Mikysková

Systémy dalšího vzdělávání pedagogů tance

Systems of Continuing Education in Pedagogy of Dance

Bakalářská práce

Praha, 2009

Vedoucí práce: Doc. Dr. Milan Beneš

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Doc. Dr. Milanu Benešovi.

Kromě toho děkuji také všem respondentům, kteří spolupracovali na dotazníkovém výzkumu a vedení organizací *Taneční centrum Praha* a ARTAMA za informace poskytnuté v rozhovorech.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Systémy dalšího vzdělávání pedagogů tance

vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 27. dubna 2009

Barbara Mikysková

Práce „*Systémy dalšího vzdělávání pedagogů tance*“ se zabývá dosud málo tematizovanou problematikou dalšího vzdělávání v oboru pedagogika tance.

Obor pedagogika tance je pro potřeby práce redukován na systém tvořený dvěma složkami: jednak „*triádou aktérů*“ (pedagog tance- vzdělávací instituce- student) a jednak procesy, které mezi nimi probíhají. Tyto procesy jsou, jak práce ukazuje, základními hodnototvornými faktory oboru pedagogika tance. Z toho důvodu je cílem práce v první řadě popis pedagogických procesů a jejich důsledků.

Základnou popisu je výzkum, který byl v rámci práce prováděn. Výzkum vypovídá především o přístupu účastníků ke vzdělávacím programům. Stěžejní částí výzkumu byla dotazníková sonda mapující situaci dalšího vzdělávání pedagogů tance na vzorku respondentů pěti vzdělávacích institucí v České republice a Švýcarsku.

The bachelor thesis „*Systems of continuing education in pedagogy of dance*“ presents a description of key interactions in the area of continuing education in pedagogy of dance.

For the purpose of this thesis the field of pedagogy of dance is understood as a structure consisting of two main factors: three subjects (pedagogue of dance- educational organization- student) and processes by which they influence each other. The aim of the thesis is to describe these processes and their consequences. All values that orient the educational interactions in pedagogy of dance are given by these processes.

The main resource of information is a research based on a quantitative questionnaire- survey . The survey was focused on mapping the situation of continuing education in pedagogy of dance as a dynamic chain of interactions among institutions, pedagogues and students.

Obsah práce:

1.	Úvod	7
2.	Cíle práce	8
2.1.	Prameny	9
2.2.	Hypotézy a východiska práce	9
3.	Metodologie	11
3.1.	Kvantitativní výzkum	12
3.2.	Kvalitativní výzkum	16
4.	Triáda aktérů	17
4.1.	Institute	17
4.1.1.	HAMU	18
4.1.1.1.	Obecné informace o organizaci	18
4.1.1.2.	Historie a cíl činnosti	18
4.1.1.3.	Formy a obsah studia	19
4.1.2.	TCP	20
4.1.2.1.	Obecné informace o organizaci	20
4.1.2.2.	Historie a cíl činnosti	20
4.1.2.3.	Formy a obsah studia	21
4.1.3.	ARTAMA	21
4.1.3.1.	Obecné informace o organizaci	21
4.1.3.2.	Historie a cíl činnosti	22
4.1.3.3.	Formy a obsah studia	22
4.1.4.	Jugend und Sport	23
4.1.4.1.	Obecné informace o organizaci	23
4.1.4.2.	Historie a cíl činnosti	23
4.1.4.3.	Formy a obsah studia	23
4.1.5.	JAMU	24
4.1.5.1.	Obecné informace o organizaci	24
4.1.5.2.	Formy a obsah studia	24
4.1.6.	Závěry	24
4.2.	Pedagog tance	25
4.2.1.	Charakteristika respondentů (věk, zaměstnání)	26
4.2.2.	Vzdělání respondentů	27
4.2.3.	Pedagogická činnost respondentů	28
4.2.4.	Shrnutí	30
4.3.	Student	32
5.	Interakce mezi aktéry triády	34
5.1.	Pedagog	34
5.1.1.	Cíl činnosti pedagoga	34
5.1.2.	Publikum lekcí	36
5.1.3.	Jakým způsobem pedagog své cíle realizuje?	37
5.1.4.	Proč se pedagogové obrazejí na vzdělávací organizace?	39
5.1.4.1.	Výpovědi respondentů	39
5.1.4.2.	Typy vzdělávání	42
5.1.4.3.	Závěr	43
5.2.	Organizace	44
5.2.1.	Činnost organizace	44
5.2.2.	Publikum kurzů-jeho role a význam pro organizaci	44
5.2.3.	Jakým způsobem organizace realizují vzdělávací činnost?	46

5.2.3.1.	Formy studia	46
5.2.3.2.	Logistika vzdělávacích programů	48
5.3.	Působení mezi institucemi a pedagogy	50
5.3.1.	Kvalifikace	50
5.4.	Shrnutí typů vzdělávacích systémů	52
5.4.1.	Typy vzdělávacích systémů	52
5.4.2.	Možnosti dalšího vzdělávání, z nichž pedagogové vybírají.....	53
6.	Závěr	56
7.	Seznam použité literatury	58
8.	Přílohy	60
	Příloha A. „Dotazník HAMU“	60
	Příloha B. „Dotazník ARTAMA“	64
	Příloha C. „Dotazník TCP“	68
	Příloha D. „Dotazník JAMU“	71
	Příloha E. „Dotazník J+S“	75
	Příloha F. „Zaměstnání respondentů“	78
	Příloha G. „Obecná charakteristika prostředí, ve kterém pedagog realizuje svoji činnost“ ..	80
	Příloha H. „Věková skladba studentů“	82
	Příloha CH. „Cíl pedagogické činnosti respondentů“	83
	Příloha I. „Vyučované techniky“	84
	Příloha J. „Odborné vzdělání pedagogů“	86
	Příloha K. „Které možnosti dalšího vzdělávání má pedagog tance v ČR k dispozici?“	88
	Příloha L. „Co očekáváte od kurzů dalšího vzdělávání?“	90
	Příloha M. „Co Vás ovlivňuje v kurzech nejvíce?“	92
	Příloha N. „Pedagogem tance se člověk stane poté, co...“	94
	Příloha O. „Odborná kvalifikace pedagoga tance“	95
	Příloha P. „Kdo by měl nést náklady dalšího vzdělávání pedagogů?“	96

Seznam grafů a tabulek uvedených v práci:

Tabulka č.1 „Počty respondentů“

Tabulka č.2 „Věk pedagogů-respondentů“

Tabulka č.3 „(obecné) Vzdělání pedagogů“

Tabulka č.4 „(odborné tanečně- pedagogické) Vzdělání pedagogů“

Tabulka č.5 „Působíště pedagogů- místo“

Graf č.1 „Počet vyučovaných hodin“

Tabulka č. 6 „Poměr věku pedagoga a délky pedagogické praxe“

Graf č.2 „Počet studentů, kteří navštěvují lekce respondentů“

Tabulka č.7 „Počet chlapců, mužů mezi studenty“

Graf č.3 „Důvody pro volbu taneční techniky“

Tabulka č. 8 „Co očekáváte od kurzů“

Tabulka č.9 „Poskytuje mi vzdělávací systém dostatek informací a podnětů?“

Tabulka č. 10 „Souvislost mezi frekvencí kurzů a motivací pro pedagogickou činnost“

Graf č.4 „Shrnutí faktorů, které respondenty během kurzů nejsilněji ovlivňují“

Tabulka č. 11 „Vhodnost kombinované formy studia“

Tabulka č. 12 „Spokojenost s kompetencemi lektorů“

Tabulka č. 13 „Vhodnost centrálně položeného místa konání kurzů“

Graf č. 5 „Kdy se člověk stává pedagogem tance?“

Tabulka č.14 „Povědomí o možnostech dalšího vzdělávání- Souhrnné porovnání“

1. Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem zvolila problematiku dalšího vzdělávání pedagogů v oboru pedagogiky tance.

Obor pedagogika tance jednak studuji na Hudební fakultě pražské AMU a jednak se výuce tance již 8 let věnuji. Od roku 2006 rovněž působím přímo v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů tance (pravidelně organizuji a vedu školení pro pedagogy tance).

Především na základě zkušeností získaných v souvislosti s kurzy dalšího vzdělávání, jsem se rozhodla, blíže se zaměřit právě na tuto specializovanou oblast oboru andragogika.

Obor pedagogika tance a oblast dalšího vzdělávání pedagogů tance jsou témata, kterým dosud nebylo věnováno příliš pozornosti. V důsledku toho je dění na tomto poli relativně nepřehledné, roztržité a mnohdy vede k vzájemnému rušení a ke kontraproduktivě procesů, které v jeho rámci probíhají.

Právě tohoto bodu, teoretická neukotvenost a nedefinovanost této stránky světa tanečního umění se týká očekávaný přínos práce pro obor pedagogiky tance a oblasti dalšího vzdělávání pedagogů tance.

To se projevuje v samotné výuce tance, v podobě lekcí tance, skrze kterou se dále zrcadlí jak do výsledných scénických prezentací tance, tak také do fenoménu tance samotného (do toho, co „se“ dnes chápe pojmem „*tanec*“) a jeho působení na společnost (laickou i odbornou).

2. Cíle práce

Práce se zabývá systémem vzdělávání pedagogů tance z hlediska podstaty oboru pedagogika tance, kterou, jak potvrzuje zde analyzovaný výzkum, představují interakce mezi trojicí pedagog- instituce- student.

Problematika oboru pedagogika tance je nahlížena z hlediska předmětu oboru andragogika, tedy z hlediska procesů předávání informací zejména v rámci interakce pedagoga tance a institucí, které zprostředkovávají možnosti vzdělávání v oboru pedagogika tance.

Tento velmi široký a obecný cíl jsem blíže specifikovala dílčími cíli, kterými jsou:

- Vymezení a popis faktorů, které se zásadním způsobem podílejí na dění v oboru pedagogika tance (resp. na programech dalšího vzdělávání pedagogů v tomto oboru). (zejména pojmy „*pedagog tance*“ a „*vzdělávací instituce*“)
- Popis interakcí mezi těmito faktory („*triádou aktérů*“). Jedná se zejména o procesy probíhající mezi aktivními pedagogy a vzdělávacími organizacemi, tedy typy systémů dalšího vzdělávání pedagogů (ve kterých jsou reflektovány cíle a strategie jednotlivých organizací, které poskytují možnosti dalšího vzdělávání).

Na základě tématických celků, které jsem se rozhodla v práci tematizovat, a možností, které se mi v rámci zpracovávání této práce skýtají, jsem určila perspektivu, ze které budu témata nahlížet a typ dat, na základě kterých je budu studovat.

Těžiště práce představuje:

- jednak otázka po míře ovlivnitelnosti, závislosti či nezávislosti pedagogovy činnosti na působení institucí poskytujících možnosti dalšího vzdělávání.
- a jednak popis charakteru a projevů konkrétních vlivů.

2.1. Prameny

V následující podkapitole zmiňuji způsob získání dat, které jsem pro svou bakalářskou práci využívala. Data zpracovávaná v této práci čerpám v první řadě z výzkumu, který jsem pro účel práce prováděla¹.

Důvodem, proč jsem výsledky výzkumu stanovila jako primární zdroj dat je skutečnost, že existující publikace a výzkumy nenahlíží problematiku pedagogiky tance z hlediska systémů dalšího vzdělávání, z hlediska vzdělávání dospělých. Na interakce mezi pedagogem a vzdělávací institucí se nezaměřuje žádný z dostupných pramenů.

Literatura a ostatní typy pramenů kromě výsledků výzkumu umožňují vymezit a popsat širší časový a prostorový kontext, v rámci kterého studované procesy probíhají.

Jedná se konkrétně o tyto typy publikací:

- Publikace zabývající se institucemi poskytujícími nabídku programů dalšího profesního vzdělávání. Do této kategorie spadají i publikace a prameny, které vydávají samotné instituce, prostřednictvím kterých se prezentují (například výroční publikace, internetové stránky, informační letáky...)
- Publikace tematizující situaci uměleckého školství. Zde ale ve většině případů stojí v popředí student, žák. Perspektiva těchto publikací proto vymezuje hodnoty (relevantní skutečnosti) na poli pedagogiky tance jinak než záměr této práce. Jako příklad zde le uvést publikaci *Taneční výchova a kulturní kapitál*. Zaměřuje se v první řadě na dění v oblasti pedagogiky tance z hlediska interakcí mezi pedagogem a studentem. Tato bakalářská práce však tytéž procesy sleduje s důrazem na vztah mezi pedagogem a vzdělávací institucí (institucemi).

2.2. Hypotézy a východiska práce

Na základě výše zmíněných úvah stanovuji pro svou bakalářskou práci následující předpoklady, ze kterých budu vycházet:

¹ Viz kapitola 3. Metodologie.

1. Výzkum prováděný pro potřeby této práce vypovídá o cílech, potřebách a motivacích současných pedagogů tance. Výzkum je zdrojem informací o aktuálních procesech probíhajících na poli pedagogiky tance.²

2. Hlavními aktéry v rámci problematiky dalšího vzdělávání pedagogů tance jsou:

pedagog- instituce- student -³

Téma práce je vymezené velmi široce. Důvod vyplývá mimo jiné také z druhého bodu uváděného v kapitole 2.1. Oblast, které se práce věnuje dosud nebyla z této perspektivy tematizovaná. Proto je nutné nejprve popsat a definovat pole pedagogiky tance a uvést výčet procesů, které zde probíhají, dříve než bude možné koncentrovat studium na jeden z nich.

² Viz kapitola 3

³ Viz kapitola 4

3. Metodologie

Níže popisovaný výzkum slouží v kontextu mé bakalářské práce jako hlavní zdroj dat o situaci v oblasti vzdělávání pedagogů tance.

Pro přesnější vymezení pojmů v oboru pedagogika tance v této práci využívám výše zmíněné schéma „*triády aktérů*“, tedy trojice směřodatných faktorů, které zasahují do procesů probíhajících na poli pedagogiky tance. Jedná se konkrétně o trojici:

- instituce (instituce nabízející programy dalšího vzdělávání pedagogů a instituce v rámci kterých pedagogové působí),
- pedagog,
- student.

Výzkum se zabývá pedagogickým procesem. Nahlíží jej z té perspektivy, která směřuje hlavní proud zájmu na interakce mezi institucí a pedagogem

Z institucí, které v České republice nabízejí vzdělávací programy v oboru pedagogika tance, jsem, vzhledem k rozsahu a možnostem této bakalářské práce, do výzkumu zahrnula následující:

- HAMU v Praze: Obor „*Pedagogika tance*“ (prezenční forma studia)
- JAMU v Brně: Obor „*Pedagogika tance*“ (kombinovaná forma studia)
- soukromá konzervatoř „*Taneční centrum Praha o.p.s.*“ (dále jen TCP), která nabízí studijní program „*Další vzdělávání pedagogických pracovníků*“
- Organizace NIPOS- ARTAMA (dále jen ARTAMA)
- *Jugend und Sport* (dále jen J+S) . Prostřednictvím této práce a popisovaného výzkumu se v první řadě snažím postihnout různé možné systémy a různé přístupy k dalšímu vzdělávání pedagogů tance. Výzkum jsem proto neomezovala pouze na systémy v České republice. Vzhledem k tomu, že už od roku 2006 mám možnost pravidelně vést kurzy dalšího vzdělávání pedagogů tance pořádané organizací „*Jugend und Sport*“ ve Švýcarsku, zahrnula jsem do výzkumu i tento okruh.

Pedagogové jsou v rámci práce popisováni ve vztahu k instituci, na kterou se váže jejich vzdělání a vzdělávání.

Co se samotného výzkumu týče, přichází z hlediska metodologických přístupů v úvahu jak kvantitativní tak také kvalitativní výzkum. Vzhledem k možnostem, které se mně osobně skýtají, jsem se rozhodla využít obou typů přístupu.

Pro získání dat týkajících se pedagogů, jsem využívala především metody kvantitativní (dotazníková sonda).

Kvalitativní metody výzkumu jsem uznala za vhodné pro sběr a analýzu dat týkajících se institucí (studium pramenů). Studium pramenů míním konkrétně analýzu cílu, vizí, strategií a koncepcí jednotlivých institucí.

3.1. Kvantitativní výzkum

Kvantitativní výzkum byl zahájen na jaře 2008 a ukončen v únoru 2009.

Výběr vzorku pro kvantitativní část výzkumu se odvíjí od vazby na vzdělávací instituci. Populaci potenciálních respondentů tedy lze rozdělit do následujících celků:

- HAMU,
- JAMU,
- TCP,
- ARTAMA,
- J+S.

Jak již bylo řečeno nebylo cílem výzkumu zmapovat současnou situaci vzdělávání pedagogů tance v České republice. Vzorek není reprezentativní jako vzorek populace pedagogů tance, kteří v současnosti působí. Jedná se o vzorek populace těch pedagogů, kteří se kontinuálně (dále) vzdělávají. Je třeba mít na vědomí, že v současnosti působí také stovky dalších pedagogů, kteří do výzkumu zahrnuti nebyli, a také takových, kteří možnosti dalšího vzdělávání nevyužívají.

Výzkum byl koncipován s cílem zaznamenat probíhající procesy, praxi a nikoli pouze objektivní teoretická fakta. Pedagogové zde jsou proto nahlíženi jako součást procesu, ve kterém je prostřednictvím institucí regulován, předáván a upravován fenomén tance.

Výběr vzorku respondentů probíhal z populace účastníků se vzdělávacích kurzů ve zmiňovaných institucích. Užší výběr vzorku z populace pedagogů tance následně závisel na ochotě jednotlivců spolupracovat (*redukce negativním samovýběrem*).

Možnost přístupu k populaci pedagogů tance byla jedním z kritérií, na základě kterého jsem volila instituce pro výzkum.

Coby absolventka studijního programu „*Další vzdělávání pedagogických pracovníků*“ při TCP mi byl zprostředkován kontakt na současné studenty oboru, kterých je v současné době zapsáno dvacet.

Rovněž v roli insidera, kterou Miroslav Disman nazývá „*úplný participant*“⁴, mohu pro výzkum využít také v případě HAMU, kde obor „*Pedagogika tance*“ studuji. Katedra tance čítá v současné době kolem 40 studentů.

Třetí skupinou jsou pedagogové vzdělávající se v rámci systému kurzů pořádaných organizací J+S. V tomto systému působím v roli lektorky a organizátorky kurzů, dosud se kurzů účastnilo 150 pedagogů.

Ve zbylých dvou zmiňovaných systémech (obor „*Pedagogika tance*“, kombinovaná forma studia, na JAMU v Brně a semináře pořádané organizací ARTAMA) mi přísluší role outsidera, „*úplného pozorovatele*“. Měla jsem tudíž k dispozici pouze seznam kontaktních adres pedagogů. Výzkum byl v těchto dvou případech zcela anonymní.

Po ukončení dotazníkového výzkumu bylo možné shrnout údaje o počtech respondentů do následující tabulky:

	Instituce	Počet oslovených respondentů	Počet vyplněných dotazníků	Procento návratnosti
1	TCP	12	6	50 %
2	HAMU	32	13	40,6%
3	JAMU	17	5	29,5%
4	J+S	170	43	26%
5	ARTAMA	83	17	20,5%
	Celkem	314	84	

Tabulka č. 1 „*Počty respondentů*“

Jako první část výzkumu jsem provedla „*pilotní studii*“⁵.

Cílem celé pilotní studie bylo porovnat hypotézy a východiska vzešlé z reflexe studované problematiky s jinými náhledy na tutéž skutečnost.

⁴ Srovnej: Disman, 2000.

⁵ Srovnej: Disman, 2000.

Součástí předvýzkumu byla reflexe vlastních zkušeností se studovanými systémy. Na základě reflexí jsem stanovila cíle výzkumu a jeho dílčích částí.

Metodami, které jsem v rámci pilotní studie využila, byly zejména polostandardizované a nestandardizované rozhovory.

Na základě pilotní studie jsem stanovila hlavní tematické bloky výzkumu a vypracovala kompetenční model pro obor pedagogika tance.

Tematické bloky otázek v dotaznících jsou následující dva:

- Profil pedagoga (věk, dosavadní vzdělání, praxe, využívané techniky...) Kdo to je?
- Postoj pedagoga ke vzdělávacímu systému (očekávání od kurzů, potřeby vyplývající z praxe, využitelnost obsahu kurzů v jeho praxi, logistika kurzů, vztah ke vzdělávací instituci...) Jaká je motivace pro účast v procesu dalšího vzdělávání pedagogů tance?

Kompetenční model pro pedagogiku tance, který jsem v rámci práce sestavila, je následující:

A. odborné kompetence

- kompetence technická (praktická, teoretická).
- kompetence metodická (praktická, teoretická).
- kompetence choreografická (autorská, skladebná).
- kompetence hudební (praktická, teoretická).
- kompetence práce s tělem (praktická, teoretická).

B. klíčové kompetence

- sociální kompetence.
- kompetence k sobě samému.

Bližší analýza modelu, jeho vzniku a popis jednotlivých kompetencí přesahuje rámec této práce.

Na základě pilotní studie jsem sestavila dotazník pro účastníky vzdělávacích programů. Vzhledem ke specifičnosti jednotlivých vzdělávacích systémů a skupin

respondentů bylo třeba dotazníky pro každou z pěti skupin zvlášť upravit⁶. Charakter respondentů bylo proto nutné vymezit již předem, a to v souvislosti s typem instituce, v rámci které se vzdělávají.

Metodu dotazníku jsem zvolila proto, že umožňuje provést výzkum nezávisle na postavení výzkumníka v rámci dotazované skupiny.

Dotazníky byly poté rozeslány prostřednictvím emailu. Tato forma zaručuje relativně vysokou míru anonymity. Zároveň je ale třeba počítat s nižší návratností vyplněných dotazníků. Počet vyplněných dotazníků tohoto výzkumu⁷ korelaci mezi návratností dotazníků a mírou, nakolik respondent výzkumný tým nebo instituci zná, potvrdil. Nejvyšší procento návratnosti jsem tudíž zaznamenala u respondentů TCP. V tomto případě jsem je osobně, během jednoho z kurzů, žádala o spolupráci na výzkumu a výzkum samotný jsem jim představila. Druhé nejvyšší procento návratnosti bylo zaznamenáno u studentů HAMU, mých současných a bývalých spolužáků. Nejnižší míry návratnosti dotazníků se výzkum dočkal od účastníků kurzů organizace ARTAMA. S respondenty jsem se osobně nesetkala, jejich emailové adresy mi byly zprostředkovány organizátorem kurzů za účelem tohoto výzkumu.

Do dotazníku jsem zařadila jak otevřené, tak také uzavřené otázky. Otevřené otázky měly zamezit nebezpečí přehlédnutí některé z (nepředpokladatelných) potřeb pedagogů a z nich vyplývajících očekávání od vzdělávacích kurzů.

Uzavřené otázky měly naopak umožnit porovnávání většího množství dotazníků a kvantifikaci dat vypovídajících o edukační realitě oboru pedagogika tance.

V rámci výzkumu pak bylo třeba brát v úvahu také etické otázky, které v souvislosti s výzkumem vyvstávají.

V rámci výzkumu pracuji s dvojím typem dat. Jednak s daty, jejichž vznik *nesouvisí* s výzkumem, s veřejně přístupnými daty (internetové stránky institucí, publikace prezentující instituce...). Jednak ale také využívám data, která byla vytvořena konkrétně *pro* tento výzkum a během něj. Jedná se o *osobní údaje*. Vzhledem k tomu, že součástí rozhovorů ale nejsou *citlivé údaje*, není třeba *písemného souhlasu* interviewovaných.

V rámci práce nakládám se dvěma typy *osobních údajů*. Jednak se jedná o osobní údaje ve formě dat zprostředkovaných v rozhovorech a dotaznících. Zákon se na tento typ osobních údajů vztahuje pouze v případě, když jsou uvedena ve spojení s druhým typem, konkrétními emailovými adresami. Ve výsledné práci však tato data nejsou uvedena. Data

⁶ Viz přílohy A-E.

⁷ Viz tabulka č. 1 „Počty respondentů“

zpracovaná ve výzkumu tak byla *anonymizována* a tím zbavena charakteristiky *osobních dat*. Propojení mezi daty a identifikačními údaji bylo zrušeno.

3.2. Kvalitativní výzkum

Jak jsem již uvedla, součástí práce je i kvalitativní výzkum. Jeho prostřednictvím jsem se snažila zmapovat okolnosti vzniku institucí, analyzovat stanovené cíle, strukturu fungování organizací, které kurzy pořádají.

V rámci kvalitativní části výzkumu jsem se rozhodla využít zejména následující tři metody:

1. Studium pramenů. Literaturu, lze do výzkumu zahrnout rovněž zejména v kvalitativní části. Jedná se například o dokumenty, kterými se instituce prezentují, tedy o *neodbornou literaturu*⁸, vlastní webové stránky organizací, ale také o *odbornou literaturu*⁹ týkající se tématu dalšího vzdělávání v oblasti pedagogiky uměleckých odvětví.
2. Rozhovor, konkrétně „*strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami*“ a „*kvalitativní rozhovor*“¹⁰ s organizátory kurzů a řediteli institucí.
3. Přímé pozorování, tedy osobní účast na lekcích v rámci kurzů (ať už jako lektor, účastník či divák).

⁸ Srovnej: Strauss, 1999.

⁹ Srovnej: Strauss, 1999.

¹⁰ Srovnej: Hendl, 2005.

4. Triáda aktérů.

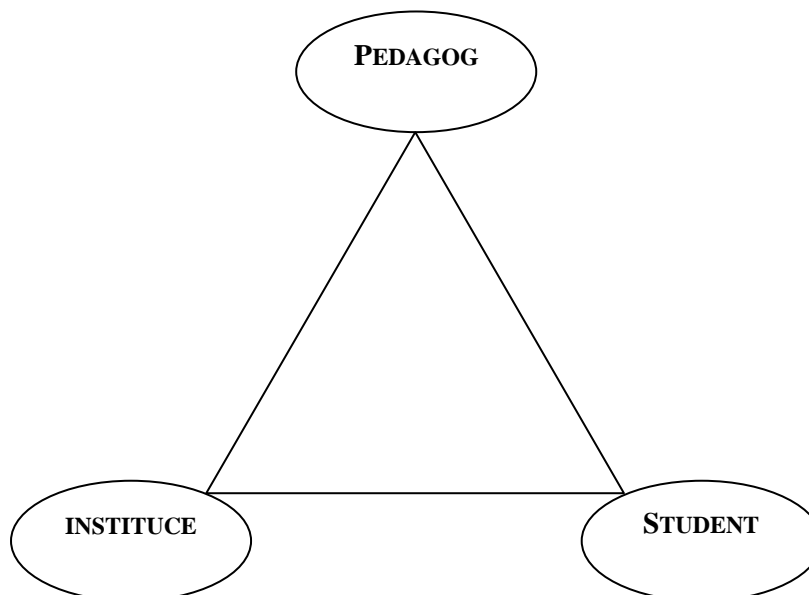

Schéma č. 1 „Triáda aktérů pedagogického procesu“

Jak během předvýzkumu, tak také samotným výzkumem, vyšel najevo význam této trojice faktorů. Proto jí, tedy té části, která je v souvislosti s prací relevantní (faktor „*institute*“, faktor „*pedagog*“ a jejich vzájemný vztah), věnuji následující kapitolu.

Nejprve přistoupím k definici jednotlivých pojmů.

4.1. Institute.

Pojmem „*institute*“ zde obecně označuji organizaci, která je součástí sítě nabízející možnosti dalšího vzdělávání pedagogů tance.

Institute působící ve zmiňovaném schématu jsou dvojího typu:

- Jednak zde existují institute, v rámci kterých pedagog vykonává svoji činnost (taneční konzervatoře, soukromé taneční školy, základní umělecké školy, centra volného času, oddíly, městské domy dětí a mládeže, apod.). Pedagog zde vystupuje v roli zaměstnance.

- Jednak zde ale jsou také instituce, které zprostředkovávají a umožňují vzdělávání pedagogů. Pedagog zde vystupuje v roli klienta.

Poslední zmiňované stojí v rámci této práce v popředí.

V následujících podkapitolách představím organizace, které jsem zvolila jako příklady situace dalšího vzdělávání v oboru pedagogika tance. Ve výběru institucí jsem se řídila zejména možnostmi, které se mi naskýtal pro provedení výzkumu.

Předmětem této kapitoly (ani této práce) není podrobná analýza a porovnání osnov. V rámci této podkapitoly pouze naznačím, ze jakých východisek bylo koncipováno kurikulum studia pedagogiky tance v jednotlivých institucích.

U každé organizace zde nastíním okolnosti jejího vzniku a formu a obsah studia, které nabízí.

4.1.1. HAMU

4.1.1.1. Obecné informace o organizaci

Hudební fakulta Akademie múzických umění (dále jen HAMU) nabízí (bakalářský a magisterský) studijní obor Pedagogika tance. Forma studia je prezenční. V každém ze tří bakalářských a dvou magisterských ročníků studuje v průměru 6 studentů.¹¹

Logistika, prostorové a technické zabezpečení a struktura činnosti katedry tance je určována vedením celé HAMU, resp. AMU.

Absolvent získává titul Bakalář umění, BcA., respektive Magistr umění, MgA.

4.1.1.2. Historie a cíl činnosti

Dnešní katedra tance HAMU pokračuje v činnosti „*tanečního odboru*“, který byl součástí „*vysoké školy Akademie musických umění v Praze*“ zřízenou „*Dekretem presidenta republiky ze dne 27. 10. 1945*“¹².

Cílem činnosti při založení bylo „*reagovat na potřeby praxe*“¹³, přičemž je třeba připomenout, že se jednalo o praxi raných padesátých let 20. století.

¹¹ www.hamu.cz (20.3.2009, 23:50)

¹² Srovnej: Sbírka zákonů a nařízení, č. 126 a 127/ 1945.

Dalším impulzem pro umožnění studia pedagogiky na HAMU byl, podle tehdejší vedoucí katedry tance, paní Boženy Brodské, „*nedostatek pedagogů*“.

„*Vyšlo se proto vstříc i pracujícím pedagogům prostřednictvím možnosti studia při práci.*“¹⁴ Do roku 1995 byl při HAMU nabízen pětisemestrální kurz pro učitele ZUŠ. Absolventi SŠ si tak prostřednictvím kurzů, které se konaly jednou za 14 dní, mohli doplňovat ke svému všeobecnému vzdělání ještě odbornou stránku.

V současné době tento program již neexistuje.

4.1.1.3. Formy a obsah studia

Prameny poskytující data vypovídající o osnovách HAMU jsou jednak současné stránky katedry tance HAMU a jednak novinový článek z roku 1985 (viz seznam použité literatury).

Jako nespecifičtější rys studia na HAMU vymezují následující:

Kurikulum studia HAMU bylo odvozeno z osnov konzervatoře. Studium při AMU mělo původně rozšiřovat konzervatorní látku. „*Vzhledem k nebezpečí dublování studia*“¹⁵ byly zvlášť vyčleněny obory „*Pedagogika tance*“, „*Choreografie*“ a „*Taneční věda a historie*“.

Rozčlenění na obory mělo umožnit koncentraci studia HAMU na dílčí oblasti náplně studia konzervatoře. Pojem „*dublování studia*“ sice není v článku blíže specifikován. Do jisté míry z této formulace lze číst skutečnost, že konzervatorní vzdělání je chápáno jako celek zasahující do oblasti všech kompetencí, kterými by kdokoli směřující svou profesní dráhu do tanečního světa měl disponovat. Absolutorium konzervatoře tedy vypovídá o definitivním ovládnutí taneční techniky a výcviku ostatních kompetencí. Vypovídá o postoji přesvědčeném o tom, že v oboru tance je možné se vzdělávat a rozvíjet už pouze více do šířky, do větší míry komplexnosti.

Zároveň z takového chápání kompetencí vyžadovaných pro činnost v tanečním světě plynou také předpoklady pro studium na HAMU zakotvené v přijímacím řízení. Pro přijetí ke studiu je nutné disponovat dovednostmi na úrovni absolventa konzervatoře¹⁶.

¹³ Vanurová, 1985.

¹⁴ tamtéž.

¹⁵ tamtéž.

¹⁶ www.hamu.cz (20.3.2009, 23:50)

4.1.2. TCP

4.1.2.1. Obecné informace o organizaci

„Taneční centrum Praha- konzervatoř (dále jen TCP) je střední a vyšší střední školou.“ Ze „Skupiny moderního tance Vysokoškolského uměleckého souboru“ (1961) se přes „Skupinu moderního tance VUS Univerzity Karlovy“ (1977) a „Taneční centrum Univerzity Karlovy“ (1984) vyvinulo v „Taneční centrum Univerzity Karlovy- konzervatoř“ (1994), resp. „Taneční centrum Praha- konzervatoř o.p.s.“ (1997)¹⁷.

Kromě osmiletého konzervatorního vzdělávacího programu nabízí v současné době také studium *„taneční pedagogiky“*.

V každém ze čtyř ročníků začíná studovat 15-20 studentů. V roce 2007 studium uzavřelo 35% studentů a v roce 2008 pouze 27%.¹⁸

Logistické a personální zajištění vzdělávacích akcí je propojené s konzervatoří TCP.

Pedagogové vyučující v rámci programu dalšího vzdělávání jsou zároveň i pedagogy osmiletého středoškolského programu.

Studium je ukončeno *„absolutoriem s důrazem na umělecko – pedagogický výkon, teoretické předměty doplňkového pedagogického studia a absolventská práce, absolvent je kvalitně vyškolen pro pedagogiku základů scénických tanečních technik a doplňkových předmětů pro přípravné a základní výkonnostní úrovně (školy a mimoškolní aktivity typu ZUŠ, DDM, kluby tanečních sportů, pohybově estetických sportů, atd.), dále je optimálně připraven pro studium VŠ oborů: taneční věda (pedagogika, choreografie, teorie a kritika), tělovýchova, kulturní a sportovní management, taneční a sportovní fyzioterapie, propagace - komunikace - P.R. atd.“*¹⁹

4.1.2.2. Historie a cíl činnosti

Vzdělávání představuje *„eklektickou taneční výchovu a metodiku výuky tanečních technik, doškolení a rekvalifikace tančíků, učitelů tance, tělesné výchovy a pohybově estetických disciplín.“*²⁰

¹⁷ Schneider, 2001.

¹⁸ Informace získané v rozhovoru s vedením TCP 17.5. 2008.

¹⁹ www.tanecnicentrum.cz (10.3. 2009, 7:10)

²⁰ Informace získané v rozhovoru s vedením TCP 17.5. 2008.

Konzervatoř TCP zařadila do své vzdělávací nabídky kurzy pro pedagogy tance za účelem:

- Institucionalizace neformálního vzdělávání, které v souvislosti s konzervatoří TCP probíhalo.²¹
- Péče o zdraví dětí, které navštěvují taneční kurzy po celé ČR v různých institucích.
- Lépe připravit budoucí studenty konzervatoře na náročné studium.
- Rozšířit základnu pro nábor potenciálních studentů konzervatoře, zejména chlapců^{22 23}.

4.1.2.3. Formy a obsah studia

Jedná se o „diferencovaný čtyřletý vzdělávací model zaměřený především na metodiku tanečních technik, pedagogické předměty a odbornou teorii.“²⁴

Čtyřletý diferencovaný studijní plán konzervatoře představuje kromě individuálních konzultací a dvou „týdenních campů“ celkem 10 víkendových (2-3 denních) klasifikačních seminářů obsahujících „8 praktických a 6 teoretických hodin“²⁵. Účastníci hradí školné z vlastních nákladů. Roční příspěvek se odvíjí podle rozsahu diferencovaného studijního plánu.

4.1.3. ARTAMA

4.1.3.1. Obecné informace o organizaci

ARTAMA je „odborný útvar příspěvkové organizace ministerstva kultury NIPOS (Národní informační a poradenské středisko pro kulturu)“. NIPOS bylo zřízeno Ministerstvem kultury k 1.1. 1991.

„Nabízí a zajišťuje odborný servis v oblastech neprofesionálního umění a dětských estetických aktivit, pořádá nebo odborně zajišťuje dílny a semináře... shromažďuje

²¹ Pozn. Jednalo se o několikahodinové pedagogické semináře, jejichž struktura nebyla podložena stanovenými osnovami ani závěrečnou certifikací. BM

²² Pozn. TCP tým reaguje na současný problém, kterým je nedostatek mužů- tanečníků a otázka současného mužského tance vůbec. Na tuto situaci poukazují rovněž výsledky výzkumu shrnuté v tabulce č. 7. BM

²³ Informace získané v rozhovoru s vedením TCP 24.5. 2008.

²⁴ www.tanecnicentrum.cz (10.3. 2009, 7:10)

²⁵ Tamtéž.

*dokumentaci... ARTAMA nabízí odborné konzultace, zpracování projektů... kontakty s odborníky v jednotlivých odborech.*²⁶

Kurzy se konají v různých městech po celé ČR. Logistika a personální zajištění je většinou opřeno o místní ZUŠ, soukromé taneční studio nebo podobnou organizaci. Kurzovné a další výdaje spojené se vzdělávací akcí hradí účastníci sami.

*„Absolvent skládá závěrečné zkoušky, za které mu po úspěšném složení přísluší osvědčení MŠMT.”*²⁷

4.1.3.2. Historie a cíl činnosti

NIPOS (a v jeho rámci také ARTAMA) pokračuje v linii činnosti Svazu osvětového ustaveného v roce 1905 a vykonávajícího *„různými způsoby a v různých oborech osvětovou, kulturní a výchovnou činnost“*. Za první republiky fungovala organizace jako Masarykův lidovýchovný ústav, *„v padesátých letech byl přetvořen na Osvětový ústav (a při něm: Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti, od roku 1971 Ústav pro kulturně výchovnou činnost). V roce 1991 byl ÚKVČ transformován v IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu.*

*S účinností ode dne 4. 5. 2004 se na základě rozhodnutí č.2/ 04 ministra kultury změnil název Informačního a poradenského střediska pro místní kulturu na nový název Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (zkratka NIPOS).*²⁸

4.1.3.3. Formy a obsah studia

V sekci *„scénický tanec mládeže a dospělých“* jsou nabízeny programy akreditované MŠMT v programu *„Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků“*.

Jedná se o víkendové kurzy, které se konají *„jedenkrát v měsíci, zpravidla desetkrát ročně.”*²⁹

Témata jednotlivých kurzů se liší. Nejsou odvozena od předem pevně stanoveného kurikula. Jedná-li se o cyklus kurzů (například roční nebo semestrální), kurzy na sebe volně navazují. Jak jsem se dozvěděla od pořadatele kurzů, který zde zároveň působí jako lektor,

²⁶ www.nipos-mk.cz (15.2. 2009, 9:20)

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ www.nipos-mk.cz (15.2. 2009, 9:20)

řídí se náplň kurzů především podle účastníků (jednak podle potřeb jejich pedagogické praxe, jednak ale také podle charakteru konkrétní skupiny, která se na kurzu sejde).

4.1.4. Jugend und Sport

4.1.4.1. Obecné informace o organizaci

Vládní organizace „*Jugend und Sport*“ (dále jen J+S) představuje síť spolupráce mezi (švýcarskou) vládou, kantony, (sportovními a tělovýchovnými) svazy a oddíly.

J+S zprostředkovává a podporuje sportovní aktivity ve formě, která je přiměřená mladistvým (věková kategorie od 10 do 20 let), a podporuje tím jejich vývoj a duševní rozvoj.

Činnost organizace zasahuje do 75ti sportovních disciplín, mezi kterými je také obor „*Gymnastik und Tanz*“.³⁰

4.1.4.2. Historie a cíl činnosti

Činnost organizace J+S byla ustavena zákonem přijatým 17.3.1972. Ten nahrazoval původní „*Vorunterricht*“ (přípravu na vojenský výcvik) činností organizace jejímž úkolem mělo být zabezpečit sportovní výchovu chlapcům a rovnou měrou i dívkám.³¹

4.1.4.3. Formy a obsah studia

Jedním z konkrétních projevů široce vymezeného popisu komplexní činnosti organizace J+S, jsou kurzy dalšího vzdělávání pedagogů a trenérů. Ročně jich organizace J+S v současnosti uspořádá celkem 2600.

Jedná se o jedno- až šestidenní kurzy uspořádané do systému modulárního vzdělávání. Člen organizace, pedagog či trenér, který absolvoval šestidenní úvodní kurz, je povinen absolvovat minimálně jeden modulární kurz každé dva roky.

Organizace J+S si může dovolit z vládních příspěvků hradit velkou část výdajů, které by jinak padaly na účastníky. Účastníkům kurzů tak je z poloviny proplácena doprava (veřejnými dopravními prostředky), hrazeno ubytování po dobu kurzu a ve většině případů také stravování. Navíc získávají účastníci potvrzení pro zaměstnavatele na základě kterého jim je vyplaceno určité procento mzdy (ušlé během doby konání kurzu).

V souvislosti s charakterem švýcarského státu, se kurzy konají v různých městech jednotlivých kantonů a také v různých jazycích.

³⁰ Srovnej: www.jugendundsport.ch (20.1. 2009, 21: 35)

³¹ Hotz, 1992. str.2

Každým kurzem je účastníkovi obnovena platnost jeho pedagogické, resp. trenérské třídy³² a údaj o absolvovaném kurzu je zaznamenán do elektronické databanky J+S.

4.1.5. JAMU

4.1.5.1. Obecné informace o organizaci

Vzdělávací instituce typu pražské AMU byla v Brně založena v roce 1947. Obor „*taneční pedagogika*“ byl do nabídky studijních oborů zařazen v akademickém roce 1990/1991³³.

4.1.5.2. Formy a obsah studia

Jedná se o bakalářský vysokoškolský studijní program. Jeho koncepce byla odvozena od studijního programu na pražské HAMU a přizpůsobena situaci JAMU.

Nejpodstatnější rozdíl spočívá ve formě studia. Forma studia na JAMU je oproti pražskému programu kombinovaná a tím umožňuje studium také pedagogům vázaným pracovním poměrem.

4.1.6. Závěry

Závěrem je pro kontext práce možné konstatovat:

- Pouze pro HAMU a JAMU je vzdělávání pedagogů tance stěžejním cílem činnosti.
- Žádná ze zmiňovaných institucí nemá ve vymezení svých cílů explicitně uvedeno další vzdělávání v oboru pedagogika tance. Cíle organizací jsou zaměřeny v první řadě na jiné oblasti. Další vzdělávání představuje pouze dílčí část činnosti organizace.

³² Pozn. Je rozlišováno mezi následujícími 3 třídami: *Leiter- Grundausbildung* (trenér se základním vzděláním), *Leiter* (trenér), *Experte* (expert). BM.

³³ www.jamu.cz (29.3. 2009, 21: 00)

4.2. Pedagog tance

Cílem práce je, předložit informace o stavu vzdělávání pedagogů tance, o typech vzdělávacích systémů, a to v kontextu interakcí, které probíhají mezi následujícími třemi aktéry:

- Pedagogem tance
- Studentem
- Institucí (společností)

Způsob, kterým tato práce nahlíží pedagoga tance, tak v první řadě směřuje pohled na aktéry „*pedagog*“ a „*institute*“, na interakce mezi nimi.

Jak jsem ale již výše uvedla, jedná se o cyklus, o řetězec interakcí mezi třemi aktéry, a tudíž se řeč o kterémkoli z nich automaticky týká i ostatních dvou.

Nelze hovořit o pedagogovi aniž by do povědomí byla zahrnuta instituce určující jeho činnost. Nelze hovořit o pedagogovi aniž by byl uvažován i student.

Pedagog tance, přesněji řečeno „*status pedagoga tance*“, je vedle instituce druhým klíčovým tématem práce. Záměrně jsem zvolila výraz „*status*“ pedagoga tance (viz níže), protože právě tento výměr pojmu „*pedagog tance*“ odpovídá perspektivě náhledu na problém, který uplatňuji v této práci.

Zejména ve vztahu pedagoga a instituce, v rámci které vykonává svou činnost, se mi jeví vhodné chápat pojem „*pedagog tance*“ jako status.

Status, tedy „*prestiž, kterou má určitá skupina v očích jiných členů společnosti. Obvykle je spojena s charakteristickým stylem života. Způsobem chování, který se od členů dané skupiny očekává...*“³⁴ V souvislosti se sociální rolí se pak ke statusu váže „*určitý soubor práv a povinností, jenž je spojován s jistou mírou ocenění ze strany ostatních...*“³⁵

Z výše zmíněných důvodů uvádím v této kapitole, jejímž cílem má být popis objektivních skutečností týkajících se respondentů, údaje týkající se věku a (dosavadního)

³⁴ Giddens, 1999. str. 554.

³⁵ Reichel, 2004. str. 147.

vzdělání (všeobecného a odborného). Jedná se o údaje, nastiňující profil pedagoga relevantní pro studium pedagoga coby jednotky v edukačním procesu.

4.2.1. Charakteristika respondentů (věk, zaměstnání)

Hledat „*pedagoga tance*“, předpokládat, že jeden z těch, kteří v současnosti vedou hodiny tance je „*tím*“ pedagogem tance, snažit se jej popsat jako model fenoménu „*pedagog tance*“, by nebylo příliš rozumné.

Abstraktním pojmem „*pedagog tance*“ v následujících kapitolách označuji konkrétní osoby, respondenty, aktivní pedagogy tance.

Obecný profil osob, data plynoucí z otázky č. 1 v dotaznících všech skupin, jsem shrnula do následujících tabulek:

Organizace	Průměrný věk
ARTAMA	31,9
JAMU	29,5
J+S	27
HAMU	25,1
TCP	23
Celkový průměr	25 let

Tabulka č.2 „Věk pedagogů- respondentů“

Pro kontext této práce jsem odpovědi vyplněné do kolonky „*zaměstnání*“³⁶ rozdělila do následujících skupin:

- **Pedagog tance.** Vymezení pojmu „*pedagog tance*“ v rámci této dotazníkové otázky, je chápáno jako výpověď o pocitu respondenta o tom, že se respondent cítí být pedagogem tance nezávisle na organizaci, která ho momentálně zaměstnává. Předpokládám, že výuka tance pro respondenta v tomto případě představuje životní náplň profesní činnosti jako takové.
- **Učitel ZUŠ, lektor.** V tomto případě je pedagogická činnost vázána na výkon konkrétní funkce v určité organizaci. Nemusí nutně zasahovat tak hluboko do veškeré činnosti osoby.
- **Učitel.** Jedná se o pedagogy MŠ, ZŠ, SŠ.
- **Tanečník.**
- **Student.** V případě respondentů skupiny HAMU a JAMU jsou vysokoškolskými studenty všichni jejich členové. Do vyhodnocování

³⁶ Viz přílohy A-E.

dotazníků jsem však zahrnovala výhradně pouze pojmy, které respondenti sami uvedli.

- **Jiné.** Do této kategorie jsem shrnula zaměstnání, která svědčí o tom, že tanečně- pedagogická činnost není jedinou profesní činností respondenta. Přítomnost této kategorie svědčí o funkci výuky tance pro respondenta coby „vedlejší zaměstnání“, popř. „koníček“. Odpovědi spadající do této kategorie se vyskytly především u respondentů J+S a ARTAMA.

Odpovědi respondentů jsou shrnuty v grafech v příloze F „Zaměstnání respondentů“ této bakalářské práce.

4.2.2. Vzdělání respondentů

V kontextu této práce je relevantní uvést jak všeobecné tak také odborné vzdělání, které pedagogové dosud absolvovali.

Ke svému všeobecnému vzdělání se respondenti vyjadřovali v kolonce „Vzdělání“ uvedené v závěru dotazníků spolu s kolonkou „věk“³⁷ a „zaměstnání“.

Organizace	Dosažené vzdělání	
	ŠŠ ³⁷	VŠ
HAMU	45%	55%
TCP	83%	17%
ARTAMA	45%	55%
JAMU	50%	50%
Celkový průměr	56%	44%

Tabulka č. 3 „(obecné) Vzdělání pedagogů“

O odborném vzdělání, otázce: „*Jaké taneční a tanečně-pedagogické vzdělání jste dosud absolvovala?*“³⁸, respondenti vypovídali zaškrtnutím odpovědi na otázku možnosti z nabídky.

Vzdělávací programy jsem pro potřeby své bakalářské práce rozdělila do tří skupin: „formální“, „neformální“ a „informální“.

V rámci této práce jsem do kategorie pojmů „formální“, „neformální“ a „informální“ odborné vzdělání pro pedagoga tance zahrnula následující vzdělávací programy:

³⁷ Pozn. Ačkoli někteří respondenti sami od sebe uvedli, zda-li se v případě středoškolského nebo vysokoškolského vzdělání jedná o specializované pedagogické vzdělání, nezapočítávala jsem tyto údaje do celkového, protože by to nevypovídalo o skutečnosti. BM

³⁸ Viz přílohy A-E.

- „*Formální vzdělávání*“: pravidelné a déle trvající (jedno nebo více semestrální) kurzy (ZUŠ, semestrální kurzy v soukromých tanečních studiích nebo školách, konzervatořích a vysokých školách...).
- „*Neformální vzdělávání*“: jedno- nebo několikadenní workshopy, blokované kurzy, „*open class*“, ale také blokovaná školení pořádaná explicitně pro pedagogy tance.
- „*Informální vzdělávání*“: účast na dění v tanečním světě, konkrétně: zaprvé prostřednictvím vlastní interpretační praxe pedagogů coby tanečníků, zadruhé návštěvami divadel a zatřetí diskusemi a kontakty s kolegy.

Otázky byly v jednotlivých dotaznících sestaveny a formulovány rozdílným způsobem³⁹. Následující tabulku proto nelze nahlížet jako porovnání odpovědí jednotlivých skupin respondentů. Tabulku zde uvádím pro možnost přehledného shrnutí výsledků.⁴⁰

	1. kategorie Formální vzdělávání			2. kategorie Neformální vzdělávání		3. kategorie Informální
	Základní (ZUŠ)	Střední (konzervatoř)	Vysokoškolské (HAMU, JAMU, jiné VŠ)	Workshopy	Semináře pro pedagogy tance	
TCP	20%	60%	0%	0%	20%	0%
ARTAMA	10%	13%	8%	56%	13%	0%
JAMU	30%	40%	0%	0%	30%	0%
HAMU	0%	20%	20%	20%	0%	40%
J+S	10%	0%	0%	17%	70%	0%

Tabulka č.4 „(odborné tanečně- pedagogické) Vzdělání pedagogů“

Závěrům, které je možné vyčíst z tabulky č.4, se dále věnuji v kapitole č. 5, protože se již jedná o interakce mezi vzdělávacími institucemi a pedagogy a nikoli o informace vypovídající apriori o pedagogovi.

4.2.3. Pedagogická činnost respondentů

Kromě bloku otázek zjišťujících obecné údaje o pedagogích, je pro následující kapitoly práce podstatné uvést rovněž skutečnosti týkající se samotné pedagogické činnosti, kterou respondenti v současnosti vykonávají.

³⁹ Viz přílohy A-E.

⁴⁰ Viz příloha J „Odborné vzdělání pedagogů“.

Do dotazníků byly zařazeny uzavřené otázky týkající se typu instituce, v rámci které pedagogickou činnost vykonávají, velikosti obce, ve které se tato instituce nachází⁴¹, počtu hodin, který pedagogové týdně vyučují a délka dosavadní pedagogické praxe.

Místo, ve kterém pedagogové působí jsem do dotazníku zařadila z důvodu sledování míry centralizace působišť. Jak dále uvádím v kapitole 5.2.3.2., která problematizuje typy vzdělávacích systémů v oboru pedagogiky tance, je patrná centralizace (do měst Praha a Brno) vzdělávacích institucí ve kterých se pedagogové vzdělávají.

Organizace	Odpověď většiny	Procento respondentů, kteří takto odpověděli
HAMU	nad 100 000	75%
TCP	do 50 000	80%
ARTAMA	20 000- 50 000	43%
JAMU	do 20 000	60%
J+S	do 15 000	84%

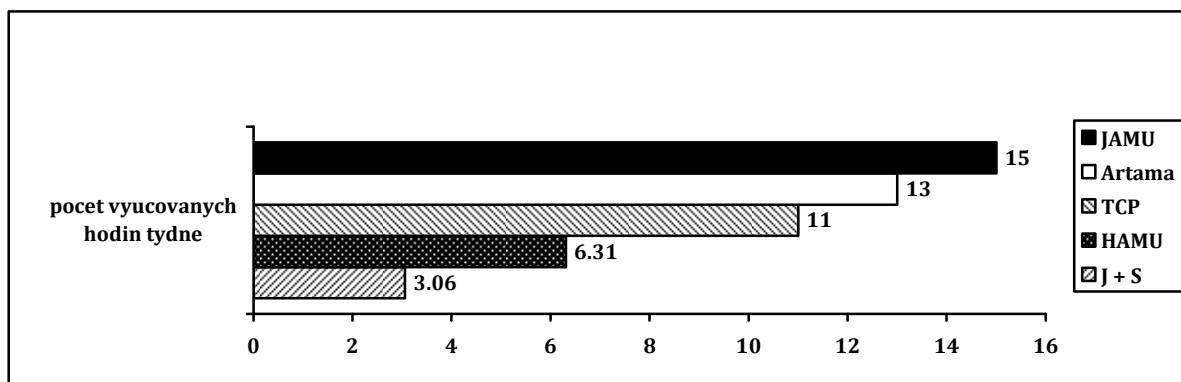
Tabulka č. 5 „Působišť pedagogů-místo“

Typ instituce, ve kterém pedagogové působí, je ve většině případů taneční obor základní umělecké školy (67% respondentů JAMU, 60% TCP, 59% ARTAMA). Výjimkou je opět skupina HAMU, jejíž členové působí v základních uměleckých školách pouze ve 25% případů, větší část skupiny (37%) působí v soukromých studiích.

Zcela jinak je třeba přistupovat k výsledkům skupiny J+S, jejíž členové pedagogicky a trenérsky působí ze 75% ve (sportovních a tělocvičných) oddílech. Pohybují se ve většině případů na rozhraní mezi tím, co je ještě chápáno jako „tanec“ a tím, co už je přijímáno jako „sport“.

Výsledky týkající se počtu hodin a délky pedagogické praxe je možné nahlížet v juxtapozici a porovnávat. Pro tuto možnost jsem údaje shrnula do následujících grafů:

⁴¹ Viz přílohy A-E.

Graf č. 1 „Počet vyučovaných hodin (týdně)“

Organizace	Průměrný věk	Délka pedagogické praxe	% let života, během kterých se věnují pedagogické činnosti
ARTAMA	31,9	10,1 let	24%
JAMU	29,5	9, 3 let	24%
J+S	27	7 let	21%
HAMU	25,1	4,4 let	15%
TCP	23	6 let	21%

Tabulka č. 6 „Poměr věku pedagoga a délky pedagogické praxe“

4.2.4. Shrnutí

Výsledky všech výše zmíněných otázek byly shrnuty do grafů⁴², ze kterých lze vyčíst následující:

- Pedagogové účastníci se kurzů dalšího vzdělávání jsou převážně ženy (98% respondentů jsou ženy) relativně mladého věku (průměrný věk respondentů je 25 let).
- Cíl jejich činnosti je z velké míry určován subjektivní, individuální motivací pedagogů.
- Působí v institucích základního (uměleckého) školství. V porovnání s ostatními vzdělávacími institucemi tanečního světa tak oslovují nejširší vrstvu společnosti. Týdně se lekcí respondentů zúčastní 221 tanečníků.⁴³
- Většina pedagogů respondentů působí ve městech majících méně než 50 000 obyvatel. Jedinou výjimku představují respondenti HAMU, z nichž většina působí ve městech s více než 100 000 obyvateli. Vzhledem k tomu, že se jedná

⁴² Viz příloha G „Místo působení a typ instituce“

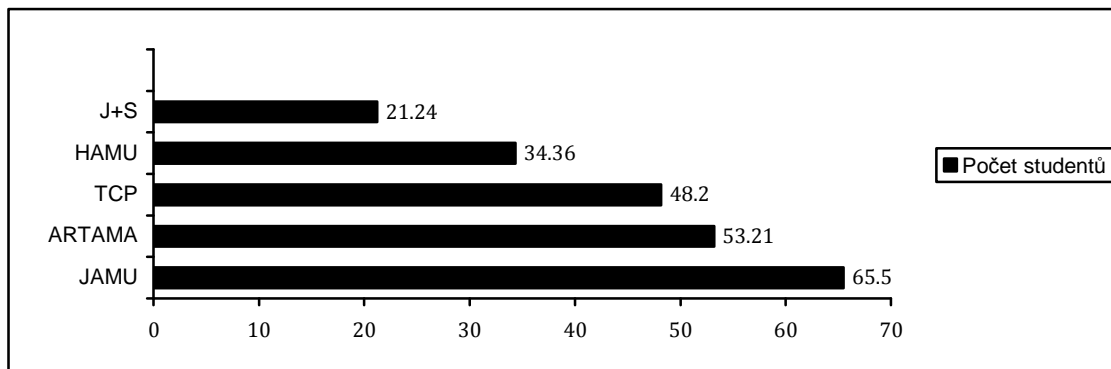
⁴³ Viz graf č. 2 „Počet studentů, kteří navštěvují lekce respondentů.“

o pedagogy, kteří (v Praze) zároveň prezenčně studují, lze tuto skutečnost předpokládat.

- Taktéž na základě již zmiňované formy studia, vedou týdně největší počet hodin respondenti studující na brněnské JAMU. Naopak nejméně hodin vedou pedagogové ze skupiny J+S, pro které pedagogická činnost nepředstavuje prioritní profesní činnost (což je patrné také z grafů v příloze G „*Zaměstnání respondentů*“).
- Co se týče délky praxe, lze pozorovat paralelu mezi délkou pedagogické praxe a věkem respondenta. Tabulka č. 6 „*Poměr věku pedagoga a délky pedagogické praxe*“ vypovídá o relativně jednotném věku, kdy respondenti s pedagogickou praxí začali. Většina respondentů začala pedagogicky působit kolem 20. roku života. Z hlediska vývojových etap, které lze vyčlenit pro profesionála působícího v tanečním světě, se jedná o věk, kdy již není možné absolvovat celé akademické vzdělání pro roli interpreta. Jedná se ale o věk, kdy lze předpoklady tělesné kondice (pohyblivost, silové schopnosti, vytrvalost) a také koordinace, do kterých spadají veškeré technické aspekty jednotlivých tanečních technik, ještě velmi dobře trénovat. Co se týče mentálních kapacit, je v tomto věku již dokončeno jak základní tak i střední vzdělání. Eventuální teoretické vzdělání ve specializované oblasti pedagogika tance se tak může opírat o základnu všeobecných znalostí (zejména v oborech historie a společenských věd- zejména sociologie, psychologie, pedagogika).

4.3. Student

Součástí dotazníků byly rovněž otázky týkající se studentů, kteří navštěvují lekce respondentů, konkrétně jejich počtu, věku a pohlaví.⁴⁴

Graf č.3 „Počet studentů, kteří navštěvují lekce respondentů“

Stejně jako výše zmiňované výsledky otázky po počtu vyučovacích hodin, které respondenti vedou, lze i z uvedeného počtu studentů vyčíslit následující pořadí.

Nejvíce hodin a nejvíce studentů vyučují respondenti JAMU. Studijní plán kombinovaného studia JAMU jim umožňuje vedle studia vyučovat a zároveň zajišťuje, respektive „slibuje“, vysokoškolské vzdělání v tomto oboru. Pro pedagogy, kteří se této činnosti chtějí i nadále věnovat, tak vyvstává relativní jistota, že se této profesi budou moct věnovat dlouhodobě a na plný úvazek.

Druzí „nejaktivnější“ pedagogové jsou respondenti skupiny ARTAMA, a po nich následují respondenti TCP. Studenti HAMU jsou v porovnání se studenty JAMU časově mnohem vytíženější prezenčním studiem, což lze číst i s menšího počtu hodin, které vedou. (v průměru) Nejméně vyučovacích hodin vedou respondenti skupiny J+S. Jak vyplývá z výzkumu, představuje pro ně pedagogická, popř. trenérská, činnost pouze vedlejší zaměstnání nebo koníček, nikoli činnost, kterou chápou jako jejich zaměstnání, které se věnují na plný úvazek.

Kromě počtu studentů jsem prostřednictvím dotazníkového výzkumu zjišťovala rovněž věkové kategorie studentů a jejich pohlaví (v návaznosti na aktuální a často tematizovaný problém akutního nedostatku tanečníků- mužů v profesionálním tanečním světě).

⁴⁴ Viz přílohy A-E.

Kolik procent celkového počtu studentů představují chlapci, muži?	
JAMU	16%
HAMU	12%
ARTAMA	7%
TCP	6%
J+S	5%

Tabulka č.7 „Počet chlapců, mužů mezi studenty“

O nepoměru mezi muži a ženami v tanečně pedagogické realitě vypovídá následující tabulka a také fakt, že mezi 84 pedagogy, kteří odevzdali vyplněný dotazník, byl pouze jeden muž. Na základě kapitol 4.2. a 4.3. je možné konstatovat, že jak na straně pedagogů, tak na straně studentů je naprostá většina žen. Výzkum tuto skutečnost sice explicitně nepotvrzuje, ale lze předpokládat, že by tanečníci- muži k tanečnímu vzdělání přistupovali odlišně (nebo přinejmenším alespoň přistupovali).

Údaje o věkovém složení studentů jsem shrnula do grafů.⁴⁵ Nejčastěji zastoupená věková kategorie je u většiny respondentů věková kategorie mezi 9 a 12 lety. S výjimkou TCP, kde není zastoupena kategorie dospělých tanečníků, a respondentů J+S, kteří podle výsledků nepracují s předškoláky, jsou mezi studenty zastoupeny všechny věkové kategorie. V souvislosti s tímto závěrem vyvstává otázka po korespondenci potřeb pedagogů a náplní vzdělávacího programu, tedy korespondence kurikula a požadavků praxe.

Ačkoli se jedná o neméně podstatný článek triády, jak je patrné z kapitoly „5.1.2. *Publikum lekcí*“, soustředím se v následující části práce zejména na zbývající dva aktéry, pedagoga a vzdělávací organizaci.

⁴⁵ Viz příloha H „Věková skladba studentů“

5. Interakce mezi aktéry triády

Předmětem následující části práce je popis interakcí, probíhajících v oboru pedagogiky tance. V souvislosti se systémy dalšího vzdělávání se ukazují být nejvíce směrodatné procesy mezi následujícími dvěma aktéry:

- Na jedné straně zde jsou pedagogové tance, kteří se účastní školení a absolvují vzdělávací kurzy.
- Na druhé straně tu jsou organizace, které tyto kurzy nabízejí.

Charakter těchto interakcí jsem studovala jednak kvantitativní částí výzkumu a jednak kvalitativním studiem pramenů.

Situaci z pohledu pedagogů jsem sledovala na základě výsledků získaných z dotazníků, zejména otázkami týkajícími se motivace pedagogů ke vzdělávání a jejich očekáváními od kurzů.

Za využití výsledků kvalitativního výzkumu jsem pak popisovala interakce ze strany organizací, tedy cíle jejich činnosti v rámci dalšího vzdělávání pedagogů tance.

5.1. Pedagog

Ze skutečností, které je možné na postavě pedagoga tance sledovat, jsem do této kapitoly zahrnula takové, které jsou nejvíce závislé a provázané s dalšími aktéry triády. Konkrétně jsem tedy zvolila následující:

- Cíl činnosti.
- Publikum (aktéři triády), na které se pedagog v procesu obrací.
- Jakým způsobem pedagog svou činnost realizuje?

5.1.1. Cíl činnosti pedagoga

Zahrnutím dotazování se po cíli činnosti pedagoga tance jsem se snažila vysledovat směr, kterým pedagog orientuje svoji činnost. Řídila jsem se otázkou: „*Na koho se prostřednictvím své činnosti obrací? Ke komu svoji činnost směřuje?*“

Do dotazníků jsem tak zařadila otevřenou otázku. Respondenti měli doplnit větu: „*Cílem mých hodin je...*“⁴⁶.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o otevřenou otázku, bylo možné předpokládat, že kvantifikace získaných dat bude obtížná. Pro možnost kvantifikace jsem jednotlivé odpovědi kategorizovala podle kompetenčního modelu zmiňovaného v kapitole 3.2. Okruh jednotlivých kompetencí jsem při vyhodnocování ještě doplnila o kategorii „*logistika*“.

Rozhodujícím kritériem pro zařazení odpovědi do kategorie určité kompetence byla otázka:

„*co pedagog potřebuje k tomu, aby tento cíl mohl naplňovat*“ (ve smyslu „*bez které z kompetencí se pro tuto činnost neobejde?*“)

Takto získané údaje jsem zpracovala do grafů⁴⁷.

V první řadě vyplynul (oproti výsledkům ostatních otázek) relativně velký rozdíl mezi cíli pedagogické činnosti jednotlivých skupin respondentů.

Charakter odpovědí respondentů ze skupiny HAMU se ve většině případů vázal na odbornou stránku pedagogického procesu, tedy na předávání znalostí a poznávací procesy související zejména s médiem těla.

Činnost respondentů skupiny ARTAMA je oproti ostatním specifická poměrně velkou váhou sociálních aspektů. Morální, etická hodnota činnosti pedagoga tance zde stojí v popředí.

Jak již, bylo uvedeno, pro respondenty skupiny J+S nepředstavuje pedagogická či trenérská činnost prioritní náplň profesního života. Jedná se o přivýdělek a koníček. Tutéž skutečnost potvrzují výsledky otázky po cíli činnosti. 75% respondentů uvedlo jako cíl své činnosti skutečnosti, které se váží na kompetenci k sobě samému. Slova, která se v odpovědích nejčastěji opakovala byla: „*zábava*“, „*radost*“, „*naplnění*“, „*tanec*“ (ve smyslu „*radost z pohybu*“)

Ve skupině JAMU byla kromě kompetence k sobě samému také podstatnou měrou (33%) zastoupena kategorie „*Logistika*“. Konkrétně se jednalo o odpovědi zmiňující význam pedagogické činnosti jako zdroj finančního zabezpečení.

⁴⁶ Viz přílohy A-E.

⁴⁷ Viz příloha CH „*Cíl pedagogické činnosti*“

Velká rozmanitost cílů, která z odpovědí vyplývá, by měla implikovat stejnou míru odlišnosti koncepcí jednotlivých vzdělávacích systémů. Z osnov a kurikul vzdělávacích institucí by tak mělo být patrné následující:

- těžištěm kurikula studia na HAMU a kurzů organizace ARTAMA by měly být předměty posilující především odbornou kompetenci,
- těžištěm modulárních kurzů organizace J+S by měl být výcvik Pro kompetence k sobě samému,
- náplň studia JAMU by se měla týkat rovněž problematiky logistického zajištění pedagogické praxe (například předměty jako pracovní právo, management...)

Pro návaznost na kontext práce, tedy otázku „*Na koho se prostřednictvím své činnosti obrací? Ke komu svoji činnost směřuje?*“, je rozhodující následující závěr výzkumu:

80% pedagogů své cíle orientuje s ohledem na publikum lekcí, na studenty.

5.1.2. Publikum lekcí

Publikem, před které vystupují pedagogové tance jsou lidé blíže popisovaní v kapitole „4.3. Student.“ Jsou jimi tanečníci navštěvující kurzy širokého horizontu tanečních technik, které jsou nabízeny institucemi typu ZUŠ, soukromých tanečních studií nebo oddílů.

Z výsledků otázky týkající se cílů pedagogické činnosti⁴⁸ rovněž vyplynulo, že 80% pedagogů své cíle orientuje podle studentů. V 80% případů jsou studenti hlavním hodnotícím kritériem práce pedagogů. Pro ilustraci cituji některé z odpovědí získaných v dotaznících:

- „zabezpečit zdravý vývoj“,
- „možnost poznávat své tělo a sebe sama“,
- „kultivovat osobnost“,
- „podporovat kreativitu“,
- „dát možnost sebeprezentace“,
- „podporovat a udržovat chuť a zápal do tance a pohybu“

⁴⁸ Viz příloha CH „Cíl pedagogické činnosti“

Jak bylo výše řečeno, i přes takovýto význam skupiny studentů v rámci pedagogického procesu, soustředím se v následující části práce zejména na samotné pedagogy a organizace.

5.1.3. Jakým způsobem pedagog své cíle realizuje?

Skutečnost, která nejsilněji ovlivňuje charakter pedagogického procesu výuky tance, je taneční technika. Od zvolené taneční techniky se odvíjí nejen cíle procesu, ale i metodické postupy, výstavba hodin a koncepce celého kurzu.

Odpovědi na tuto otázku jsem proto sledovala ve výsledcích dvou otázek dotazníkového výzkumu:

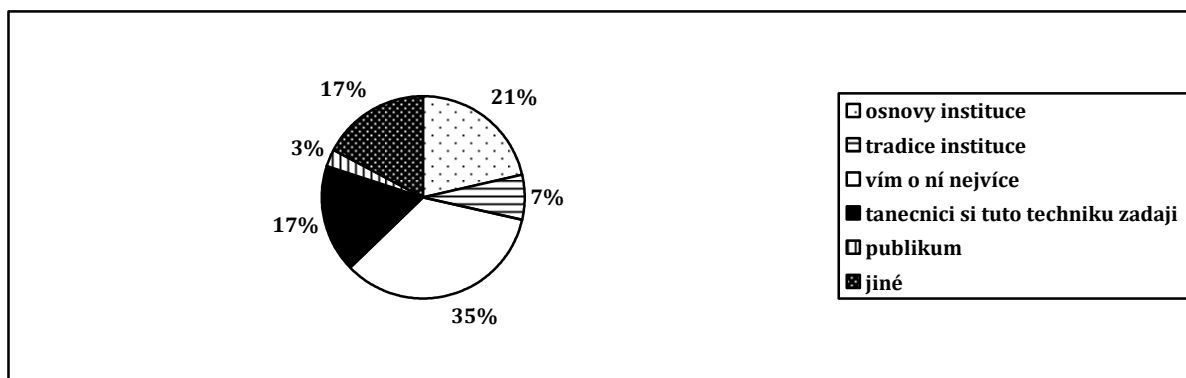
- „Kterou konkrétní taneční (pohybovou) techniku nejčastěji zařazujete ve svých hodinách?“
- „Tuto techniku jsem zvolil(a), protože...“⁴⁹

Odpovědi první otázky sloužily především k bližší metodické analýze pedagogických procesů, proto jsem je do této kapitoly nezahrnula. Pro kontext práce jsou relevantní zejména výsledky druhé otázky.

Údaje z dotazníků jsem nejprve vyhodnotila pro každou skupinu zvlášť a následně přistoupila k porovnání výsledků mezi skupinami a součtu skupin respondentů z ČR⁵⁰. Výsledek vyhodnocování dat pak ukázal následující pořadí vlivů na výběr vyučované taneční techniky:

⁴⁹ Viz přílohy A-E

⁵⁰ Pozn. Do součtu výsledných údajů jsem nezahrnula výsledky dotazníků od členů organizace J+S. Vzhledem k tomu, že instituce, které zaměstnávají respondenty z ČR jsou zcela jiného charakteru, nezdá se být vhodné shrnovat v tomto případě výsledky do jednoho celku. Východiska pedagogické činnosti respondentů J+S, zaměstnávající organizace, jsou od respondentů z ČR příliš odlišná. 74% respondentů z organizace Jugend und Sport působí narozdíl od respondentů v ČR v rámci oddílů (tělovýchovných či sportovních) (viz příloha G). BM

Graf č. 3 „Důvody pro volbu taneční techniky“

Pro konkrétní taneční techniku se pedagogové rozhodují v první řadě na základě svých současných (subjektivně vnímaných-ve smyslu „vím, že vím“) znalostí. (35 %)

Druhý nejsilnější faktor ovlivňující volbu techniky jsou stanovené osnovy institucí. (21%)

V 17% se pedagog při volbě techniky řídí explicitními přáními studentů, tanečníků.

Tradice a zvyk vyučovat právě tuto techniku vede 7% respondentů k automatickému převzetí právě této techniky.

Pouze ve 3% případech se volba techniky, a tím také celý pedagogický proces, odvíjí od představení a vystoupení studentů. Pedagogický proces tak je nutně vnímán s ohledem na konkrétní výsledek v podobě představení. Pohybový materiál se v těchto případech odvíjí od očekávání a nároků publika (širší, laické veřejnosti).

Jiné důvody uvedlo 17% respondentů (např. s ohledem na to, aby korespondovala s charakterem doby, aby naopak představovala kompenzaci mainstreamových vlivů současnosti, vlastní záliba v této technice...).

Podle výše zmíněných výsledků tak na volbu taneční techniky má nejsilnější vliv absolvované vzdělání a současné vzdělávání, kterým pedagog disponuje.

Z toho lze vyvodit, že ze tří „aktérů triády“ mají na dění v oblasti pedagogiky tance nejsilnější vliv instituce pořádající další vzdělávání pedagogů, instituce, které šíří informace⁵¹.

Následující podkapitolu proto věnuji tématu interakcí mezi pedagogy tance a konkrétními vzdělávacími organizacemi. Interakce zde nahlížím nahlížených z perspektivy pedagogů tance.

⁵¹ Viz graf v příloze I „Vyučované techniky“

5.1.4. Proč se pedagogové obracejí na vzdělávací organizace?

5.1.4.1. Výpovědi respondentů

Přiblížit se odpovědi na otázku po pohnutkách, které vedou pedagogy k účasti na kurzech, a na druhé straně vysledovat důvody, na základě kterých organizace pořádají kurzy dalšího vzdělávání pedagogů tance, bylo jedním z hlavních cílů celého prováděného výzkumu.

Funkci vzdělávacích programů jsem studovala z perspektivy motivací a potřeb pedagogů dále se vzdělávat.

Součástí dotazníků byla uzavřená otázka: „*Co v první řadě čekáte od kurzů/školení?*“⁵².

Odpovědi pedagogů- respondentů jsem vyhodnocovala podle modelu kategorizace typů vzdělávacích systémů tematizovaného v kapitole 5.4.

Tyto kategorie jsem následně brala jako kritérium při vyhodnocování dotazníků.

Odpovědi respondentů jsem zpracovala do grafů uvedených v příloze L „*Co očekáváte od kurzů dalšího vzdělávání?*“ a jejich souhrn uvádím v následující tabulce.

Kód funkce	Bližší popis funkce kurzu	Procento odpovědí v dotaznících
2a	Inspirace (tematické, pohybové, hudební), nové podněty pro tvorbu choreografií.	19 %
3c	Doplnění a „ občerstvení “ mého dosavadního vzdělání v oblasti tance.	17%
1a	Získat diplom, certifikát nebo osvědčení o absolvovaném kurzu.	16%
3d	Kontakty, diskuse a výměny názorů s kolegy, kteří se věnují té samé práci jako já. Nacházet řešení problémů v hodinách (metodických, psychosociálních...)	16%
3a	Získat základní informace z teoretických předmětů nezbytné pro pedagoga tance.	15%
3b	Možnost zdokonalit a rozšířit své praktické taneční dovednosti, trénovat .	15%
3e	Kontakt se současným tanečním děním, přísun informací o současných trendech ...	6%

Tabulka č. 8 „*Co očekáváte od kurzů?*“

Chápeme-li výsledek výzkumu dotazníků v souvislosti s výsledky kapitoly „5.1.1. Charakteristika činnosti pedagogů“, vyplyne následující závěr:

- Na jedné straně stojí specifické cíle pedagogické činnosti respondentů, na druhé straně se nyní proti nim objevil požadavek na komplexní a širokou strukturu kurzu. Pedagogové očekávají, že přínos kurzů bude patrný na všech

⁵² Viz přílohy B-E.

výše zmíněných rovinách činnosti pedagoga tance. Struktura kurzu by téměř rovným dílem měla pokrývat všechny roviny činnosti pedagoga.

- Navíc se výzkumem, tím, že ostatní komponenty profilu pedagogického působení, disponují shodnou závažností jako teoretické informace, potvrdila vhodnost chápat další vzdělávání přístupem založeným na kompetencích, CBA⁵³, spíše než tradičním přístupem sledujícím především učivo (funkce „3a“ ve výše uvedeném seznamu).⁵⁴

Rozsah přínosu, který je očekáván od kurzů, přesahuje pouze vymezené cíle činnosti pedagogů. „*Ideální kurz*“ by podle pedagogů byl takový, jehož struktura by pokrývala všechny kategorie typů vzdělávacích programů by nemohl respektovat priority preferencí mezi cíli, které si pedagogové stanovili.

Natolik široký horizont nároků zasahující od certifikace, aktualizace informací až k inspiraci a motivaci, jaký očekávají respondenti všech skupin, může být vysvětlením následující skutečnosti.

Respondentům byla v dotaznících položena otázka po míře nasycenosti informacemi a podněty prostřednictvím kurzů⁵⁵.

Ačkoli zároveň vypověděli, že frekvence a délka kurzů je dostačující⁵⁶, přesto by si přáli více možností získávat další informace a dále se vzdělávat.

Současné systémy vzdělávání pedagogů účastníkům kurzů nezprostředkovávají dostatek impulsů pro jejich pedagogickou činnost. Tabulka č. 8 vypovídá o poměrné „*nenasycenosti*“ informacemi a podněty, kterou účastníci kurzů pociťují.

Poskytuje mi vzdělávací systém dostatek informací a podnětů?		
1.	J+S	64% ano.
2.	ARTAMA	61% ano.
3.	TCP	60% ano.
4.	JAMU	50% ano.
5.	HAMU	31% ano.

Tabulka č.9 „*Poskytuje mi vzdělávací systém dostatek informací a podnětů?*“

⁵³ Srovnej: Tureckiová, Veteška, 2008. Kapitola 3. Změny v přístupu ke vzdělávání a řízení.

⁵⁴ Srovnej: Tureckiová, Veteška, 2008. Kapitola 3. Změny v přístupu ke vzdělávání a řízení.

⁵⁵ Viz přílohy A-E.

⁵⁶ Viz kapitola 5.2.3.1.

Inspirace a motivace, nebo lépe řečeno: inspirovanost a motivovanost pedagoga, jsou podle dosavadních výsledků⁵⁷ nejpodstatnějšími faktory uvádějící v pohyb procesy na poli pedagogiky tance nahlíženém z pohledu pedagoga tance.

Jak je patrné v kapitole 5.2., samotné organizace nijak explicitně nezahrnují do prioritních cílů své vzdělávací aktivity „motivování a inspirování pedagogů“.

I přes to se ale právě tato stránka vzdělávacích kurzů zdá být jednou z nejpodstatnějších skutečností v procesu vzdělávání pedagogů tance. Proto jsem se ji snažila zachytit a popsat prostřednictvím výzkumu.

Nejprve jsem zjišťovala souvislost mezi frekvencí vzdělávacích kurzů a mírou motivovanosti pro pedagogickou činnost. Odpovědi⁵⁸ respondentů jsem shrnula do následující tabulky.

Má motivace ke studiu by byla menší, kdyby se konaly méně často.		
1.	J+S	Ano 84%.
2.	ARTAMA	Ano 64%
3.	TCP	Ano 40%
4.	JAMU	Ano 0%

Tabulka č. 10 „Souvislost mezi frekvencí kurzů a motivací pro pedagogickou činnost“

Z tabulky je patrné, že v případě respondentů JAMU a TCP je motivace spíše nezávislá na frekvenci konání kurzů. Jinak tomu však je v případě skupin J+S a ARTAMA. Vzhledem k tomu, že se v případě skupin ARTAMA a J+S jedná o nejpočetnější skupiny, lze této dvojici odpovědí přiložit větší váhu.

Čím vyšší číslo vyplynulo jako výsledek výzkumu, tím spíše kurzy (typ vzdělávacího programu) působí jako motivátor.

V dotazníku skupiny HAMU byla otázka vzhledem k tomu, že mají konstantní přísun informací prostřednictvím prezenčního studia, položena jinak. 69% respondentů potvrdilo vliv počtu hodin, který pedagog vyučuje, na míru motivace.

Z výsledků nelze vyvodit definitivní závěr, ani jedna z verzí není definitivně potvrzena, ale ani vyvrácena. I přes to ale lze předpokládat, že korelace mezi frekvencí konání kurzů a motivací respondentů k dalšímu vzdělávání, existuje.

⁵⁷ Viz příloha L „Co očekáváte od kurzů dalšího vzdělávání?“

⁵⁸ Viz přílohy A-E.

Zároveň lze vyčíst, že typ kurzů, který nabízí organizace J+S splňuje funkci motivátora v největší míře, naopak kurzy organizace JAMU v očích studentů funkci motivátora neplní téměř vůbec. Motivace ke studiu tudíž v případě JAMU musí buďto přicházet odjinud nebo být účastníkům vlastní.

5.1.4.2. Typy vzdělávání

Co se týče interakcí mezi pedagogy a institucemi nabízejícími možnosti dalšího vzdělávání, byly dosud zmiňované závěry odvozeny z perspektivy náhledu, která se zaměřuje na pedagoga tance a jeho potřeby.

Rozčleníme-li oblast dalšího vzdělávání v pedagogice tance na tři typy vzdělávacích programů⁵⁹, vyplynou najevo kompetence, které jsou (podle subjektivního hodnocení účastníků kurzů) programem posilovány nejvíce.

HAMU (formální vzdělávání) představuje pro studenty nejpodstatnější přínos v rámci odborných kompetencí. Konkrétně její dílčí okruhy:

- kompetence metodická (metodické postupy),
- kompetence technická (trénink),
- teoretické informace vážící se k dílčím částem odborné kompetence.

Respondenti skupiny JAMU (formální vzdělávání) rovněž uvedli, že studium při JAMU je obohacuje zejména v souvislosti s odbornou kompetencí.⁶⁰

Studenti HAMU ale studium této vysoké školy vnímají rovněž jako přínos v oblasti:

- sociální kompetence (*„kontakty a diskuse s osobnostmi, kolegy, učiteli...“*)
- kompetence k sobě samému (kvalifikace- certifikace)

Neformálním vzdělávání v oblasti pedagogiky tance zde rozumím taneční workshopy, které se konají mimo rámec studia pedagogiky tance na HAMU: Studenti HAMU vnímají jako přínos tohoto typu vzdělávání zejména v oblasti:

- Dílčí okruh odborné kompetence, kompetence choreografická (*„obohacení pohybového slovníku“*)
- Kompetence k sobě samému (*„zdroj motivace, inspirace“*).

⁵⁹ Kritéria členění na typy vzdělávání jsou blíže popsány v kapitole 5.4.1.

⁶⁰ Výsledky otázky v dotazníku JAMU, příloha D.

Z možností informálního vzdělávání mají velký význam zejména představení, která studenti vídají v divadlech. Podle studentů HAMU tato forma vzdělávání představuje obohacení v oblasti choreografické kompetence („kontakt s aktuálním tanečním děním“)⁶¹

5.1.4.3. Závěr

Cílem kapitoly bylo v první řadě, zmapovat důvody, proč se pedagogové obracejí na vzdělávací instituce. Dále jsem zjišťovala informace o typu funkce a efektivnosti vzdělávacích programů z pohledu účastníků kurzů.

Ze závěrů je pro další část práce podstatné uvést zejména následující:

- Cíle pedagogické činnosti se v rámci jednotlivých skupin respondentů liší v ohledu na kompetence, které jsou nezbytné k jejich realizaci.
- I přesto se 80% cílů orientuje v první řadě na studenty, publikum lekcí.
- Uchování tradice (tanečních technik, repertoáru...) má pro činnost pedagogů tance v současnosti pouze marginální význam.
- Pro způsob realizace (čitelný ze zvolené techniky) se pedagogové rozhodují v první řadě na základě dosavadních odborných znalostí. Z čehož vyplývá klíčový význam vzdělávacích institucí na celé dění v oblasti pedagogiky tance.
- Účastníci od vzdělávacích kurzů očekávají pokrytí celé palety funkcí relevantních pro interakce mezi pedagogem a vzdělávací institucí. Tuto skutečnost chápu jako vysvětlení nedostatečné „nasycenosti“ informacemi a podněty, kterou účastníci kurzů pociťují.

Jak je patrné z kapitoly 4.1., je cílem činnosti organizací především vzdělávání. Proces předávání informací. Totéž dění je z pohledu pedagogů vnímáno v první řadě jako proces motivování a inspirování.

Jak za těchto předpokladů koncipovat další vzdělávání pedagogů tance?

Například prostřednictvím nasazování lektorů, kteří mají „schopnost inspirovat během předávání informací.“⁶²

⁶¹ Výsledky otázky v dotazníku HAMU, příloha A.

⁶² Adair, 2006. str 104.

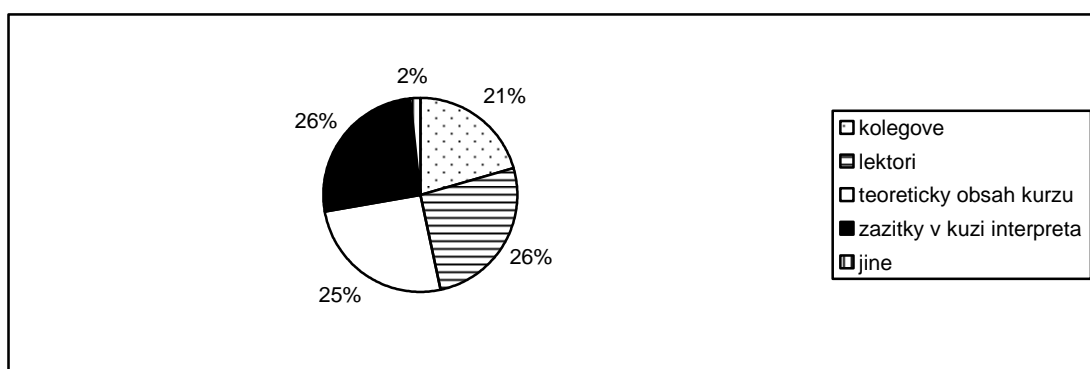
5.2. Organizace

5.2.1. Činnost organizace

Cíle činnosti organizace byly již popsány v kapitole 4.1. Předmětem kapitoly 5.2 je popis činnosti organizace v relaci na ostatní aktéry triády, zejména na pedagogy.

V rámci dotazníků⁶³ pedagogové uváděli faktory, které je v kurzech nejvíce ovlivňují. Výsledky jsem interpretovala jako výpovědi o způsobu a míře přímého působení vzdělávacích organizací na jejich klienty, vzdělávající se pedagogy tance.

Odpovědi respondentů jsem shrnula do grafů⁶⁴.

Graf č.4 „Shrnutí faktorů, které respondenty během kurzů nejsilněji ovlivňují“

Z výsledků jednotlivých skupin, ani ze souhrnného grafu⁶⁵ nelze vyčíst nijak výraznou převahu některého z ovlivňujících faktorů.

Výzkum opět (jako v kapitole 5.1) potvrdil, že kurzy jsou vnímány jako komplexní souhrn jednotlivých nezastupitelných složek, kterým je stejnou měrou připisována závažnost.

5.2.2. Publikum kurzů-jeho role a význam pro organizaci

Cílovým publikem, na které se vzdělávací organizace obracejí, jsou pedagogové tance.

Zde uvádím popis publika z perspektivy organizace. Hodnotícím kritériem je, jakým způsobem a nakolik účastníci samotné organizaci přispívají, tedy co pedagogové znamenají pro fungování organizace.

⁶³ Viz přílohy A-E.

⁶⁴ Viz příloha M „Co Vás v kurzech ovlivňuje nejvíce?“

⁶⁵ Viz graf č. 4 „Shrnutí faktorů, které v kurzech nejsilněji ovlivňují“

Při sestavování dotazníků jsem předpokládala, že z odpovědí bude možné vyčíslit míru závažnosti, kterou organizace přikládají vzdělávacím programům.

Druhým dílčím cílem byla odpověď na otázku: „*Nakolik koresponduje program vzdělávání pedagogů tance s cíli a strategiemi organizací?*“.

Instituce HAMU a JAMU jsou státní vysoké školy. Vzdělávací činnosti se věnují v první řadě. Studenti (současní a budoucí pedagogové tance) zde stojí v popředí zájmů činnosti kateder, jsou jedním z prioritních cílů chodu instituce. Veškeré prostředky (personální, informační a materiální) jsou posuzovány a využívány v souvislosti se vzděláváním studentů.

Publikum HAMU a JAMU, studenti, jsou vybíráni prostřednictvím (dvoukolového) přijímacího řízení.

Poněkud jinak tomu je u organizací TCP a ARTAMA.

TCP je konzervatoř. V první řadě soustředí svou pozornost na konzervatoristy, potenciální budoucí profesionální tanečníky. Program pro pedagogy tance byl do rámce činnosti TCP přibrán až několik let po jejím vzniku. Není pro fungování organizace klíčový. Konzervatoř TCP by bez studentů pedagogiky mohla fungovat nadále.

Studenti pedagogiky absolvují, stejně jako studenti konzervatoře, talentové testy na základě kterých je rozhodnuto o jejich přijetí do vzdělávacího programu.

Organizace ARTAMA rovněž není v první řadě vzdělávací institucí pro pedagogy tance⁶⁶. Ani zde pedagog tance nestojí v centru zájmu organizace. Co se týče vstupních podmínek a přijímacího řízení, je pro účast na kurzech organizace ARTAMA rozhodující vůle pedagoga, jeho přihlášení se ke kurzu. Organizace nepořádá přijímací řízení.

Podobnou situaci nacházíme u organizace J+S. Stejně jako v případě organizace ARTAMA, i zde je sice vzdělávání pedagogů a trenérů uvedeno jako jedna z činností organizace, ale nikoli jediná. Význam vzdělávání pedagogů však nelze pro organizaci J+S zanedbávat. Bez pedagogů vzdělaných samotnou organizací, rozumějících jejím cílům, by nebylo možné realizovat celkovou ideu organizace J+S, tedy oslovit a dotýkat se co největšího počtu vymezené věkové kategorie.

⁶⁶ Viz popis organizace ARTAMA v kapitole č.4.1.3.

Z nastavení tohoto cíle instituce plynou nutné podmínky pro účast na kurzech. Účastníci musejí splňovat tu podmínku, že pracují jako pedagogové či trenéři v kurzech zaštiťovaných organizací *Jugend und Sport*.

5.2.3. Jakým způsobem organizace realizují vzdělávací činnost?

Účel, za kterým organizace nabízejí pedagogům tance možnosti vzdělávání, byl zmíněn již v podkapitole 5.2.1.

Způsob, kterým je vzdělávání realizováno se odvíjí od následujících faktorů:

- Idea organizace, cíle a strategie jejího fungování,
- Prostředky, které organizace má k dispozici- zejména prostředky personální, finanční, informační, prostorové...

V případě popisu činnosti organizací mohu v rámci této práce vycházet pouze z výsledků kvalitativního výzkumu, a to konkrétně ze:

- studia pramenů (publikace zmiňující činnost organizací, internetové stránky organizací..),
- vlastního pozorování a účasti na kurzech (v případě organizací HAMU, J+S a TCP),
- a analýzy rozhovorů s vedením TCP a organizátorem kurzů ARTAMA.

Jak již bylo řečeno, odvíjí se způsob vzdělávání zejména od hodnototvorných idejí organizace a prostředků, které má k dispozici. V praxi lze samotný způsob vzdělávání pozorovat v podobě forem studia a obsahové náplně (tanečních technik a z nich vyplývajících metod výuky).

5.2.3.1. Formy studia

Časový rozvrh kurzů je přizpůsobován skutečnosti, že klienti⁶⁷ jsou aktivními pedagogy s pracovním závazkem. Kurzy mají proto formu kombinovaného studia a konají se ve většině případů o víkendech a školních prázdninách.

⁶⁷ Pozn. Označení *klient* je vhodné zejména pro účastníky kurzů ARTAMA, případně J+S. Pedagogové, kteří se účastní vzdělávání v rámci organizací HAMU, JAMU a TCP mají status vysokoškolských studentů nebo středoškolských studentů „s diferencovaným studijním plánem“. BM

Všechny skupiny uvedly, že pro pedagogy tance vázané pracovním poměrem je kombinovaná forma studia jedinou realizovatelnou možností. I zde vyšlo najevo, že odpovědi respondentů reflektují skutečnost. Možnost denní formy studia připouštěli pouze studenti HAMU, kteří touto formou ale sami studují a oproti ostatním respondentům představuje studium pedagogiky tance největší část jejich aktivit.

Je kombinovaná forma studia jedinou možností pro pedagogy tance?		
1.	TCP	Ano 100%
2.	ARTAMA	Ano 91%
3.	J+S	Ano 86%
4.	JAMU	Ano 75%
5.	HAMU	Ano 69%

Tabulka č. 11 „Vhodnost kombinované formy studia.“

K frekvenci konání kurzů a jejich časovému rozvrhu se účastníci vyjádřili následovně: Studentům JAMU ze 75% vyhovuje současná frekvence konání kurzů (jeden celodenní seminář týdně). Podobný výsledek relativní spokojenosti se současnou frekvencí konání kurzů vyplývá v případě skupiny respondentů ARTAMA (69%). U respondentů TCP jsem však zaznamenala spokojenost se současnými deseti dvoudenními semináři ročně pouze u 40% respondentů.

Dále se měli respondenti vyjádřit k eventualitě systému dalšího vzdělávání, který by byl sice uspořádán kombinovanou formou. Jednalo by se ale o systém modulárních kurzů, ve kterém by každý z kurzů byl jinak tematicky zaměřen.

75% dotázaných ze skupiny TCP, 77% ze skupiny HAMU a 50% ze skupiny JAMU by spíše uvítalo systém, ve kterém by každý z kurzů byl zaměřen na jiné téma, tedy systém, kde by předem vymezené, institucionalizované kurikulum neurčovalo náplň a časový rozvrh kurzů.

Vzhledem k tomu, že v současné době ani v ČR ani ve Švýcarsku není možné absolvovat andragogické vzdělání specializované na oblast tance, rekrutují se lektoři kurzů z pedagogů, kteří vyučují v rámci konzervatoří, soukromých studií. Nejedná se o specialisty na práci v oboru vzdělávání dospělých.

Do dotazníků byla zařazena otázka, jsou-li kompetence lektorů v kurzech, které respondenti dosud absolvovali, dostačující.

Kolik % respondentů je spokojeno s kompetencemi lektorů?		
1.	J+S	91%
2.	ARTAMA	75%
3.	HAMU	61%
4.	TCP	60%
5.	JAMU	50%

Tabulka č. 12 „Spokojenost s kompetencemi lektorů.“

5.2.3.2. Logistika vzdělávacích programů

Kurzy se konají v případě organizací HAMU, JAMU a TCP v metropolích republiky, a tím umocňují centralizovanost dění v tanečním světě. K tomu jsou navíc ještě prostorově vázány na vzdělávací instituce (AMU a konzervatoř TCP). Organizace ARTAMA pořádá kurzy nejen v Praze, ale i v jiných městech, a využívá prostory jednotlivých ZUŠ a soukromých tanečních studií. Organizace J+S pořádá kurzy rovněž v různých městech a využívá k tomuto účelu prostředky různých vzdělávacích zařízení.

Takovouto formu centralizace účastníci kurzů vnímají jako vhodnou. Největší ochotu k decentralizaci místa konání kurzů (mimo Prahu nebo Brno) jsem zaznamenala u respondentů skupiny ARTAMA. Je to také jediná skupina, která se účastní kurzů konajících se většinou mimo Prahu (u skupiny J+S tato otázka nebyla zařazena do dotazníku).

Které město je nejvhodnější pro konání kurzů dalšího vzdělávání?			
	Organizace	Město	Procento kladných odpovědí
1.	TCP	Praha	100%
2.	HAMU	Praha	84%
3.	JAMU	Brno	75%
4.	ARTAMA	Praha	58%

Tabulka č. 13 „Vhodnost centrálně položeného místa konání kurzů.“

Významným tématem logistické stránky vzdělávacích programů je rovněž financování kurzů.

Kromě studentů HAMU a JAMU si všichni respondenti vzdělání hradí, alespoň z určité části, sami. Součástí dotazníků skupin ARTAMA, HAMU a J+S byla proto otázka, měly-li být kurzy bezplatné. Vyplynuly následující údaje:

- ARTAMA: 91% ne
- HAMU: 69% ne.
- J+S: 84% ano⁶⁸.

⁶⁸ Viz příloha E.

Odpovědi na otázku „*Kdo by měl nést náklady na vzdělávání?*“ byly shrnuty do grafů v příloze P. Vyplývá z nich následující:

Skupina, která si vzdělávání hradí ze svých prostředků, ARTAMA, je ochotná za své vzdělávání platit i nadále.

Skupiny, které vzdělávání nehradí na vlastní náklady, tedy studenti HAMU (s výjimkou starších studentů nebo těch, kteří studují několikátý studijní program) a účastníci kurzů J+S, jsou také ochotni kurzy hradit z vlastních zdrojů.

Převaha kladných odpovědí však nebyla tak jednoznačná jako u respondentů ARTAMA. Je také třeba si všimnout nižší hodnoty procent, kterou respondenti HAMU a J+S přiřadili možnosti, aby náklady na vzdělávání nesl sám účastník.

5.3. Působení mezi institucemi a pedagogy

Jedním z předpokladů uplatňovaných při sestavování a vyhodnocování dotazníků výzkumu byla existence přímého vlivu interakcí mezi institucemi a pedagogy (prostřednictvím vzdělávacích kurzů) a pedagogickou praxí, ve které se pedagogové posléze nacházejí. Cílem této kapitoly je shrnout výsledky výzkumu, které potvrzují a specifikují vliv vzdělávacích institucí na pedagogy tance. Nejzřetelněji lze zmiňovaný vliv sledovat na dvou následujících tématech:

- Problematika kvalifikace (dále rozvedeno v kapitole 5.3.1.).
- Volba vyučovaných tanečních technik. Pro konkrétní taneční techniku se pedagogové rozhodují především na základě Jedná se o jeden ze závěrů kapitoly 5.1.3. Prostřednictvím taneční techniky, se kterou organizace pedagogy seznámí a kterou pedagogové následně šíří dál, je ovlivňován obraz tance ve společnosti, jeho funkce, význam, forma, způsob hodnocení a jeho místo mezi příbuznými obory lidské činnosti.

5.3.1. Kvalifikace

Statusu pedagoga tance se člověku dostává v momentě, kdy je uznán jako pedagog tance. Toto uznání, řekněme kvalifikace⁶⁹, přichází, jak bylo uvedeno v kapitole „4.2. *Pedagog*“, „*od ostatních*“. Kdo v tomto případě může vystupovat jako „*ti ostatní*“?

- Instituce (instituce poskytující vzdělání, instituce zaměstnávající pedagoga tance),
- studenti, klienti,
- sám pedagog.

Optimální situace by nastala v případě, když by se pedagogovi dostalo kvalifikace od všech tří aktérů zároveň.

V dotaznících, měli respondenti doplnit větu: „*Pedagogem tance se člověk stane poté, co...*“⁷⁰ Jednalo se o podobný typ otázky jako otázka „*Cílem mé pedagogické činnosti je...*“. Proto jsem i v tomto případě zvolila při vyhodnocování postup kategorizace komplexních odpovědí do skupin.

⁶⁹ Pojem „*kvalifikace*“ zde chápu jako moment, kdy jsou osobě přiznány předpoklady pro výkon určité role a tedy rovněž nabytí příslušného statusu. BM

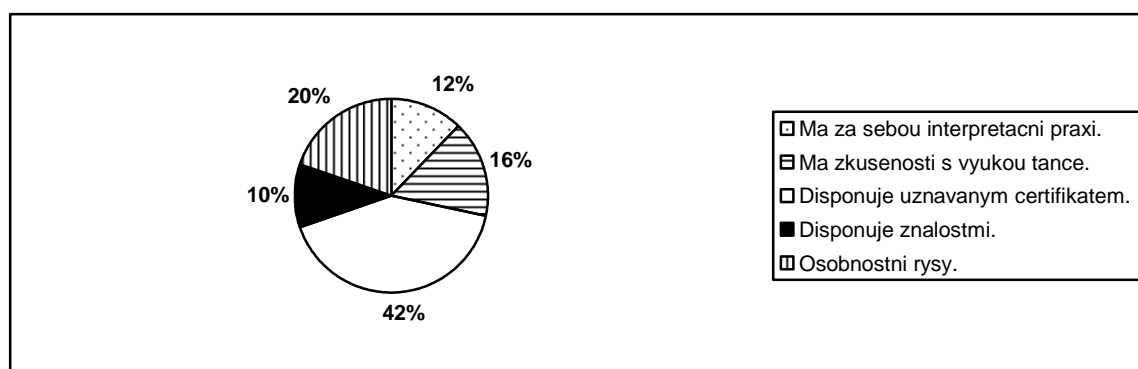
⁷⁰ Viz přílohy A-E.

Při kategorizaci jsem se řídila kritériem „Co k dosažení tohoto stavu člověk potřebuje?“, „Co potřebuje mít oproti ostatním navíc?“. Kategorie jsem pak vymezila následovně:

- Člověk disponuje interpretační praxí.
- Člověk má zkušenosti s výukou tance.
- Člověk disponuje uznávaným certifikátem.
- Člověk disponuje znalostmi.
- Skutečnosti týkající se rysů individuální osobnosti.

Příklady výpovědí, které jsem zahrnula pod výše zmíněné kategorie, uvádím v příloze N „Pedagogem tance se člověk stane poté, co...“.

Kvantifikované údaje jsem následně shrnula do grafu č. 5.

Graf č. 5 „Kdy se člověk stává pedagogem tance?“

Výsledek výzkumu ukázal, že „pedagog tance“ vyvstává v souvislosti s objektivně chápanými skutečnostmi. Kromě kategorie „osobnostní rysy“ jsou všechna ostatní kritéria závislá na určité formě institucionalizace. Jedná se o instituce ve smyslu vzdělávacích organizací, organizací, které pedagoga zaměstnávají, ale také objektivovatelné vzdělání, oficiálně doložitelná pedagogická a nebo interpretační praxe. Jediný subjektivní faktor jsou osobnostní rysy, které nejsou zahrnovány do profilu v žádné z výše zmiňovaných institucí.

Jak již bylo naznačeno v kapitole 4.2 je „pedagog tance“ v první řadě pojmem, objektivovanou skutečností, faktem, a nikoli subjektivní entitou, komplexní osobností, subjektivně existující. Proto se nyní ještě jednou u pojmu pedagog tance pozastavím.

Pedagog tance je „status“ („určitý soubor práv a povinností, jenž je spojován s jistou mírou ocenění ze strany ostatních...“⁷¹). Jako takový vzniká v momentě, kdy splňuje nároky

⁷¹ Reichel, 2004. str. 147.

„ostatních“, v tomto případě společnosti působící zde (kromě jiného) prostřednictvím instituce práva. Legislativa pojem „pedagog tance“ resp. „pedagogický pracovník“ jednoznačně definuje.

Řeč je o tom, „*kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciální pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činností přímým působením na vzdělávaného... a má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává.*“⁷²

„Odbornou kvalifikací“ je pak konkrétně míněno získané vzdělání, a to buďto vysokoškolské, vyšší odborné nebo středoškolské v kombinaci s vysokoškolským.⁷³

Stejně jako v kapitole 5.1., i zde vyplývá najevo velký význam vzdělávacích institucí pro celou oblast pedagogiky tance. Pouze díky vzdělávacím institucím, díky certifikacím, které udílejí, vzniká a existuje pedagog tance a tím také základna pro pedagogiku tance jakožto vědní obor.

Otázka certifikace (metody hodnocení, kritéria hodnocení, korespondence s kompetenčním modelem, adaptace typu certifikace na náplň vzdělávacího programu, adaptace náplně vzdělávacího programu na typ certifikace...) je dalším tématem, které v rámci dalšího vzdělávání v pedagogice tance hraje významnou roli, ale přesahuje rámec této práce.

5.4. Shrnutí typů vzdělávacích systémů

Na základě předchozích kapitol lze v rámci dalšího vzdělávání pedagogů tance vymezit typy vzdělávání jednak nezáujatě, objektivně, a jednak subjektivně, z perspektivy náhledu pedagogů tance, kterou lze vyčíst z dílčích výsledků výzkumu.

5.4.1. Typy vzdělávacích systémů

V rámci mé bakalářské práce jsem typy vzdělávání rozlišovala do následujících skupin:

⁷² Zákon o pedagogických pracovnících č. 563/ 2004 Sb., ze dne 24. září 2004.

⁷³ Zákon o pedagogických pracovnících č. 563/ 2004 Sb., ze dne 24. září 2004.

1. Podle reality
 - a. Certifikace.
2. Podle subjektivního očekávání pedagogů.
 - a. Inspirace.
 - b. Zábava. Ve smyslu změny, vystoupení ze stereotypů, z každodenního (ať už od neustálého vystavení skupině před sebou nebo od práce v domácnosti...). Tato potřeba je z velké části pokrývána praktickými lekcemi.
3. Podle objektivních potřeb pedagogů
 - a. „výsadba“. Nahradit, dodat, dodělat základní vzdělání v oboru.
 - b. „u(vy)chování, pěstování“. Interpretační potenciál pedagoga (automatizace pohybových vzorců, interpretační kvalita)
 - c. Recyklace. Analýza pohybu. Analýza metod (metodika). Odborné taneční vzdělání, doplnění interpretační kompetence (v případě profesionálních tanečníků), revitalizace (resuscitace) toho, co již nefunguje, recyklace recyklovatelného.
 - d. Orientace. Orientace v pedagogické situaci, v síti pedagogických procesů.
 - e. Orientace. Orientace v tanečním světě, v aktuálních technikách. Orientace v současném světě...
4. Podle objektivních potřeb vzdělávacích institucí.
 - a. Vytvořit síť, která podpoří, ukotví, posílí činnost organizace (finančně, personálně, logisticky, myšlenkově) (příklad: TCP- konzervatoř si prostřednictvím programů dalšího vzdělávání pedagogů tance zajišťuje kvalitní přípravu studentů již před nástupem na konzervatoř).

Reálný projev výše zmiňovaného teoretického konstruktů lze pak popsat následovně:

5.4.2. Možnosti dalšího vzdělávání, z nichž pedagogové vybírají

Šíří horizontu možností dalšího vzdělávání, o kterých pedagogové vědí, jsem sledovala v souvislosti s tanečním vzděláním, které dosud absolvovali. Vycházela jsem z následujících dvou předpokladů:

- Čím větší rozdíl mezi institucemi, o kterých vědí, a institucemi, při kterých se vzdělávají či vzdělávali, tím, větší míra obeznámenosti se situací.
- Čím více organizací znají a čím lépe jsou obeznámeni s nabídkou vzdělávacích programů, tím cíleněji a uvědoměleji si mohou programy a kurzy vybírat, tím jsou autonomnější a tím více sami ovlivňují, co z tradice tanečního umění je a bude předáváno a uchováno.

Do dotazníků jsem zahrнула otázku „*Které možnosti dalšího vzdělávání má pedagog tance v ČR k dispozici?*“⁷⁴ Podrobné výsledky lze vyčíst z grafů uvedených v příloze K.

Do následující tabulky jsem shrnula data z grafů.

	1. kategorie Formální vzdělávání		2. kategorie Neformální vzdělávání		3. kategorie Informální
	Vysoké školy (HAMU, JAMU)	Konzervatoře (TCP, Duncan Centre)	Workshopy absolvované v roli interpreta	Semináře pro pedagogy	Jiné
TCP ⁷⁵	22%	11%	22%	11%	0% ⁷⁶
ARTAMA	0%	21%	32%	31%	16%
JAMU	67%	33%	0%	0%	0%
HAMU	17%	13%	41%	8%	21%
J+S	15%	-----	23%	54%	8%

Tabulka č.14 „*Povědomí o možnostech dalšího vzdělávání- Souhrnné porovnání.*“

Tabulka č.4 vypovídá o tom, že dosavadní odborné vzdělání 69% respondentů ARTAMA spadá do kategorie neformálního vzdělávání.

Podobná hodnota stojí v kolonce neformálního vzdělávání i v tabulce č. 14. Respondenti ARTAMA vědí pouze o těch možnostech dalšího vzdělávání, které sami využívají, tedy o neformálním vzdělávání.

Tentýž jev lze pozorovat u respondentů skupiny JAMU (ve 40% případů dosud absolvovalo programy formálního vzdělávání a kategorie formálního vzdělávání je pro respondenty také jediná známá možnost dalšího vzdělávání).

⁷⁴ Viz přílohy A-E.

⁷⁵ Pozn. 34% respondentů skupiny TCP uvedlo, že o žádných možnostech dalšího vzdělávání pedagogů tance v ČR neví. BM

⁷⁶ Pozn. Skutečnost, že respondenti nějakou z institucí neuvedli, nutně nemusí znamenat, že tuto instituci neznají. Vzhledem k tomu, že se jednalo o otevřenou otázku, reflektují odpovědi stav v momentu vyplňování dotazníků, tedy instituce, na které si respondenti „zrovna vzpomněli“. BM.

Vzdělání, které absolvovali respondenti skupiny TCP, se váže na oblast formálního vzdělávání (v 60% případů konzervatoř). 33% respondentů dále v dotaznících uvedlo, že o žádných možnostech dalšího vzdělávání pro pedagogy tance neví.

Kromě formálního vzdělávání se studenti HAMU ve velké míře vzdělávají jak neformálně (prostřednictvím workshopů, které absolvují v roli tanečníků- interpretů), tak také informálně (kontakt se současným děním v divadlech). Jako příklady možností dalšího vzdělávání pak uváděli všechny tři kategorie vzdělávacích systémů.

Respondenti skupiny J+S absolvovali v 87% případů své dosavadní vzdělání v rámci kategorie neformálního vzdělávání (prostřednictvím seminářů pro pedagogy, resp.trenéry). Nabídka programů, o kterých tito lidé vědí, se v 77% taktéž orientuje na kategorii neformálního vzdělávání.

Po srovnání s absolvovaným odborným vzděláním⁷⁷, jsem konstatovala, že výsledky dotazníků výše zmiňované předpoklady potvrdily. Z podkapitoly 5.4.2. lze vyvodit závěr, že respondenti nemají dostačující rozhled a objektivní přehled o možnostech dalšího vzdělávání.

⁷⁷ Viz přílohy A-E.

6. Závěr

Ze skutečností, které vyplynuly z předchozích kapitol, bych zde chtěla podtrhnout zejména jednu:

Význam institucí poskytujících možnosti dalšího vzdělávání pro pedagogy tance.

Prostřednictvím toho, kterou taneční techniku a jakými metodami organizace v rámci kurzů zprostředkovávají a v jakém světle ji prezentují, ovlivňují náplň hodin, které účastníci kurzů po návratu domů vedou, tedy konkrétně techniku, z ní nutně vyplývající metody výuky a zároveň i způsob nahlížení taneční techniky, pohybu, zřejmě i tance samotného .

Zmapování dalších konsekvencí vlivu vzdělávacích institucí už nebylo zahrnuto do rámce této práce. Lze ale předpokládat, že by bylo možné vysledovat celý cyklus interakcí, který představuje kostru dění ve sféře pedagogiky tance.

Vzděláváním pedagogů je určena taneční technika, z ní plynoucí metody výuky a také obraz a funkce tance, který je předáván společnosti době.

Ačkoli pedagogové neuváděli mezi cíli jejich tanečně pedagogické činnosti skutečnosti jako „*udržení tradice*“, „*péče o dědictví předchozích generací*“, nahlížíme-li obor pedagogika tance na makrorovně, je třeba konstatovat, že pedagogové tance prostřednictvím své činnosti (nevědomky) tradici udržují a přispívají k uchování dědictví.

Co tímto předávaným dědictvím konkrétně je, lze relativně jasně vyčíst z osnov a kurikul vzdělávacích programů pro pedagogy tance. Další rozvedení tohoto momentu, tedy bližší analýza kurikul, porovnání jednotlivých typů vzdělávacích programů, však přesahuje rámec této bakalářské práce.

Stejně tak zůstává v práci (v kapitole 3.1.) pouze naznačen kompetenční model, který by byl vhodným základem pro koncipování modelu vzdělávacího programu v oboru pedagogika tance založeného na CBA.

Cílem práce byl popis procesů vzájemného ovlivňování mezi aktéry triády. Na základě výsledků práce lze nyní procesy načrtnout, velmi zobecněně, v následující podobě:

- Instituce (zprostředkovávající další vzdělávání)
- Pedagog (lektor kurzu dalšího vzdělávání)
- Student (pedagog tance)
- Instituce (taneční škola, konzervatoř, ZUŠ...)
- Pedagog (vyučující)
- Student (žák taneční školy) (přijme vystoupení pedagoga)
- Instituce (divadla, taneční školy, instituce zprostředkovávající další vzdělávání...)

7. Seznam použité literatury

- Adair, John: Leadership. Brno: Computer Press, 2006.
- Adkins, Geoffrey: The Arts and Adult Education. Leicester: ACACE, 1981.
- Bignasca, Nicola: Mobile. La revue d'éducation physique et de sport. Edition speciale: Jeunesse + Sport 2000. Magglingen: BASPO, 2001 01.
- Belz Horst, Siegrist Marco: Klíčové kompetence a jejich rozvíjení. Praha: Portál, 2001.
- Beneš, Milan: Andragogika. Filozofie- věda. Praha: Eurolex Bohemia, 2001.
- Beneš, Milan: Andragogika. Teoretické základy. Praha: Eurolex Bohemia, 2003.
- Boucherin, Nadine: Eine Übersicht über die Entwicklung der pädagogischen, methodischen und thematischen Konzepte von Jugend und Sport. Magglingen: BASPO, 2004.
- Disman, Miroslav: Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2002.
- Giddens, Anthony: Sociologie. Praha: Argo, 1999. Překlad: Jan Jařab. ISBN 80- 7203- 1244.
- Hendl, Jan: Kvalitativní výzkum. Praha: Portál, 2005.
- Hotz, Arturo: 20 Jahre Jugend und Sport. Magglingen: Eidgenössische Sportschule Magglingen, 1992.
- Hroník, František: Hodnocení pracovníků. Praha: Grada Publishing, 2007.
- Illich, Ivan: Odškolnění společnosti. Praha: SLON, 2000. Překlad: Jiří Prokop.
- Kocianová, Renata: Personální řízení. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.
- Kolektiv: Lidský kapitál a vzdělávací marketing v andragogickém pohledu. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.
- Koubek, Josef: Řízení lidských zdrojů. Základy moderní personalistiky. Praha: Management Press, 2007. 4. rozšířené a doplněné vydání.
- Kubr Milan, Prokopenko Joseph: Vzdělávání a rozvoj manažerů. Praha: Grada Publishing, 1996.
- Meier-Gantenbein K., Späth T.: Handbuch Bildung, Training und Beratung. Weinheim und Basel: Beltz, 2006.
- Meyer, Ruth: Lehren kompakt. Von der Fachperson zur Lehrperson. Bern: h.e.p. Verlag, 2004.
- Mužík, Jaroslav: Didaktika profesního vzdělávání dospělých. Plzeň: Fraus, 2005.
- Mužík, Jaroslav: Edukace řídicích dovedností. Praha: ASPI, 2008.
- Nezel, Ivo: Allgemeine Didaktik der Erwachsenenbildung. Bern; Stuttgart; Wien: Haupt, 1992. ISBN 3-8252-1684-5.
- Průcha, Jan: Přehled pedagogiky. Úvod do studia oboru. Praha: Portál, 2000. 1. Vydání. 272 str.
- Reichel, Jiří: Kapitoly systematické sociologie. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.
- Schneider, Antonín: Česká taneční moderna. Materiál k programu 40. Výročí TCP. Praha: TCP, 2001.

Smlugalová, Zuzana: Taneční výchova a kulturní kapitál. Praha: NIPOS- ARTAMA, 2008. První vydání. ISBN 978-80-7068-226-5.

Strauss A., Corbinová J.: Základy kvalitativního výzkumu. Brno: Albert, 1999.

Tureckiová M., Veteška J.: Kompetence ve vzdělávání. Praha: Grada, 2008.

Vanurová, Eva: O taneční katedře AMU. In: Rudé právo. 1985 (4.10.)

Ostatní prameny:

Sbírka zákonů a nařízení, č. 126 a 127/ 1945. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1945. str. 298.

Zákon o pedagogických pracovnících č. 563/ 2004 Sb., ze dne 24. září 2004.

Internet:

<http://www.hamu.cz/studium/studium-na-hamu> (20.3. 2009, 23:50)

<http://www.jamu.cz/o-nas/historie-jamu/> (29.3. 2009, 21: 00)

http://www.jugendundsport.ch/internet/js/de/home/ueber_j_s/j_s_auf_einen_blick.html (20.1. 2009, 21:35)

<http://medard.soc.cas.cz> (10.9. 2008, 21:59)

<http://www.nipos-mk.cz/onas.asp#artama>(15.2. 2009, 9:20)

<http://www.tanecnicentrum.cz/indextcz.html> (10.3. 2009, 7:10)

8. Přílohy

Příloha A. „Dotazník HAMU“

*Dobrý den, mnohokrát Vám děkuji, že jste si udělal(a) čas na vyplnění tohoto dotazníku!
Data získaná z dotazníků budou zpracována v rámci vznikající diplomní práce týkající se současné situace
vzdělávání pedagogů tance.*

Pro začátek pár obecných otázek 😊

Jak dlouho už vedete hodiny tance?	
Vedete hodiny pravidelně?	
Kolik hodin týdně/ měsíčně?	
Kolik tanečníků celkem navštěvuje Vaše hodiny?	
Kolik z nich je chlapců/ mužů?	
Jaká věková skupina Vaše lekce navštěvuje?	

...zvýrazněte barevně/tučně mezi následujícími tu možnost, která odpovídá Vaší situaci ...

Kde vedete hodiny tance?

Město s počtem obyvatel nižším než 20 000
Město s počtem obyvatel 20 000- 50 000
Město s počtem obyvatel 50 000-100 000
Město s počtem obyvatel vyšším než 100 000

V rámci jaké instituce vedete hodiny tance?

ZUS
soukromé studio
konzervatoř
městský dům dětí
jinde:

Které taneční (pohybové) techniky nejčastěji zařazujete ve svých hodinách?

--

...v následující otázce je možné označit (zvýraznit) více odpovědí...

Tuto techniku jsem zvolil(a), protože...

...je určená osnovami instituce, v rámci které hodiny probíhají, mým nadřazeným
...je určená „setrvačností“, zaběhnutou tradicí instituce nebo místa, kde hodiny probíhají
...o ní vím nejvíce
...si ji vyžádali sami tanečníci
...si ji vyžaduje publikum, před kterým tanečníci pak vystupují
...jiný důvod:

--

Nakolik koresponduje náplň předmětů studia na HAMU s potřebami Vaší pedagogické činnosti?

(zaškrtnutí políčka „1“= to nelze využít v mé praxi
2= Nevyužívám
3= Už jsem (minimálně jednou) využil(a)
4= Využívám často
5= Je to základ mých hodin)

	1	2	3	4	5	Proč?
Klasický tanec						

Moderní tanec						
Lidový tanec						
Pedagogický seminář klasického/moderního/ lidového tance						
Metodika KT/ MT/ LT						
Repertoár KT/ MT/ LT						
Tanec s partnerem						
Taneční improvizace						
Taneční gymnastika						
Kineziologie						
Choreografie						
Dějiny tance/ Taneční věda						Která přednáška konkrétně?
Videoseminář						
Hudba (dějiny, teorie...)						
Filosofie						
Dějiny umění, Estetika						
Pedagogika- Psychologie						
Diplomní práce (její zpracovávání, obhajování...)						
Workshopy (mimo pravidelnou výuku)						Které workshopy konkrétně?

... nyní, prosím, nepřemýšlejte a napište první věc, která Vás napadne!
....Odpověď „to nevím“ je také možnost ☺

Cílem mých hodin je:

... opět zkuste příliš nepřemýšlet a napsat první, co Vás napadne...

Několika slovy vyjádřete, co Vás napadne při představě „já coby tanečník-interpret na jevišti“ ?

Jaký(é) předmět(y) byste doplnil(a) do osnov studia pedagogiky tance na HAMU?

Jaké možnosti vzdělávání a dalšího vzdělávání má pedagog tance k dispozici (v ČR nebo zahraničí)?

Využíváte pro svou pedagogickou činnost poznatky, informace, dovednosti, zkušenosti, zážitky z jiných kurzů, lekcí, studijních oborů?

	Ano	Ne	Která škola/ kurzy/ představení/ projekty konkrétně?	Kdy?/ Jak často?
1 Taneční konzervatoř.				
2 Jiné VŠ				
3 Workshopy mimo HAMU.				
4 Taneční představení, které jsem viděl(a)				
5 Představení, projekty, na kterých jsem sám(sama) spolupracoval(a)				
6 Jiné zdroje				

Jak tyto skutečnosti konkrétně využíváte?

... zaškrtněte, prosím, hodící se políčko (jakýmkoli znakem, písmenem...)

Využívám tyto kurzy zejména jako...							
	HAMU	Konzer- vatoř	Jiné VŠ	Workshopy	Před- stavení	Před- stavení	Jiné

					(jako divák)	(interpret)	
Kontakt s aktuálním tanečním děním							
Obohacení pohybového slovníku							
Metodické postupy							
Setkání, kontakty a diskuse s (pro mě) významnými osobnostmi (kolegy, učiteli...).							
Trénink							
Zdroj motivace, inspirace							
Informace z teoretických oborů							
Certifikace (získat oprávnění)							
(něco jiného)							

... už máte za sebou více než polovinu dotazníku ☺!!!! ...

Souhlasíte?

		Ano	Ne
1	Praha je svou geografickou polohou nejvhodnějším místem pro konání kurzů.		
2	Kombinovaná („dálková“) forma studia je pro většinu aktivních pedagogů tance jedinou realizovatelnou možností přístupu k informacím.		
3	Kurz pro taneční pedagogy by měl být z velké části tréninkem praktických tanečních kompetencí účastníků.		
4	Vzdělávací programy a kurzy pro pedagogy tance, které se v ČR konají, mi poskytují dostatek informací a podnětů pro moji tanečně-pedagogickou činnost.		
5	Má motivace k dalšímu vzdělávání je vyšší, čím více hodin vedu.		
6	Dnes je třeba ve výuce tance mnohem častěji využívat metodu taneční improvizace .		
7	Odborné kompetence lektorů kurzů, které jsem dosud absolvoval(a), jsou dostačující.		
8	Chtěl(a) bych se v oblasti tance vzdělávat dál a získávat více (teoretických) informací o tanci než pouze ty, které mám k dispozici.		
9	V nabídce kurzů, o které vím, postrádám zásadní tematické okruhy.		
10	Kurzy by pro pedagogy tance měly být bezplatné .		

Odpověděl(a) jste na otázku číslo 6 „ano“? Využíváte sám (sama) taneční **improvizaci** ve Vašich lekcích?

Ano Ne

Jak a kde (... a jestli :)) je pro pedagoga tance možné „**se naučit vyučovat taneční improvizaci**“?

V případě, že jste na otázku číslo 10 odpověděl(a) „ano“, uveďte, kdo by měl **náklady** nést:

V případě, že jste na otázku číslo 9 odpověděl(a) „ano“, uveďte, ve kterých **předmětech**, oborech cítíte potřebu většího přístupu k informacím nebo větších možností rozvoje:

Se kterou s následujících možností spíše souhlasíte? (a. nebo b.?)

- V rámci kurzů pro pedagogy tance by měly být **testovány** znalosti účastníků.
- Pedagog tance, dospělý člověk, **nepotřebuje být testován** v kurzech, a to zejména proto, že...
... že je schopen sám rozeznat své silné a slabé stránky.
... že již má školní- testovací období za sebou.
... protože .

- a. Testování znalostí v kurzech pro pedagogy tance funguje (by mohlo fungovat) zejména jako zdroj **motivace**.
- b. Testování znalostí v kurzech pro pedagogy tance funguje (by mohlo fungovat) zejména jako předpoklad k možnosti **objektivního srovnání** a následné certifikaci.
- a. Poté, co je pedagog vybaven certifikátem, již **není třeba** další **kontroly** jeho práce.
- b. Činnost aprobovaných pedagogů by **měla být kontrolována** (např. specializovaným orgánem, komisí...). Kontrola by měla probíhat prostřednictvím....
- ... prezentace žáků (například testování žáků jednotnou komisí/ institucí...).
- ... hodnocením lekce
- ... jednotnými zkouškami teoretických i praktických kompetencí pedagogů
- ... jinak
- a. Pedagog musí nutně být schopen **předvést** to, co po žácích požaduje.
- b. **Není třeba**, aby pedagog byl schopen vše, co po žácích požaduje, sám **ukázat**, ale .
- a. Kdybych od zítřka již nenavštěvoval(a)/ nemohla navštěvovat lekce na HAMU, byl(a) bych i tak **připravený(á)**- vybavený(á) pro tanečně-pedagogickou činnost.
- b. Kdybych od zítřka již nenavštěvoval(a)/ nemohla navštěvovat lekce na HAMU, **nebyl(a)** bych **připravený(á)**- vybavený(á) pro tanečně-pedagogickou činnost, protože

... už jen 3 otázky ☺!!!! ...

Doplňte, prosím, následující větu:

Pedagogem tance se člověk stane, když (poté, co)

Očíslujte, prosím, následující skutečnosti podle míry, jak moc Vás (jako člověka) v rámci absolvovaných kurzů dosud ovlivnilo.

(označení políčka s číslem 1= „toto mě ovlivnilo nejvíce“,
označení políčka s číslem 4= „toto mě ovlivnilo nejméně“)

	1	2	3	4
Mí kolegové, ostatní účastníci				
Lektoři kurzů				
Informace získané v teoretických lekcích				
Zážitky z praktických lekcí, zážitky „v kůži interpreta“				
Jiná skutečnost:				

... a na konec ještě otázka týkající se literatury a médií... ☺

Kterou knihu (případně časopis, CD-ROM, video, DVD, jiné e-materiály) související s problematikou tance, jste četl(a)/ viděl(a) **naposledy**?

Kterou knihu (případně časopis, CD-ROM, video, DVD, jiné e-materiály) nejčastěji pravidelně využíváte v souvislosti s **přípravou** Vašich **hodin** tance nebo **choreografií**?

Která kniha (případně časopis, CD-ROM, video, DVD, jiné e-materiály) Vás nejvíce **ovlivnila** v rámci Vaší taneční, tanečně-pedagogické praxe?

Věk:	Pohlaví:	Vzdělání:	Zaměstnání:
------	----------	-----------	-------------

*Ještě jednou Vám mnohokrát **děkuji**, za Váš čas, který jste strávil(a) nad tímto dotazníkem! Přeji mnoho síly, entuziasmu a inspirativních setkání pro Vaši další činnost v tanečním světě! Barbara Mikysková*

Příloha B. „Dotazník ARTAMA“

Dobrý den, mnohokrát Vám děkuji, že jste si udělal(a) čas na vyplnění tohoto dotazníku!

Vedete v současné době hodiny tance, pohybové průpravy nebo tréninky estetických sportů?

Ano Ne

...jestli ano...

Jak dlouho už vedete hodiny tance?	
Kolik hodin týdně?	
Kolik tanečníků celkem navštěvuje Vaše hodiny?	
Kolik z nich je chlapců, mužů?	
Jaká věková skupina Vaše lekce navštěvuje?	

...zvýrazněte mezi následujícími tu možnost, která odpovídá Vaší situaci ...

Kde vedete hodiny tance?

Město s počtem obyvatel nižším než 20 000
Město s počtem obyvatel 20 000- 50 000
Město s počtem obyvatel 50 000-100 000
Město s počtem obyvatel vyšším než 100 000

V rámci jaké instituce vedete hodiny tance?

ZUŠ

soukromé studio

městský dům dětí

jinde:

Kterou konkrétní taneční (pohybovou) techniku nejčastěji zařazujete ve svých hodinách?

(Klasický tanec, Moderní techniky, Hip Hop, Street Dance, Contemporary, Jazz Dance, Lidový tanec, Gymnastika, Rytmika...)

...v následující otázce je možné označit (zvýraznit nebo podtrhnout) více odpovědí...

Tuto techniku jsem zvolil(a), protože...

...je určená osnovami instituce, v rámci které hodiny probíhají, mým nadřazeným
...je určená „setrvačností“, zaběhnutou tradicí instituce nebo místa, kde hodiny probíhají
...o ní vím nejvíce
...si ji vyžádali sami tanečníci
...si ji vyžaduje publikum, před kterým tanečníci vystupují
...jiný důvod:

... nyní, prosím, nepřemýšlejte a napište první věc, která Vás napadne! Odpověď „to nevím“ je také možnost ☺

Cílem mých hodin je:

...následující otázky se týkají samotného vzdělávání pedagogů tance...

Jaké možnosti vzdělávání a dalšího vzdělávání má pedagog tance v ČR k dispozici?

Jaké taneční a tanečně-pedagogické vzdělání jste dosud absolvoval(a)?

- ZUŠ
- Taneční konzervatoř
- HAMU, JAMU, VŠMU
- Školení pro pedagogy tance. Konkrétně tyto:

- Taneční semináře, workshopy, letní taneční školy... Například:
- Vzdělání v zahraničí
- Jiné:

Kolik takovýchto školení, seminářů, workshopů jste za poslední školní rok absolvoval(a)?

--

Kurzy si vybírám podle...

(označení políčka s číslem 1= „tento faktor je zcela rozhodující“ označení políčka s číslem 4= „tento faktor téměř nezohledňuji“) (políčka můžete označit jakýmkoli znakem/písmenem)

	1	2	3	4
Termínu konání				
Místa konání				
Tematického obsahu kurzu				
Lektorů				
Účastníků				
Pořádající organizace				

Jiné kritérium:

... opět zkuste příliš nepřemýšlet a napsat první, co Vás napadne...

Několika slovy vyjádřete, co Vás napadne při představě „já coby tanečník-interpret na jevišti“ ?

--

... už máte za sebou více než polovinu dotazníku ☺!!!! ...

Co v první řadě očekáváte od kurzů/ školení?

(označení políčka 1= „toto očekávám v první řadě, byl to jeden z důvodů, proč jsem se na kurz přihlásil(a), označení políčka 4= „mám možnost toto získávat a dozvídat se také jinde“)

	1	2	3	4
Kontakt se současným tanečním děním, přísun informací o současných trendech...				
Inspirace (tematické, pohybové, hudební), nové podněty pro tvorbu choreografií.				
Získat diplom, certifikát nebo osvědčení o absolvovaném kurzu.				
Doplnění a „občerstvení“ mého dosavadního vzdělání v oblasti tance.				
Možnost zdokonalit a rozšířit své praktické taneční dovednosti, trénovat.				
Získat základní informace z teoretických předmětů nezbytné pro pedagoga tance.				
Kontakty, diskuse a výměny názorů s kolegy, kteří se věnují té samé práci jako já. Nacházet řešení problémů v hodinách (metodických, psychosociálních...)				

Něco jiného:

Co Vás v jako první napadne v souvislosti s pojmem....

Klasický tanec.	
Jeviště.	
Deset čtyřletých dětí v trikotech a piškotách.	
Kinesféra.	
Isadora Duncan.	
Trochanter maior.	
Tanečník- muž.	

Souhlasíte?

		Ano	Ne
1	Praha je svou geografickou polohou nejvhodnějším místem pro konání kurzů.		
2	Kombinovaná („dálková“) forma studia je pro většinu aktivních pedagogů tance jedinou realizovatelnou možností přísunu informací.		
3	Kurz pro taneční pedagogy by měl být z velké části tréninkem praktických tanečních kompetencí účastníků.		
4	Délka jednotlivých kurzů pořádaných organizací Artama a četnost jejich konání je dostačující.		
5	Má motivace k dalšímu vzdělávání je vyšší, když mám možnost se kurzů účastnit častěji.		

6	Dnes je třeba ve výuce tance mnohem častěji využívat metodu taneční improvizace.		
7	Kurzy pro pedagogy tance, které se v ČR konají, mi poskytují dostatek informací a podnětů pro moji tanečně-pedagogickou činnost.		
8	Chtěl(a) bych se v oblasti tance vzdělávat dál a získávat více (teoretických) informací o tanci než pouze ty, které mi poskytují kurzy, o kterých vím.		
9	Odborné kompetence lektorů kurzů, které jsem dosud absolvoval(a), jsou dostačující.		
10	Teoretické lekce na kurzech jsou ve většině případů mnohem méně využitelné než praktické, taneční tréninky.		
11	Kurzy by pro pedagogy tance měly být bezplatné.		
12	V nabídce kurzů, o které vím, postrádám zásadní tematické okruhy.		

Odpověděl(a) jste na otázku číslo 6 „ano“? Využíváte sám (sama) taneční improvizaci ve Vašich lekcích?

Ano ne

Jak a kde je pro pedagoga tance možné „se naučit vyučovat taneční improvizaci“?

--

V případě, že jste na otázku číslo 11 odpověděl(a) „ano“, uveďte, kdo by měl náklady nést:

--

V případě, že jste na otázku číslo 12 odpověděl(a) „ano“, uveďte, ve kterých předmětech, oborech cítíte potřebu většího přísunu informací nebo větších možností rozvoje:

--

Se kterou s následujícími možnostmi spíše souhlasíte? a. nebo b.?

- a. V rámci kurzů pro pedagogy tance by měly být testovány znalosti účastníků.
- b. Pedagog tance, dospělý člověk, nepotřebuje být testován v kurzech, a to zejména proto, že...
... že je schopen sám rozeznat své silné a slabé stránky.
... že již má školní- testovací období za sebou.
... protože.....
- a. Testování znalostí v kurzech pro pedagogy tance funguje (by mohlo fungovat) zejména jako zdroj motivace.
- b. Testování znalostí v kurzech pro pedagogy tance funguje (by mohlo fungovat) zejména jako předpoklad k možnosti objektivního srovnávání a následné certifikaci.
- a. Pedagog musí nutně být schopen předvést to, co po žácích požaduje.
- b. Není třeba, aby pedagog byl schopen vše, co po žácích požaduje, sám ukázat, ale.....
- a. Tyto kompetence by bylo třeba testovat spíše než teoretické znalosti (dějiny tance, hudby, pedagogiky...).
- b. Teoretické znalosti by bylo třeba testovat v první řadě.
- a. Kontrola výsledků vlastní pedagogické činnosti účastníků by měla probíhat prostřednictvím analýzy záznamů choreografií, vystoupení připravených ve vlastních hodinách.
- b. Kontrola výsledků vlastní pedagogické činnosti účastníků by měla probíhat prostřednictvím prezentace žáků (například testování žáků jednotnou komisí/ institucí...).

Doplňte, prosím, následující větu:

Pedagogem tance se člověk stane, když (poté, co)
--

Očíslujte, prosím, následující skutečnosti podle míry, jak moc Vás (jako člověka) v rámci absolvovaných kurzů dosud ovlivnilo.

(označení políčka s číslem 1= „toto mě ovlivnilo nejvíce“, označení políčka s číslem 4= „toto mě ovlivnilo nejméně“)

	1	2	3	4
Mí kolegové, ostatní účastníci				

Lektoři kurzů				
Informace získané v teoretických lekcích				
Zážitky z praktických lekcí, zážitky „v kůži interpreta“				
Jiná skutečnost:				

... a na konec ještě otázka týkající se literatury... ☺

Kterou knihu související s problematikou tance, jste četl(a) naposledy?

Kterou knihu nejčastěji pravidelně využíváte v souvislosti s přípravou Vašich hodin tance nebo choreografií?

Která kniha Vás nejvíce ovlivnila v rámci Vaší taneční, tanečně-pedagogické praxe?

Věk:	Pohlaví:	Vzdělání:	Zaměstnání:
------	----------	-----------	-------------

*Ještě jednou Vám mnohokrát děkuji, za Váš čas, který jste strávil(a) nad tímto dotazníkem!
Přeji mnoho síly, entuziasmu a inspirativních setkání pro Vaši další činnost v tanečním světě!
Barbara Mikysková*

Příloha C. „Dotazník TCP“

Dobrý den,

mnohokrát Vám děkuji, že jste si udělal(a) čas na vyplnění tohoto dotazníku.

Data získaná výzkumem budou sloužit jako zdroj pro mou diplomovou práci zasahující oba studijní obory.

Vedete hodiny tance, pohybové průpravy nebo tréninky estetických sportů? Ano Ne

...jestli ano...

Jak dlouho už vedete hodiny tance?	
Kolik hodin týdně?	
Kolik tanečnicků celkem navštěvuje Vaše hodiny?	
Kolik z nich je chlapců, mužů?	
Jak staří tanečníci Vaše lekce navštěvují?	

...zvýrazněte mezi následujícími tu možnost, která odpovídá Vaší situaci ...

Kde vedete hodiny tance?

Město s počtem obyvatel nižším než 20 000

Město s počtem obyvatel nižším než 50 000

Město s počtem obyvatel nižším než 100 000

Město s počtem obyvatel vyšším než 100 000

V rámci jaké instituce vedete hodiny tance?

ZUŠ

soukromé studio

jinde:

Kterou konkrétní taneční techniku (nebo její základy) nejčastěji zařazujete ve svých hodinách?

(Klasický tanec, Moderní techniky, Současný tanec, Jazzový tanec, Lidový tanec...)

.....

...v následující otázce je možné označit (zvýraznit nebo podtrhnout) více odpovědí...

Tuto techniku jsem zvolil(a), protože...

...je určená osnovami instituce, v rámci které hodiny probíhají

...je určená mým nadřízeným

...je určená „setrvačností“, zaběhnutou tradicí instituce nebo místa, kde hodiny probíhají

...o ní vím nejvíce

...si ji vyžádali sami tanečníci

...si ji vyžaduje publikum, před kterým tanečníci vystupují

...jiný důvod:

... nyní, prosím, nepřemýšlejte a napište první věc, která Vás napadne! Odpověď „to nevím“ je také možnost ☺

Cílem mých hodin je:

.....

Jaké taneční vzdělání jste dosud absolvoval(a)?

- ZUŠ
- Taneční konzervatoř, HAMU, JAMU
- Školení pro pedagogy tance mimo TCP.
- Jednotlivé taneční semináře a workshopy, například:
- Jiné:

Jaké možnosti dalšího vzdělání má pedagog tance v ČR k dispozici- o kterých víte?

.....

Věděl(a) jste o těchto možnostech před začátkem studia při TCP? ano ne

...v následující otázce je možné označit (zvýraznit nebo podtrhnout) více odpovědí...

Kurzy DVPP při TCP mi v hodinách, které vedu, pomáhají zejména jako...

- zdroj nových, zajímavých pohybů a pohybových variací
- nacházet řešení problémů v hodinách (metodických, psychosociálních...)
- zdroj teoretických informací o které se ve výuce mohu opřít
- něco jiného:

... opět zkuste nepřemýšlet a napsat první, co Vás napadne...

Několika slovy vyjádřete, co Vás napadne při představě „já coby tanečník-interpret na jevišti“ ?**Co hlavně očekáváte od kurzů DVPP?**

(označení políčka s číslem 1= „toto očekávám v první řadě, byl to jeden z důvodů, proč jsem se rozhodl(a) pro DVPP“, označení políčka s číslem 4= „mám možnost toto získávat jinde“)

	1	2	3	4
Kontakt se současným tanečním děním, přísun informací o současných trendech...				
Získat certifikát				
Doplnění a „občerstvení“ mého dosavadního vzdělání v oblasti tance				
Možnost zdokonalit a rozšířit své praktické taneční dovednosti, trénovat				
Získat základní informace z teoretických předmětů nezbytné pro pedagoga tance				
Kontakty, diskuse a výměny názorů s kolegy, kteří se věnují té samé práci jako já				

Něco jiného:

Souhlasíte?

		Ano	Ne
1	Praha je svou geografickou polohou ideálním místem pro konání kurzů.		
2	Kombinovaná („dálková“) forma studia je pro většinu působících pedagogů tance jedinou realizovatelnou možností přísunu informací.		
3	Kurz pro taneční pedagogy by měl být z velké části tréninkem praktických tanečních kompetencí účastníků.		
4	Délka (2 dny) a frekvence konání kurzů DVPP je dostačující.		
5	Má motivace ke studiu by byla menší, kdyby se konaly méně často.		
6	Po většinu dosud absolvovaného studia DVPP jsem byl(a) dostatečně motivována k tomu, sám(sama) trénovat i mimo víkendové semináře při TCP nebo jiné workshopy.		
7	Kurzy při TCP mi poskytují dostatek informací, nápadů a podnětů pro moji pedagogickou činnost.		
8	Chtěl(a) bych se v oblasti tance vzdělávat dál a získávat více (teoretických) informací o tanci než jen kurzy DVPP při TCP.		
9	Odborné kompetence lektorů v kurzech DVPP, které jsem dosud absolvoval(a), jsou dostačující.		
10	Teoretické lekce na kurzech jsou ve většině případů mnohem méně využitelné než praktické, taneční tréninky.		
11	Dokážu si představit, že bych se účastnila vzdělávání pedagogů tance, v rámci kterého by každý víkendový kurz byl zaměřen pouze na 1 téma, 1 předmět. Kurzy by bylo možné si libovolně vybírat.		
12	Tuto představu bych uvítala v reálu raději než dosavadní systém.		

V případě, že jste na otázku číslo 8 odpověděli „ano“, uveďte předměty, obory, ve kterých cítíte potřebu většího přísunu informací nebo větších možností rozvoje:

Se kterou s následujícími možnostmi spíše souhlasíte? a. nebo b.?

- Testování znalostí funguje v kurzech pro pedagogy tance zejména jako zdroj motivace.
 - Testování znalostí funguje v kurzech pro pedagogy tance zejména jako předpoklad k možnosti objektivního srovnávání a následné certifikaci.
- a. Testovány by měly být praktické taneční kompetence účastníka coby tanečníka- interpreta.

- b. Testovány by měly být praktické metodické kompetence účastníka (schopnost analýzy pohybu, demonstrace principů...).
- a. Školné kurzů DVPP by si jejich účastník měl hradit zčásti sám.
- b. Kurzy DVPP by měly být zdarma. Náklady by měl hradit.....
- a. Tyto kompetence je třeba testovat spíše než teoretické znalosti (dějiny tance, hudby, pedagogiky...).
- b. Teoretické znalosti je třeba testovat v první řadě.
- a. Kontrola výsledků vlastní pedagogické činnosti účastníků by měla probíhat prostřednictvím analýzy záznamů choreografií, vystoupení připravených ve vlastních hodinách.
- b. Kontrola výsledků vlastní pedagogické činnosti účastníků by měla probíhat prostřednictvím prezentace žáků („přivést ukázat děti“).

Se kterou z následujících výpovědí se nejspíše ztotožňujete?

- Jsem pedagog tance.
- Po absolvování DVPP při TCP budu pedagogem tance.
- Po absolvování DVPP při TCP ještě nebudu pedagogem tance, protože

Očíslujte prosím následující skutečnosti podle míry, jak moc Vás (jako člověka) v rámci DVP dosud ovlivnilo. Tomu, co Vás ovlivnilo nejvíce přiřaďte číslo 1, naopak to, co Vás ovlivnilo nejméně- číslo 4. (případně můžete doplnit i ještě jinou skutečnost, která Vás ovlivnila)

..... Mí kolegové, ostatní účastníci
 Lektoři lekcí
 Informace získané v teoretických lekcích
 Zážitky z praktických lekcí, zážitky „v kůži interpreta“
 Něco jiného:

Které z následujících pojmů nejspíše charakterizují Vaše postavení a Vaší roli v rámci konzervatoře TCP tak, jak jej vnímáte Vy?

...Vyškrtejte ty, které se, podle Vás nehodí, a naopak doplňte výrazy, které Vás napadnou

Student Individualita Spíše dítě Konzervatorista Inspirace Sponzor Přebytný(á) Motivátor Insider
 Turista Spíše dospělý Outsider Materiál (součást davu) Talentovaný(á) Na správném místě

Věk:	Pohlaví:	Vzdělání:	Zaměstnání:
------	----------	-----------	-------------

*Ještě jednou Vám děkuji, za Váš čas, který jste strávil(a) nad tímto dotazníkem!
 Přeji mnoho síly a entuziasmu pro Vaší další činnost v tanečním světě! Barbara Mikysková*

Příloha D. „Dotazník JAMU“

*Dobrý den, mnohokrát Vám děkuji, že jste si udělal(a) čas na vyplnění tohoto dotazníku.
Data získaná tímto výzkumem tudíž budou sloužit jako zdroj informací pro mou diplomovou práci - na FF
UK- jejíž závěry přispějí ke zmapování situace v této oblasti vzdělávání v rámci tanečního světa.*

Vedete v současné době hodiny tance, pohybové průpravy nebo tréninky estetických sportů?

Ano Ne

...jestli ano...

Jak dlouho už vedete hodiny tance?	
Kolik hodin týdně?	
Kolik tanečníků celkem navštěvuje Vaše hodiny?	
Kolik z nich je chlapců, mužů?	
Jak staří tanečníci Vaše lekce navštěvují?	

...zvýrazněte mezi následujícími tu možnost, která odpovídá Vaší situaci ...

Kde vedete hodiny tance?

- Město s počtem obyvatel nižším než 20 000
- Město s počtem obyvatel 20 000- 50 000
- Město s počtem obyvatel 50 000-100 000
- Město s počtem obyvatel vyšším než 100 000

V rámci jaké instituce vedete hodiny tance?

ZUS

soukromé studio

jinde:

Kterou konkrétní taneční techniku nejčastěji zařazujete ve svých hodinách?

(Klasický tanec, Moderní techniky, Hip Hop, Street Dance, Contemporary, Jazz Dance, Lidový tanec...)

...v následující otázce je možné označit (zvýraznit nebo podtrhnout) více odpovědí...

Tuto techniku jsem zvolil(a), protože...

- ...je určená osnovami instituce, v rámci které hodiny probíhají, mým nadřazeným
- ...je určená „setrvačností“, zaběhnutou tradicí instituce nebo místa, kde hodiny probíhají
- ...o ní vím nejvíce
- ...si ji vyžádali sami tanečníci
- ...si ji vyžaduje publikum, před kterým tanečníci vystupují
- ...jiný důvod:

... nyní, prosím, nepřemýšlejte a napište první věc, která Vás napadne! Odpověď „to nevím“ je také možnost ☺

Cílem mých hodin je:

Působíte v současné době jako tanečník- interpret?

Ano Ne

Jestli ano, kolik představení za měsíc průměrně absolvujete?

- Méně než 3
- 3 až 8
- Více než 8

O jaký typ představení se jedná? (choreografie současného tance, projekty, představení v rámci stálého angažmá v divadle, komerční vystoupení, muzikály...)

Jaké možnosti dalšího vzdělání má pedagog tance v ČR k dispozici- o kterých víte?

Věděl(a) jste o těchto možnostech před začátkem studia při JAMU? ano ne

Jaké taneční vzdělání jste dosud absolvoval(a)?

- ZUŠ
- Taneční konzervatoř
- Školení pro pedagogy tance mimo JAMU
- Taneční semináře a workshopy, například:
- Vzdělání v zahraničí
- Jiné:

...v následující otázce je možné označit (zvýraznit nebo podtrhnout) více odpovědí...

Studium při JAMU mi v hodinách, které vedu, pomáhá zejména jako...

- zdroj nových, zajímavých pohybů a pohybových variací
- nacházet řešení problémů v hodinách (metodických, psychosociálních...)
- zdroj teoretických informací o které se ve výuce mohu opřít
- něco jiného:

Které konkrétní předměty z osnov JAMU Vám (nejvíce) pomáhají ve Vaší pedagogické praxi?

... opět zkuste nepřemýšlet a napsat první, co Vás napadne...

Několika slovy vyjádřete, co Vás napadne při představě „já coby tanečník-interpret na jevišti“ ?

Co hlavně očekáváte od studia na JAMU?

(označení políčka s číslem 1= „toto očekávám v první řadě, byl to jeden z důvodů, proč jsem se rozhodl(a) pro studium JAMU“, označení políčka s číslem 4= „mám možnost toto získávat jinde“)

	1	2	3	4
Kontakt se současným tanečním děním , přísun informací o současných trendech...				
Získat certifikát				
Doplnění a „občerstvení“ mého dosavadního vzdělání v oblasti tance				
Možnost zdokonalit a rozšířit své praktické taneční dovednosti, trénovat				
Získat základní informace z teoretických předmětů nezbytné pro pedagoga tance				
Kontakty , diskuse a výměny názorů s kolegy, kteří se věnují té samé práci jako já				

Něco jiného:

Souhlasíte?

		Ano	Ne
1	Brno je svou geografickou polohou ideálním místem pro konání kurzů.		
2	Kombinovaná („dálková“) forma studia je pro většinu aktivních pedagogů tance jedinou realizovatelnou možností přísunu informací.		
3	Kurz pro taneční pedagogy by měl být z velké části tréninkem praktických tanečních kompetencí účastníků.		
4	Délka a frekvence konání lekcí a přednášek studia na JAMU je dostačující.		
5	Má motivace ke studiu by byla menší, kdyby se konaly méně často.		
6	Dnes je třeba ve výuce tance mnohem častěji využívat metodu taneční improvizace .		
7	Studium při JAMU mi poskytuje dostatek informací, nápadů a podnětů pro moji pedagogickou činnost.		
8	Chtěl(a) bych se v oblasti tance vzdělávat dál a získávat více (teoretických) informací o tanci než pouze ty, které mi poskytuje JAMU.		
9	Odborné kompetence vyučujících na JAMU, se kterými jsem se dosud setkal(a), jsou dostačující.		
10	Teoretické lekce na kurzech jsou ve většině případů mnohem méně využitelné než praktické .		

11	Sympatičtější než koncepce studia na JAMU by mi byla soustava několikadenních (víkendových) seminářů . Každý víkendový kurz byl zaměřen pouze na 1 téma, 1 předmět. Kurzy by bylo možné si libovolně vybírat. Po absolvování daného počtu kurzů by bylo možné skládat zkoušky a získat certifikát.		
----	---	--	--

Odpověděl(a) jste na otázku číslo 6 „ano“? **Využíváte** sám (sama) taneční **improvizaci** ve Vašich lekcích?
Ano ne

Jak a kde je pro pedagoga tance možné „*se naučit vyučovat taneční improvizaci*“?

V případě, že jste na otázku číslo 8 odpověděli „ano“, uveďte předměty, obory, ve kterých cítíte potřebu většího přísunu **informací** nebo větších možností rozvoje:

... už jen 4 otázky ☺!!!! ...

Se kterou s následujícími možnostmi spíše souhlasíte? a. nebo b.?

- a. V rámci kurzů pro pedagogy tance by **měly být testovány** znalosti účastníků.
- b. Pedagog tance, dospělý člověk, **nepotřebuje být testován** v kurzech, a to zejména proto, že...
... že je schopen sám rozeznat své silné a slabé stránky.
... že již má školní- testovací období za sebou.
... protože.....
- a. Testovány by měly být hlavně praktické kompetence účastníka coby **tanečníka- interpreta**.
- b. Testovány by měly být hlavně praktické **metodické kompetence** účastníka (schopnost analýzy pohybu, vedení hodiny, zachycovat chyby, nedostatky...).
- a. Školné kurzů pro pedagogy tance by si účastník měl **hradit sám**.
- b. Kurzy by měly být **zdarma**. Náklady by měl nést.....
- a. **Praktické** kompetence účastníka coby tanečníka je třeba testovat spíše než teoretické znalosti (dějiny tance, hudby, pedagogiky...).
- b. **Teoretické** znalosti je třeba testovat v první řadě.
- a. Kontrola výsledků vlastní pedagogické činnosti účastníků by měla probíhat prostřednictvím analýzy záznamů **choreografií**, vystoupení připravených ve vlastních hodinách.
- b. Kontrola výsledků vlastní pedagogické činnosti účastníků by měla probíhat prostřednictvím prezentace **žáků** (například testování žáků jednotnou komisí/ institucí...)

Doplňte, prosím, následující větu:

Pedagogem tance se člověk stane, když (poté,co) ...

Očísľujte, prosím, následující skutečnosti podle míry, jak moc Vás (jako člověka) v rámci absolvovaných kurzů dosud ovlivnilo.

(označení políčka s číslem 1= „toto mě ovlivnilo nejvíce“, označení políčka s číslem 4= „toto mě ovlivnilo nejméně“)

	1	2	3	4
Mí kolegové, ostatní účastníci				
Lektoři kurzů				
Informace získané v teoretických lekcích				
Zážitky z praktických lekcí, zážitky „v kůži interpreta“				
Jiná skutečnost:				

... a na konec ještě otázka týkající se literatury... ☺

Kterou knihu (případně časopis, CD-ROM, video, DVD, jiné e-materiály) související s problematikou tance, jste četl(a) naposledy?

Kterou knihu (případně časopis, CD-ROM, video, DVD, jiné e-materiály) nejčastěji pravidelně využíváte v souvislosti s přípravou Vašich hodin tance nebo choreografií?

--

Která kniha (případně časopis, CD-ROM, video, DVD, jiné e-materiály) Vás nejvíce ovlivnila v rámci Vaší taneční, tanečně-pedagogické praxe?

--

Věk:	Pohlaví:	Vzdělání:	Zaměstnání:
------	----------	-----------	-------------

*Ještě jednou Vám **mnohokrát děkuji**, za Váš čas, který jste strávil(a) nad tímto dotazníkem!
Přeji mnoho síly, entuziasmu a inspirativních setkání pro Vaší další činnost v tanečním světě!
Barbara Mikysková*

Příloha E. „Dotazník J+S“

Lieber Leiter/ Liebe Leiterin,

ich danke Ihnen vielmals, dass Sie sich Zeit nehmen und diesen Fragebogen (16 Fragen) beantworten. Die Daten aus Ihren Antworten werden mir als wichtige Informationsquelle beim erarbeiten der Master-Diplomarbeit im Rahmen meines Studiums in den Fächern Tanzpädagogik und Erwachsenenbildung dienen.

Zuerst ein par allgemeine Fragen zu Ihrer Leitertätigkeit...

Wie lange unterrichten/ leiten Sie schon?	
Wie viele Stunden pro Woche?	
Wie viele Tänzer(innen)/ Athlet(innen) besuchen Ihre Lektionen?	
Wie viele davon sind Knaben/ Männer?	
Wie alt sind die Teilnehmer?	

Wo unterrichten/ leiten Sie?

(zutreffendes bitte bunt oder fett markieren)

In einer Stadt mit...

- ✓ ... weniger als 15 000 Einwohner
- ✓ ... 15 000-30 000 Einwohner
- ✓ ... 30 000-100 000 Einwohner
- ✓ ... mehr als 100 000 Einwohner

In einem...

- ✓ ... Verein
- ✓ ... privaten Studio, einer Tanzschule...
- ✓ Anderswo:

Nun ein par Fragen zu konkreten Tanztechniken...

(zutreffendes Feld bitte mit irgendeinem Zeichen/Buchstaben markieren)

	Ist diese Technik für Sie interessant?		Kennen Sie diese Technik?			Wo/ Wie haben sie diese Technik kennengelernt (Kurse? Studium? Video? Bücher? Selbst getanzt?)	Setzen Sie diese Technik in ihren Lektionen ein?	
	Ja (...ich würde gerne mehr erfahren...)	nein	Ja	Der Begriff sagt mir etwas	Nein		Ja	Nein
Gymnastik								
Klassischer Tanz, Ballett								
Hip Hop , Street Dance, Breakdance								
Modern Dance								
Contemporary Dance (Zeitgenössischer Tanz)								
Jazz Dance								
Salsa, Merengue, Paartanz								
Volkstanz, Ethnische T. (Orientalische T., Flamenco...)								
Steptanz								
Pilates								
Andere Techniken:								

Aus welchen Gründen setzen Sie gerade diese Technik in ihren Stunden ein?

(zutreffendes bitte bunt oder fett markieren)

- ✓ ... weil sie von der Institution (Tanzstudio, Tanzschule, Verein...) vorgeschrieben ist
- ✓ ... weil es eine Tradition ist, diese Technik zu unterrichten

- ✓ ... weil diese Technik die Teilnehmer selbst als Inhalt der Lektionen gewollt haben
- ✓ ... weil das Publikum, vor dem die Tänzer auftreten, am liebsten sieht
- ✓ Aus einem anderen Grund:

Ohne gross nachzudenken ☺ , ergänzen Sie, bitte, spontan den folgenden Satz:

Ich unterrichte Tanz/ Gymnastik, weil

Welche Tanzausbildung und –Weiterbildung haben Sie bis jetzt absolviert?

Von welchen Möglichkeiten einer Tanz- oder Gymnastik-Pädagogischen Aus- und Weiterbildung (Kurse, Lehrgänge...) in der Schweiz wissen Sie?

Ohne gross nachzudenken ☺ , schreiben Sie, bitte, ganz spontan auf, was Ihnen als Erstes bei der Vorstellung

„ich als Tänzer(in) auf der Bühne“
in den Sinn kommt:

Was erwarten Sie vor allem von den J+S Leiterkursen?

(Markieren Sie, bitte, das zutreffende Feld: Markieren des Feldes Nr. 1 = genau das war der Grund das Modul zu besuchen, weil ich das anderswo nur schwer lernen/ erfahren kann... Markieren des Feldes Nr. 4= das kann ich auch anderswo erfahren, lernen, bekommen...)

		1	2	3	4
1	Kontakt mit der Tanzwelt, News über aktuelles Geschehen im Bereich Tanz, neue Trends				
2	Quelle neuer Ideen , Bewegungen, Bewegungsfolgen, Choreos...				
3	Eine Anerkennung , Zertifikat, Diplom bekommen				
4	Weiterentwicklung, Ergänzung und Auffrischung meiner bisherigen Kenntnisse				
5	Die Möglichkeit meine persönliche Tanztechnik zu verbessern				
6	Informationen (in theoretischen Fächern) vermittelt bekommen.				
7	Kontakte knüpfen, Diskussionen mit Menschen führen, die in derselben Branche arbeiten.				
8	Eine Möglichkeit Probleme (methodische, psychosoziale...), die in meinen Lektionen auftauchen, zu besprechen und Lösungen zu finden.				

Etwas anderes:

Sind Sie einverstanden?

		Ja	Nein
1	Ein Kurs für Tanzpädagogen sollte auch ein Training deren persönlichen technischen Fähigkeiten in ihrem Fach sein, ein Tanztraining .		
2	Ein- bis Sechstägige Module sind die am besten geeignete Form der Aus- und Weiterbildung von Tanzpädagogen. Ein zeitaufwendigeres Studium (Tägliche Kurse) wäre von der Zeit her nicht möglich.		
3	Die J+S Module geben mir genügend Impulse für meine Tanzpädagogische Tätigkeit (neue Ideen, Motivation weiter zu machen...).		
4	Ich würde gerne mehr und öfters Informationen über Tanz/Gymnastik bekommen, ich möchte mehr Möglichkeiten haben, wo ich mich weiterbilden kann.		
5	Die Fachkompetenzen der Unterrichtenden in den J+S Modulen, die ich bis jetzt besucht habe, waren genügend.		
6	Je öfters ich an Modulen teilnehme, desto mehr bin ich motiviert mich theoretisch und praktisch weiterzubilden.		
7	Theoretische Informationen kann ich in meinen Lektionen weniger gut umsetzen als Kombis und Choreos, die man in praktischen Lektionen (wenn man selber tanzt) macht.		
8	Kombis und Choreos , die man in praktischen Lektionen lernt, kann man nur eine gewisse Zeit in den Lektionen einsetzen. Danach braucht man neue.		
9	Theoretische Informationen kann man längere Zeit in den Lektionen einsetzen als Kombis		

	und Choreos.		
10	Viel wichtiger als Feedbacks (Qualifikationsgespräche, Testergebnisse), die ich nach einem Leiterkurs von der Kursleitung bekomme, sind mir meine eigenen Eindrücke, und die eigene Beurteilung meiner Leistung im Kurs.		

Falls Sie Frage 4 mit „Ja“ beantwortet haben, in welchen Bereichen/ Fächern würden sie gerne mehr Informationen erfahren?

--

Setzen Sie in Ihren Lektionen Improvisation ein?

(zutreffendes, bitte, bunt oder fett markieren und den Satz ergänzen)

- ✓ Ja, sehr oft, weil
- ✓ Selten, weil
- ✓ Nie, weil

Mit welcher von den je zwei anschliessenden Aussagen können Sie sich eher identifizieren? A oder B?

(zutreffende Aussage, bitte, bunt oder fett markieren)

- A. In Leiterkursen geht es vor allem um die praktischen **Fachkompetenzen** (persönliche Tanztechnik).
- B. In Leiterkursen geht es vor allem um die praktischen **Methodenkompetenzen** (Fähigkeit Bewegungen analysieren, Lektionen gestalten).
- A. Im Kurs geht es für mich vor allem darum, so viel „Material“ (Choreos, Ideen, Infos...) wie möglich **mit nach Hause zu nehmen**.
- B. In einem Leiterkurs geht es für mich vor allem darum, zu **lernen** Informationen umsetzen, Choreos gestalten und Ideen entwickeln...
- A. Getestet sollten bei Leiterkursen und –prüfungen vor allem **praktische** Fach- und Methodenkompetenzen der Teilnehmer (persönliche Tanztechnik, Fähigkeit eine Lektion zu gestalten..).
- B. Getestet sollten bei und –prüfungen vor allem **theoretische** Fachkompetenzen der Teilnehmer (wissen über Tanz, Gymnastik, Trainingslehre, Anatomie...).
- A. Die Leiterkurse sollten für die Teilnehmer **gratis** sein. Die Kurskosten sollte

 übernehmen.
- B. Die Kurskosten bei Leiterkursen sollten die Teilnehmer **selbst tragen**.

Ergänzen Sie, bitte, den folgenden Satz:

Man wird Tanz- oder Gymnastikpädagoge/-Leiter, nachdem man...

Welche Tatsachen haben Sie bis jetzt in den J+S Leiterkursen am meisten beeinflusst und bewegt?

(Markieren Sie, bitte, das zutreffende Feld: Markieren des Feldes Nr. 1 = diese Tatsachen haben mich am meisten bewegt Markieren des Feldes Nr. 4 = diese Tatsachen habe ich nicht bedeutend wahrgenommen)

	1	2	3	4
Meine Kollegen , die anderen Teilnehmer				
Die Unterrichtenden				
Inhalt der Module (theoretische und praktische Informationen)				
Tanzerfahrungen und Erlebnisse aus den praktischen Lektionen				
Etwas anderes :				

Ergänzen Sie, bitte, zum folgenden Satz 1 positive und 1 negative Tatsache.

Regelmässiges Testen der Leiter (z.B. jede 3 Jahre) hätte zur Folge....

Eine eher positive Tatsache ergänzen:	Eine eher negative Tatsache ergänzen:

Letzte Frage!

Welche Fachliteratur (Bücher, DVD, Videos, CD-ROM, Informationen im Internet...) ... über Tanz- oder Gymnastik haben Sie bis jetzt gelesen, gesehen?

Welche davon benutzen Sie regelmässig bei der Gestaltung Ihrer Lektionen?

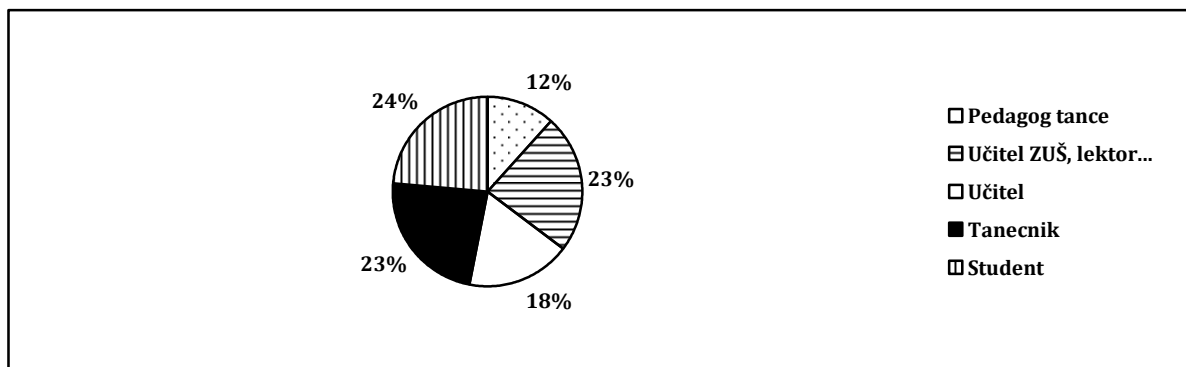
Und welches davon hat Sie am meisten beeinflusst/ bewegt ?

Als letztes bitte ich Sie noch um diese Angaben:

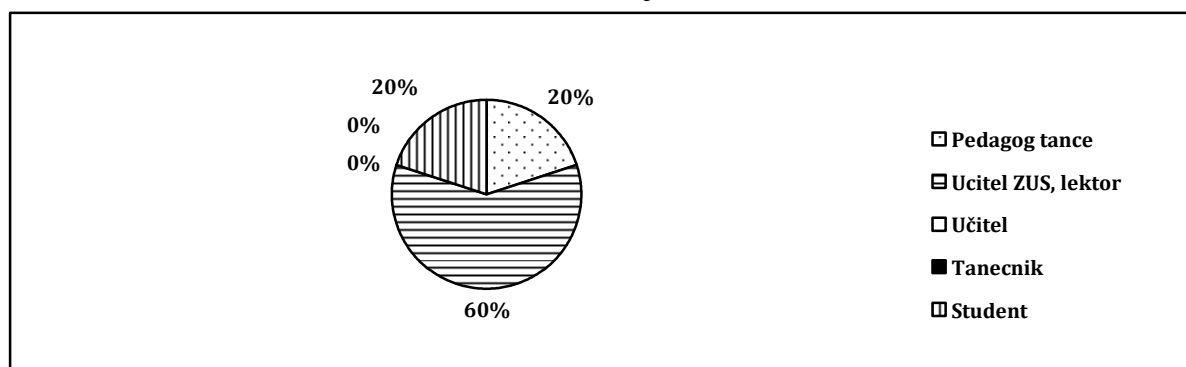
Alter:	
Beruf:	

Noch einmal **herzlichen Dank**, dass Sie sich die Zeit genommen haben und mir den Fragebogen beantwortet hatten!!! Ich wünsche Ihnen viel Erfolg und Motivation in Ihrer Leitertätigkeit!

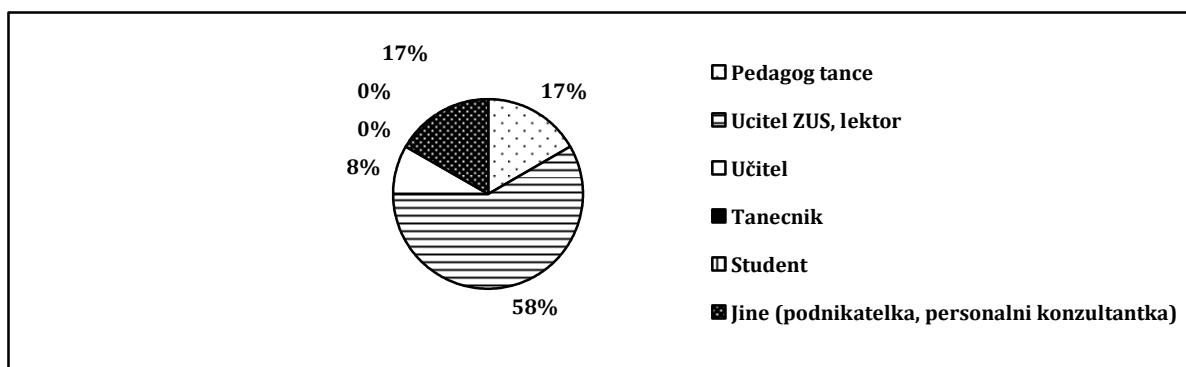
Příloha F. „Zaměstnání respondentů“

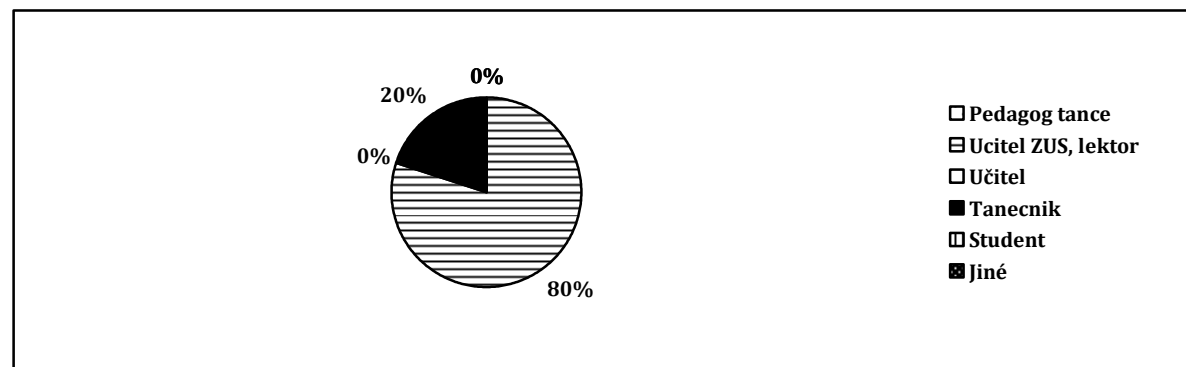
Graf č.6 „Zaměstnání respondentů“ HAMU

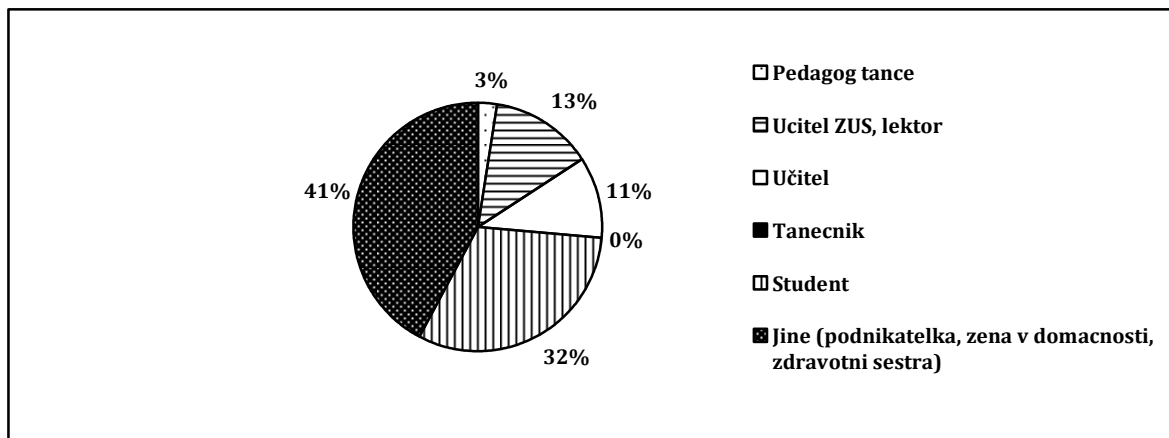
Graf č.7 „Zaměstnání respondentů“ TCP

Graf č.8 „Zaměstnání respondentů“ ARTAMA

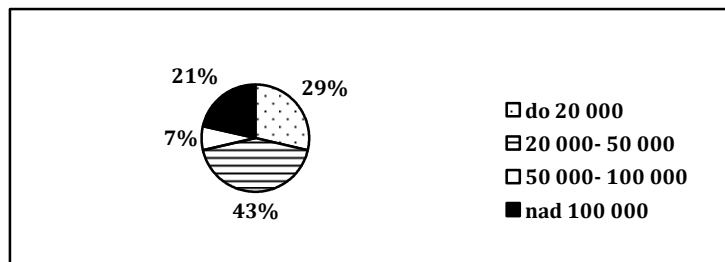

Graf č.9 „Zaměstnání respondentů“ JAMU

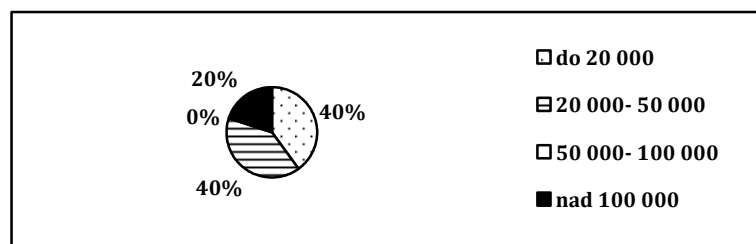

Graf č.10 „Zaměstnání respondentů“ J+S

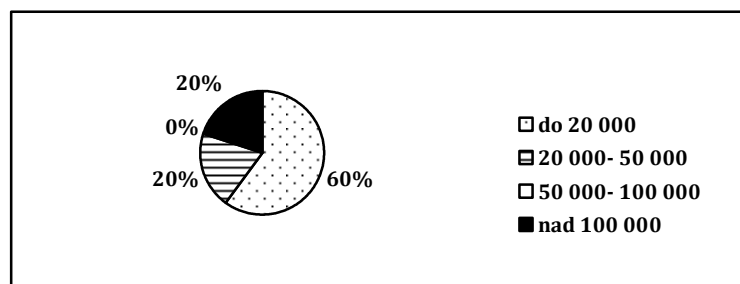
Příloha G. „Obecná charakteristika prostředí, ve kterém pedagog realizuje svoji činnost“

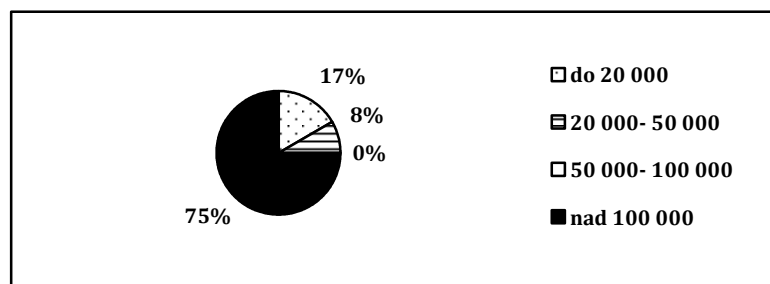
Graf č. 11 „Velikost obce, kde respondenti vedou lekce“ ARTAMA

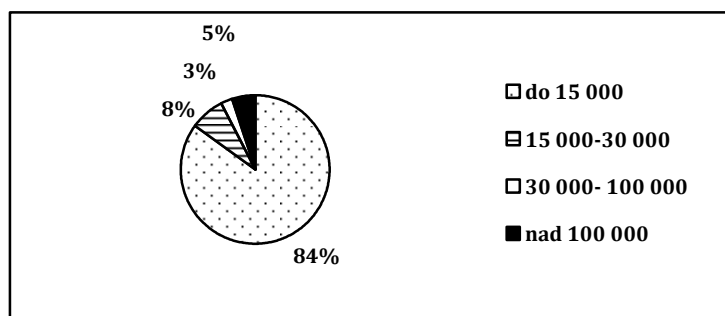
Graf č. 12 „Velikost obce, kde respondenti vedou lekce“ TCP

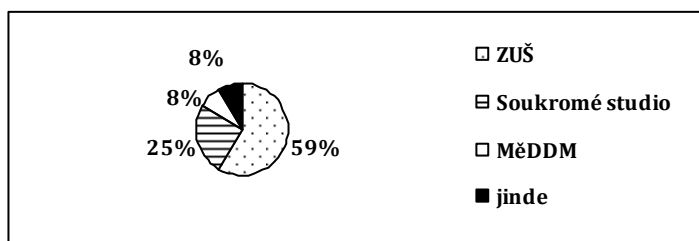
Graf č. 13 „Velikost obce, kde respondenti vedou lekce“ JAMU

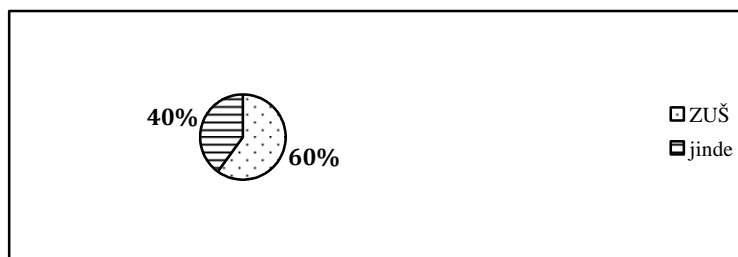
Graf č. 14 „Velikost obce, kde respondenti vedou lekce“ HAMU

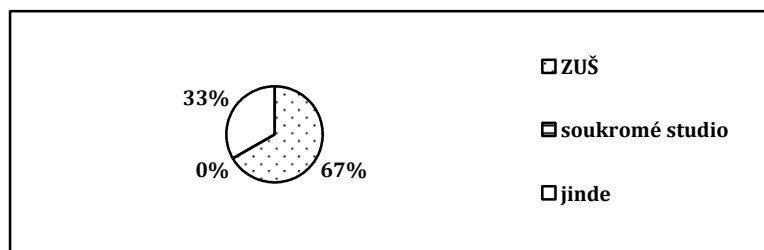
Graf č. 15 „Velikost obce, kde respondenti vedou lekce“ J+S

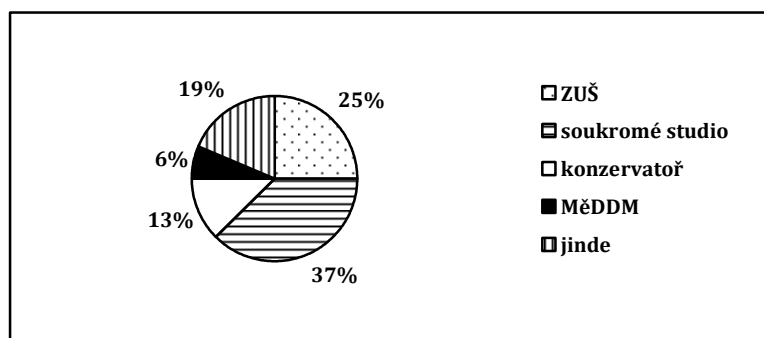
Graf č.16 „Typ instituce, kde respondenti vedou lekce“ ARTAMA

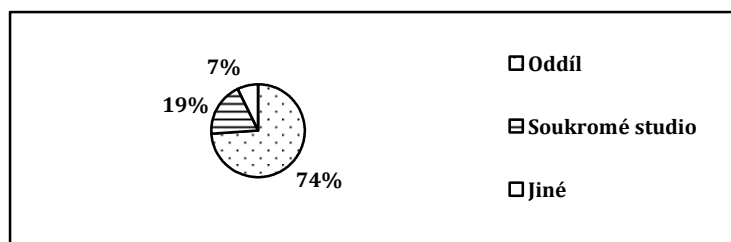
Graf č.17 „Typ instituce, kde respondenti vedou lekce“ TCP

Graf č.18 „Typ instituce, kde respondenti vedou lekce“ JAMU

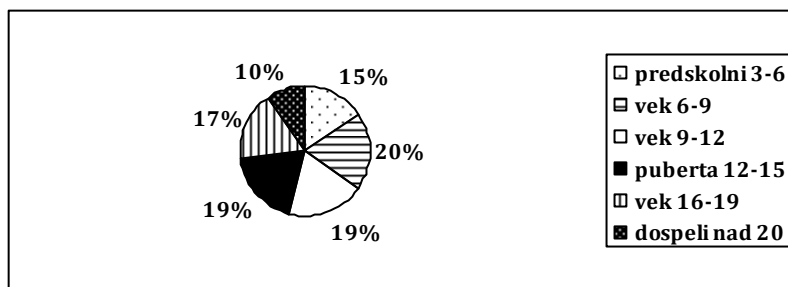

Graf č.19 „Typ instituce, kde respondenti vedou lekce“ HAMU

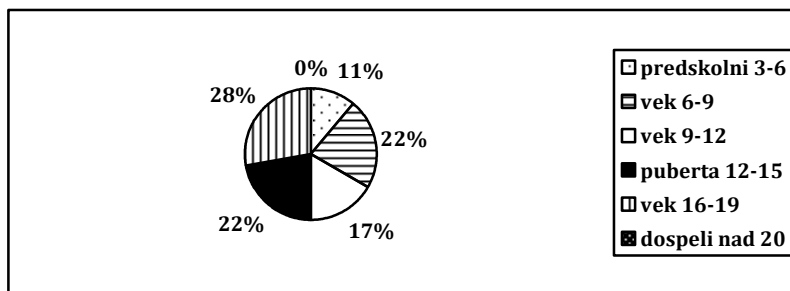

Graf č.20 „Typ instituce, kde respondenti vedou lekce“ J+S

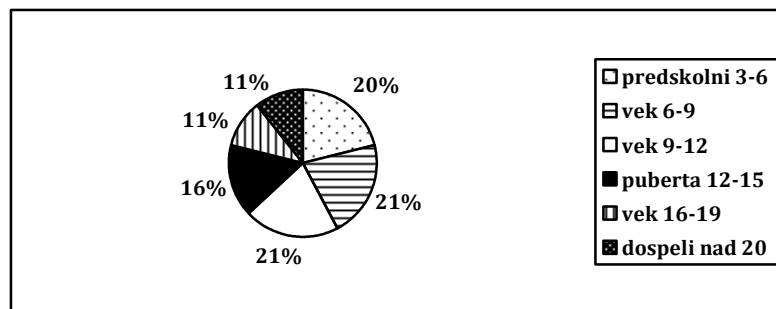
Příloha H. „Věková skladba studentů“

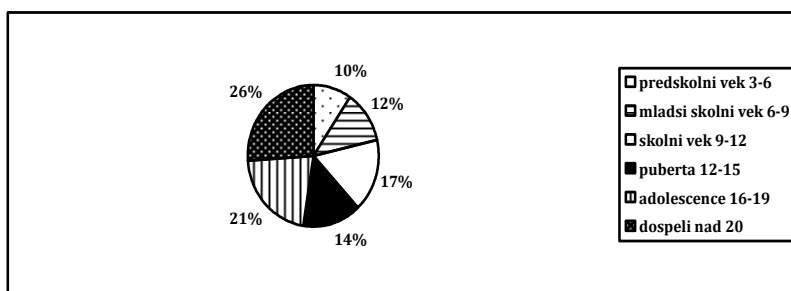
Graf č. 21 „Věková skladba studentů navštěvujících lekce respondentů“ ARTAMA

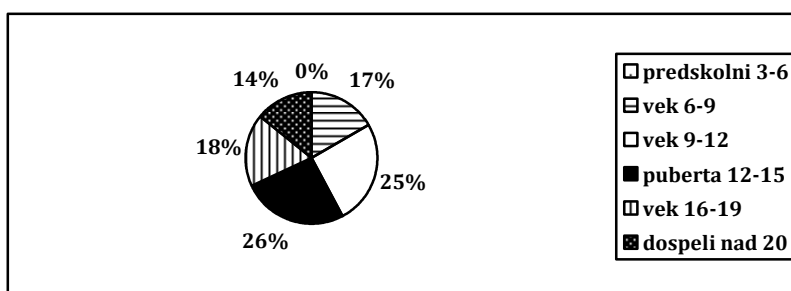
Graf č.22 „Věková skladba studentů navštěvujících lekce respondentů“ TCP“

Graf č.23 „Věková skladba studentů navštěvujících lekce respondentů“ JAMU“

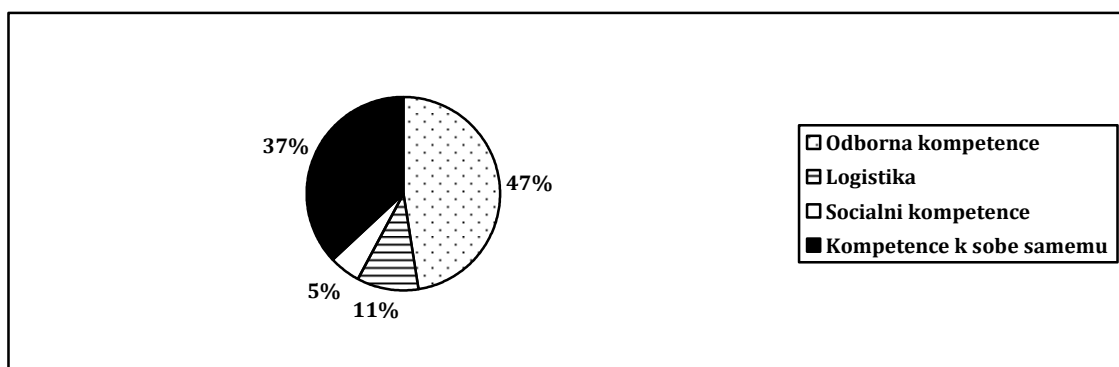

Graf č.24 „Věková skladba studentů navštěvujících lekce respondentů“ HAMU“

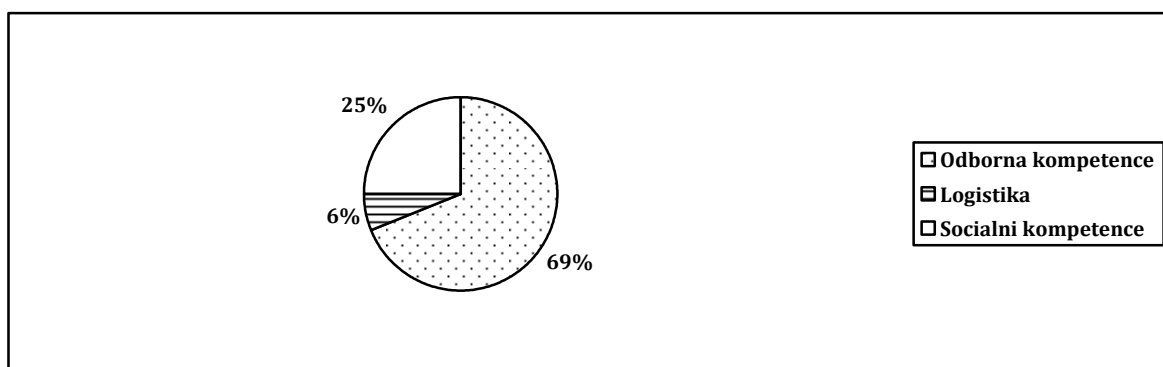

Graf 25 „Věková skladba studentů navštěvujících lekce respondentů“ J+S“

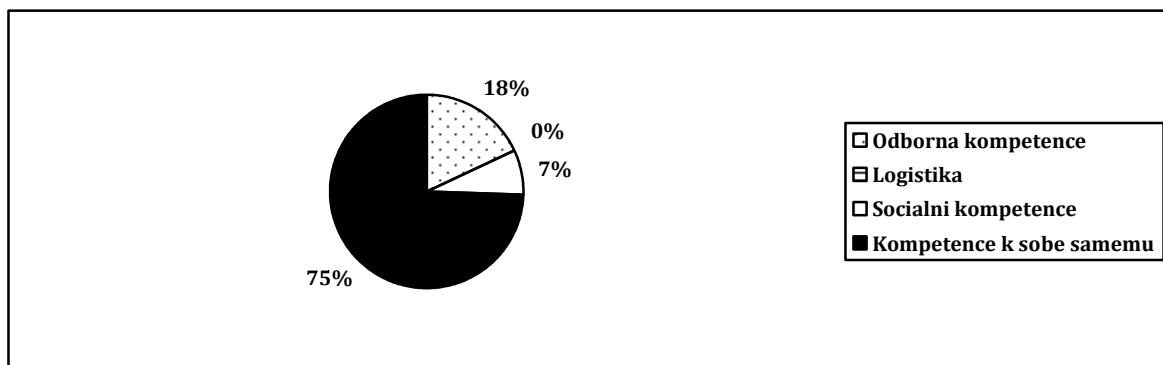
Příloha CH. „Cíl pedagogické činnosti respondentů“

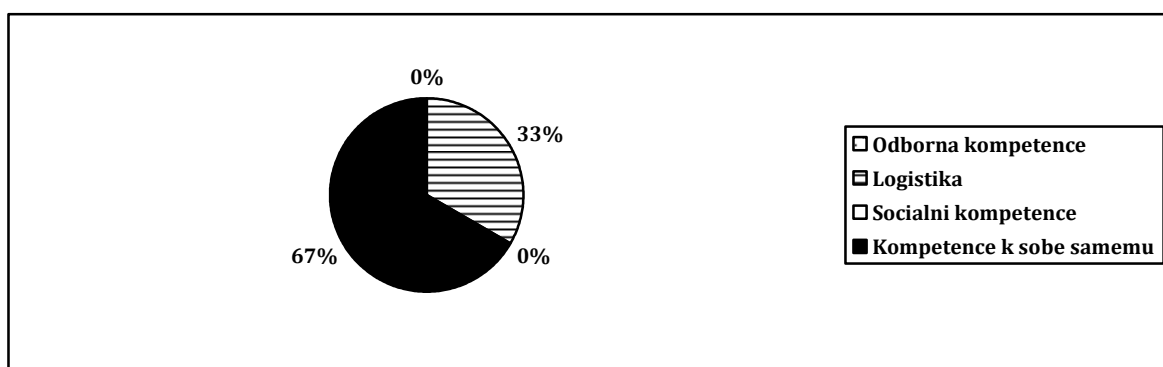
Graf č. 26. „Cíl pedagogické činnosti“ TCP

Graf č. 27. „Cíl pedagogické činnosti“ ARTAMA

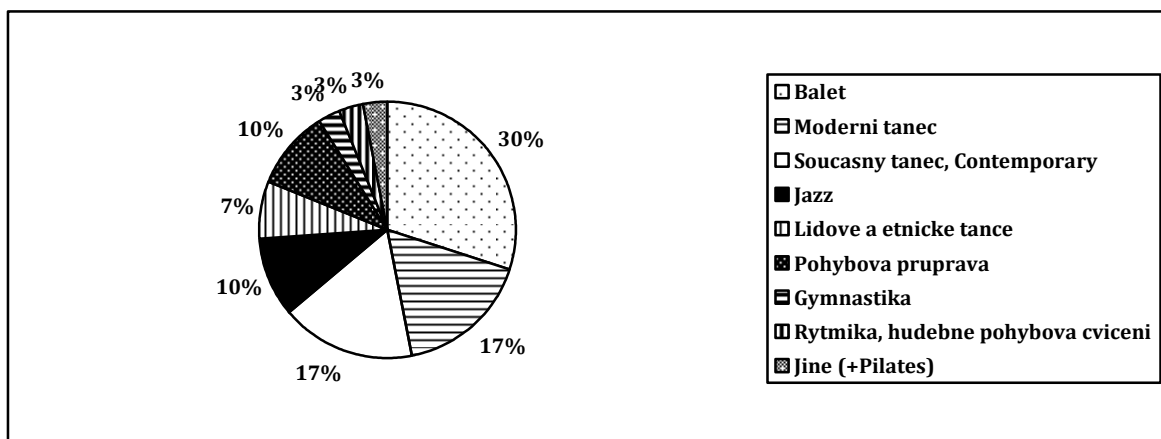

Graf č. 28. „Cíl pedagogické činnosti“ J+S

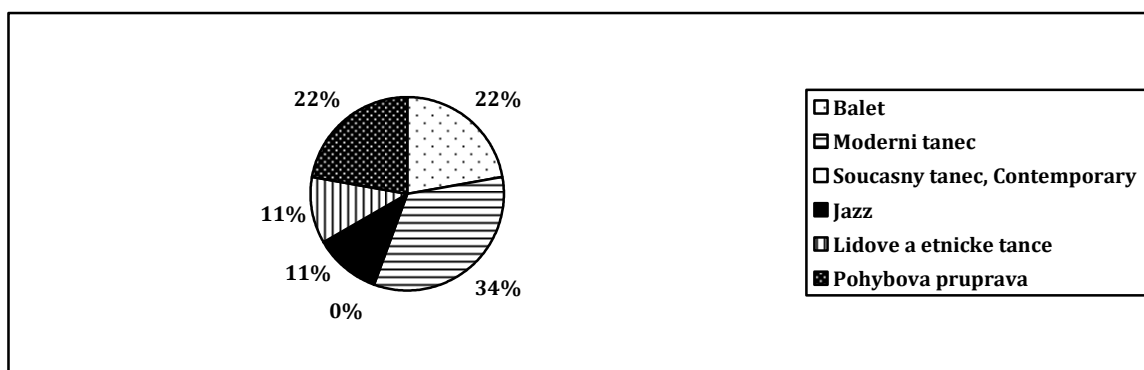

Graf č. 29. „Cíl pedagogické činnosti“ JAMU

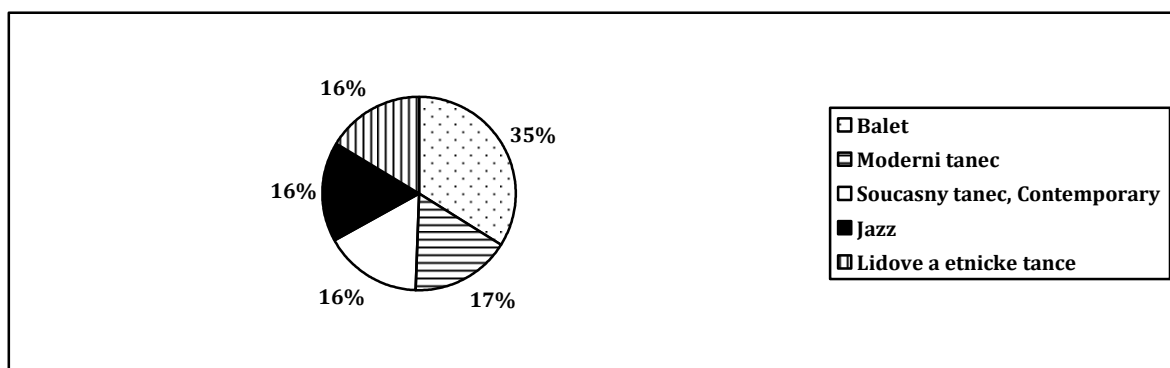
Příloha I. „Vyučované techniky“

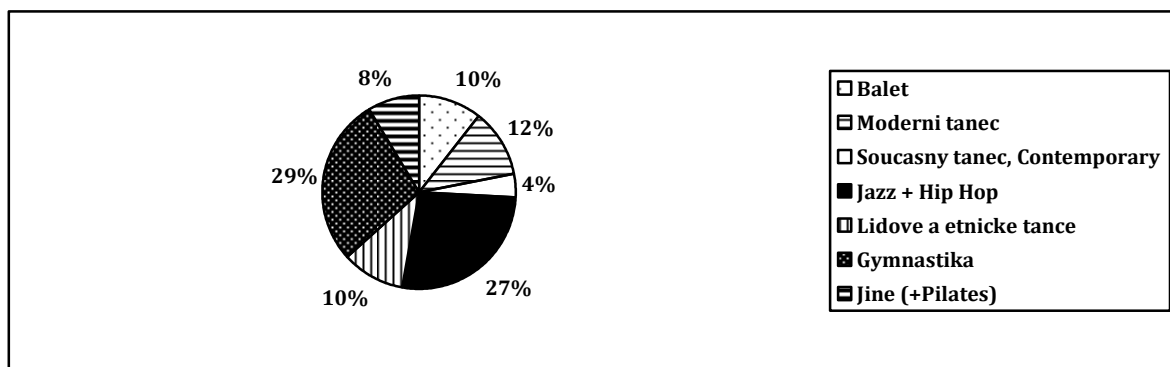
Graf č. 31 „Techniky vyučované respondenty HAMU“

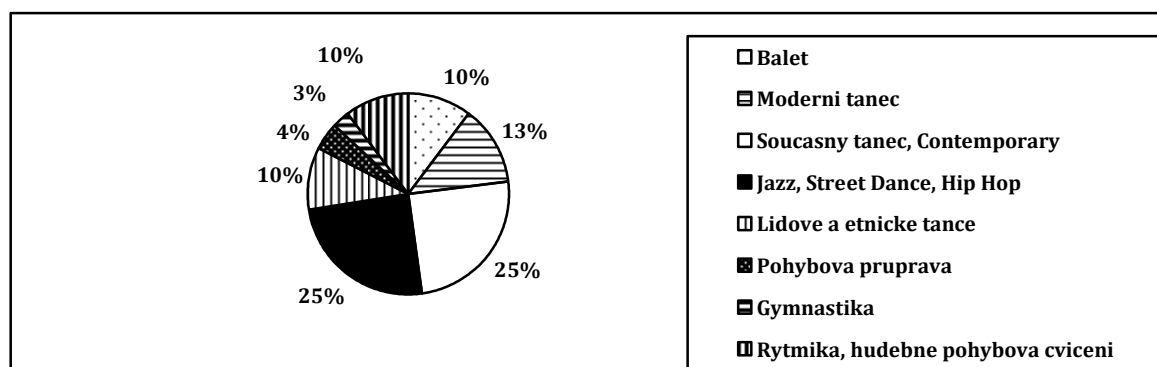
Graf č. 31 „Techniky vyučované respondenty JAMU“

Graf č. 32 „Techniky vyučované respondenty TCP“

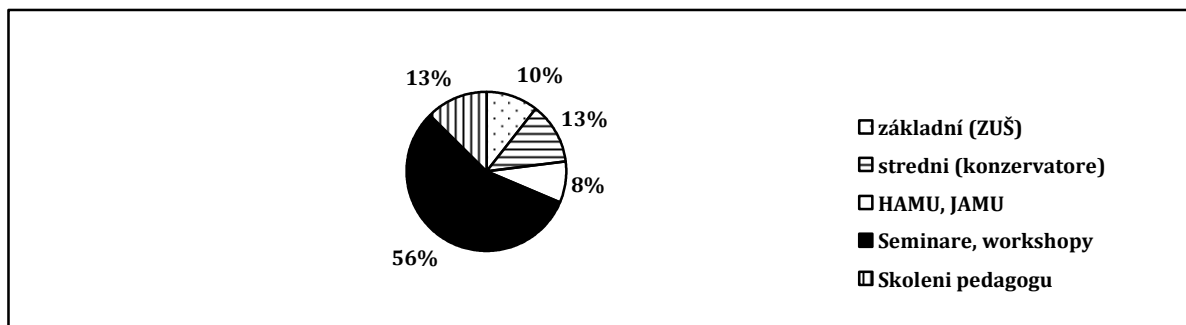

Graf č. 33 „Techniky vyučované respondenty J+S“

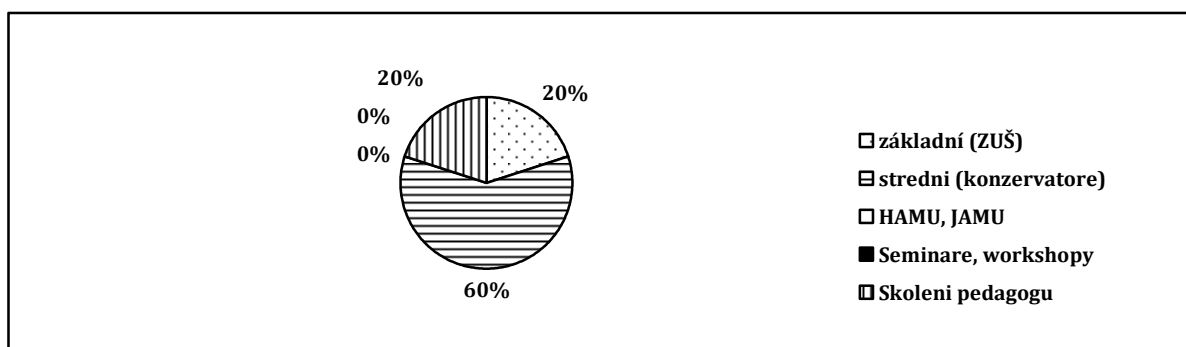

Graf č. 34 „Techniky vyučované respondenty ARTAMA“

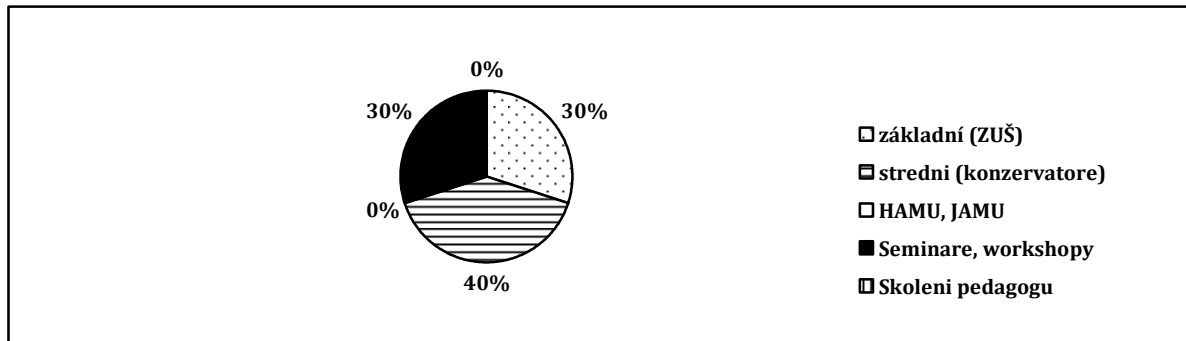
Příloha J. „Odborné vzdělání pedagogů“

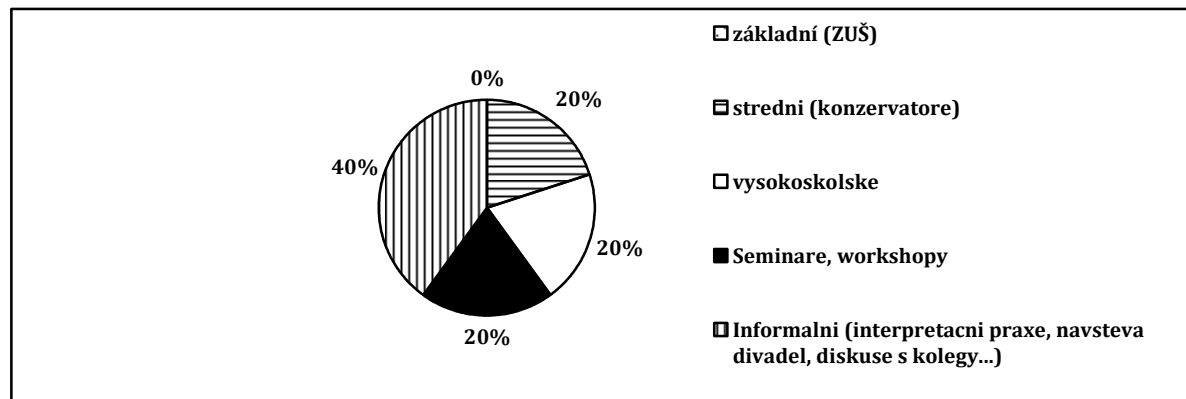
Graf č. 35 „Dosud absolvované tanečně- pedagogické vzdělání“ ARTAMA

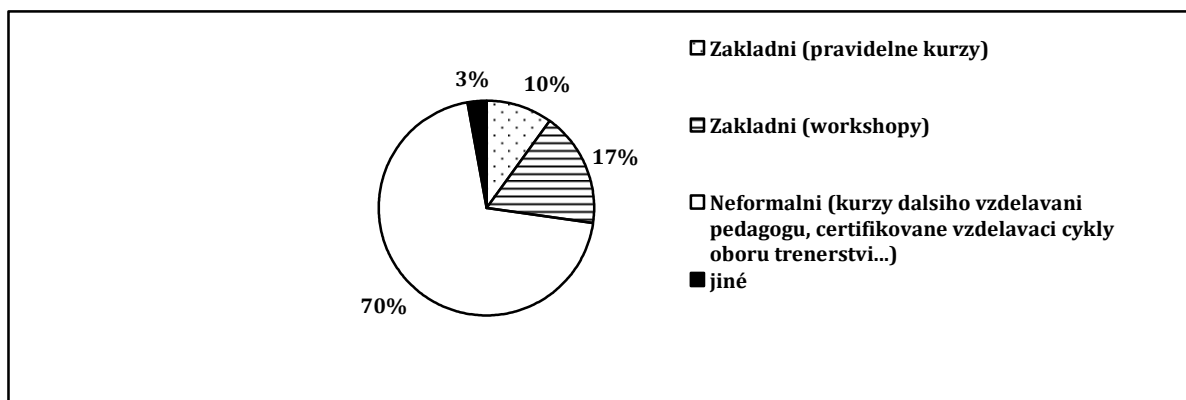
Graf č. 36 „Dosud absolvované tanečně- pedagogické vzdělání“ JAMU

Graf č. 37 „Dosud absolvované tanečně- pedagogické vzdělání“ TCP

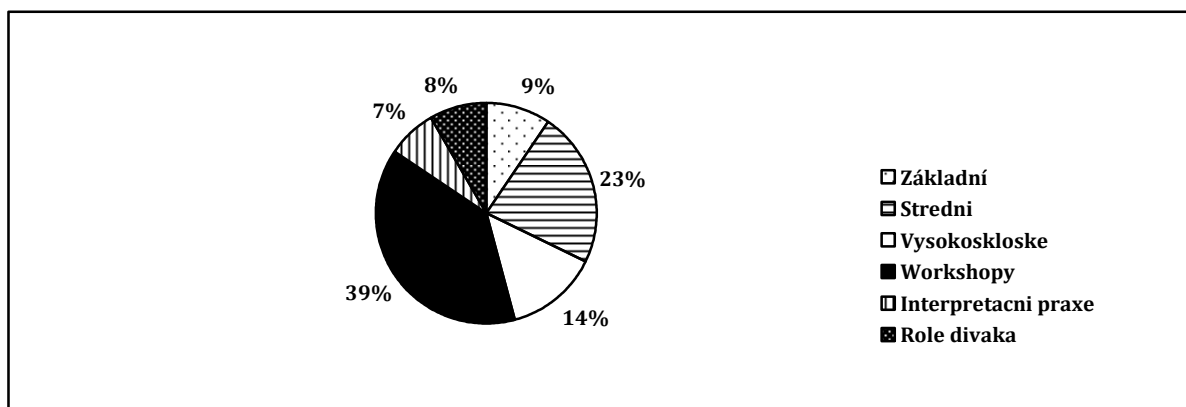

Graf č. 38 „Dosud absolvované tanečně- pedagogické vzdělání“ HAMU

Graf č. 39 „Dosud absolvované tanečně- pedagogické vzdělání“ J+S

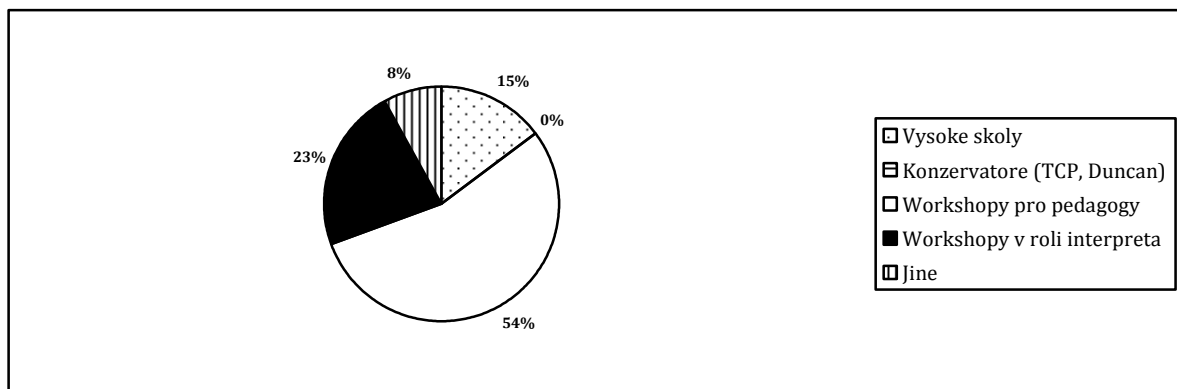
78

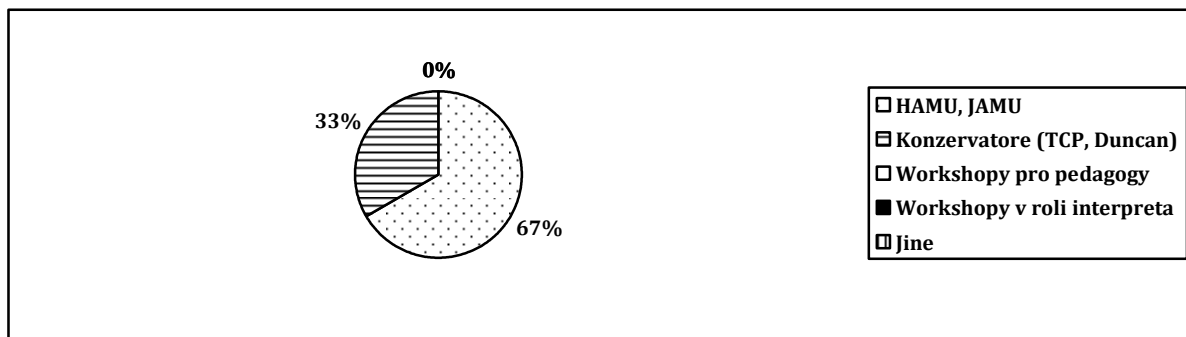
Graf č. 40 „Dosud absolvované tanečně- pedagogické vzdělání všech respondentů“

⁷⁸ Mezi organizace, v rámci kterých respondenti absolvovali kurzy, zahrnuté do bloku neformálního vzdělávání patří konkrétně organizace J+S, *Schweizerischer Turnverband* a také instituce typu *Fachhochschulen*.

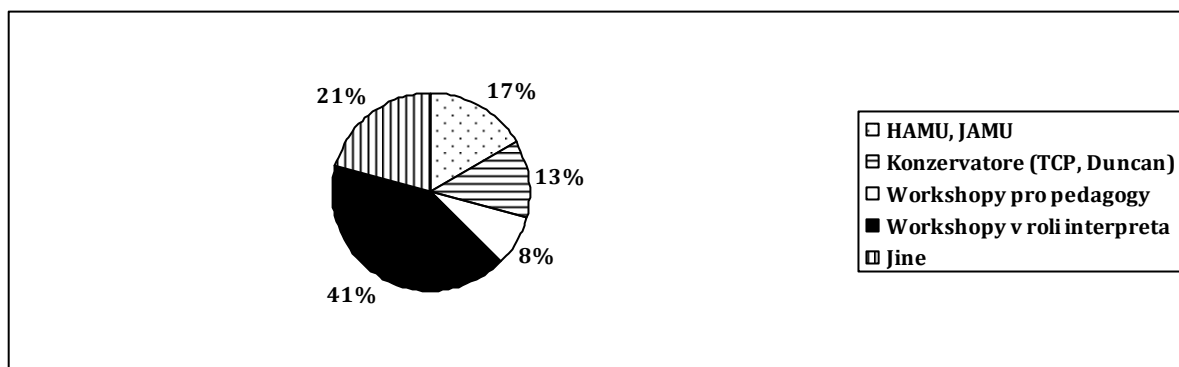
Příloha K. „Které možnosti dalšího vzdělávání má pedagog tance v ČR k dispozici?“

Graf č.41 „Které možnosti dalšího vzdělávání jsou v ČR k dispozici?“ J+S⁷⁹

Graf č.42 „Které možnosti dalšího vzdělávání jsou v ČR k dispozici?“ JAMU⁸⁰

Graf č.43 „Které možnosti dalšího vzdělávání jsou v ČR k dispozici?“ HAMU⁸⁰

⁷⁹ Pozn.:

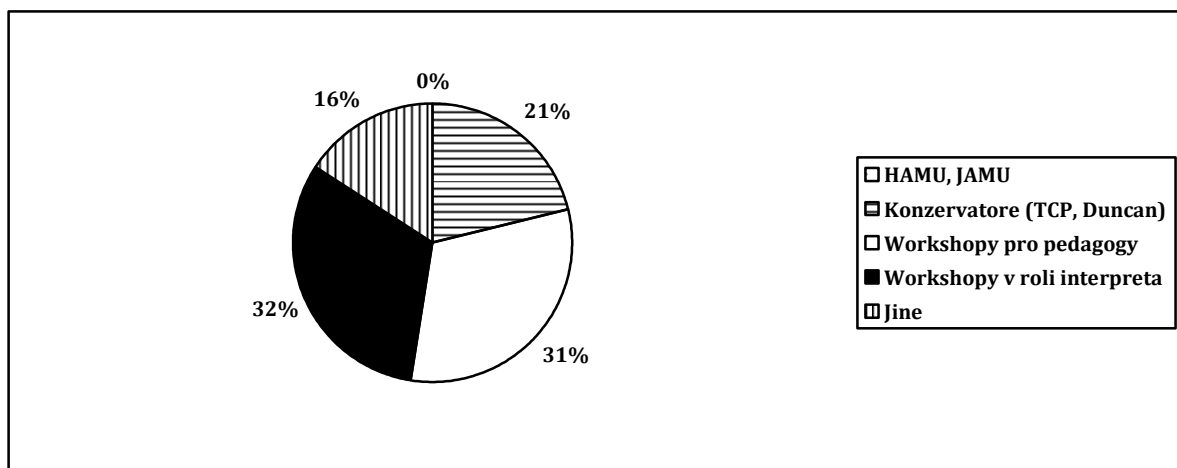
„Vysoké školy“ = Fachhochschulen, Hochschule der Künste Zürich..

„Konzervatoře“ ve Švýcarsku neexistují

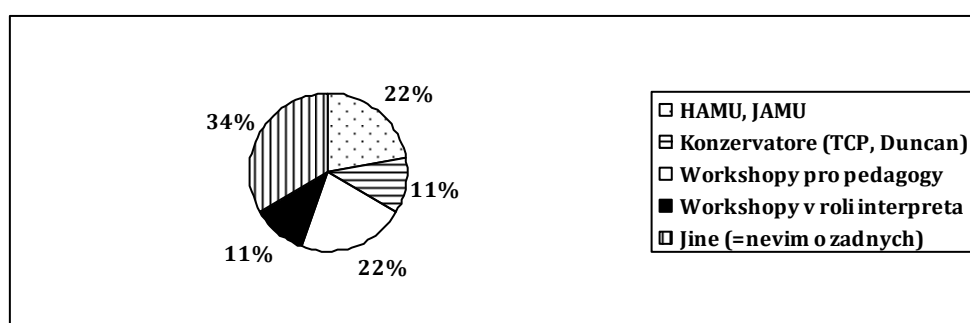
Workshopy pro pedagogy tance= 53% respondentů v tomto případě uvedlo organizaci J+S, 17% trenérská školení, 17% pedagogika gymnastiky, 13% pohybová terapie.

„Jiné“= nabídky v rámci SŠ, „žádné“, internet

⁸⁰ Pozn. „Jiné“ = literatura, kurzy v zahraničí, „nevím“

Graf č.44 „Které možnosti dalšího vzdělávání jsou v ČR k dispozici?“ ARTAMA⁸¹

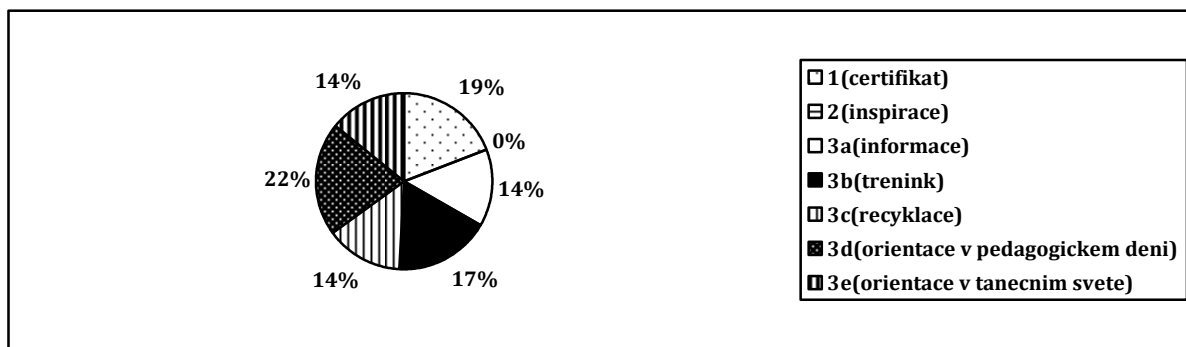

Graf č.45 „Které možnosti dalšího vzdělávání jsou v ČR k dispozici?“ TCP

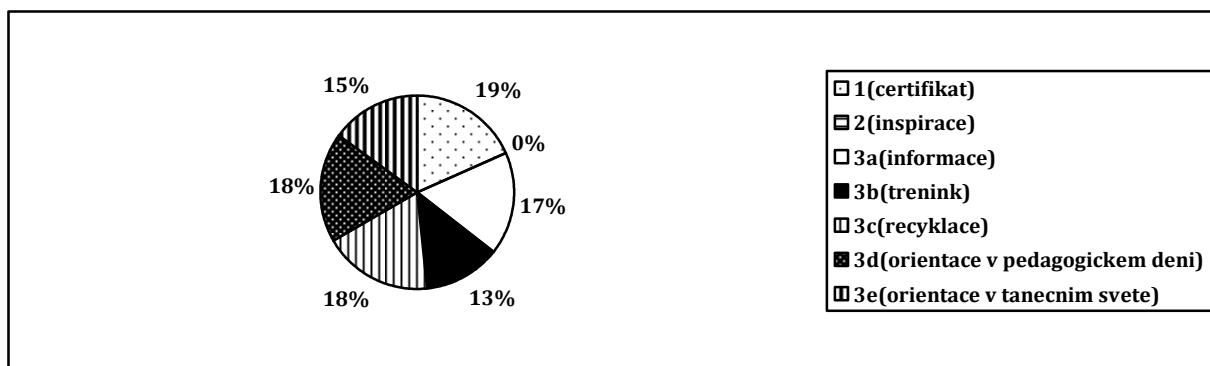
⁸¹ Pozn. „jiné“ = studium pedagogiky na UK, lidová konzervatoř

Příloha L. „Co očekáváte od kurzů dalšího vzdělávání?“

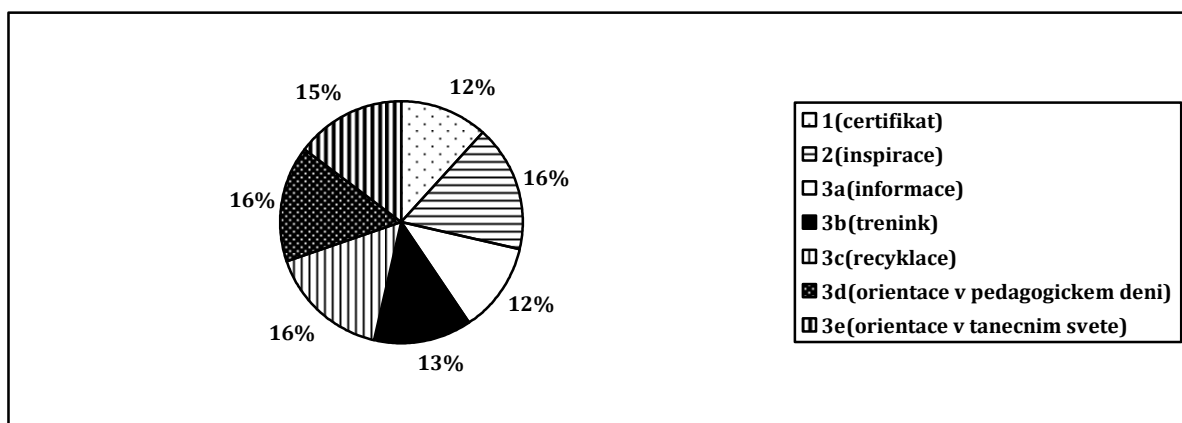
Bližší popis kategorií v grafu je uveden v kapitole 5.4.1.

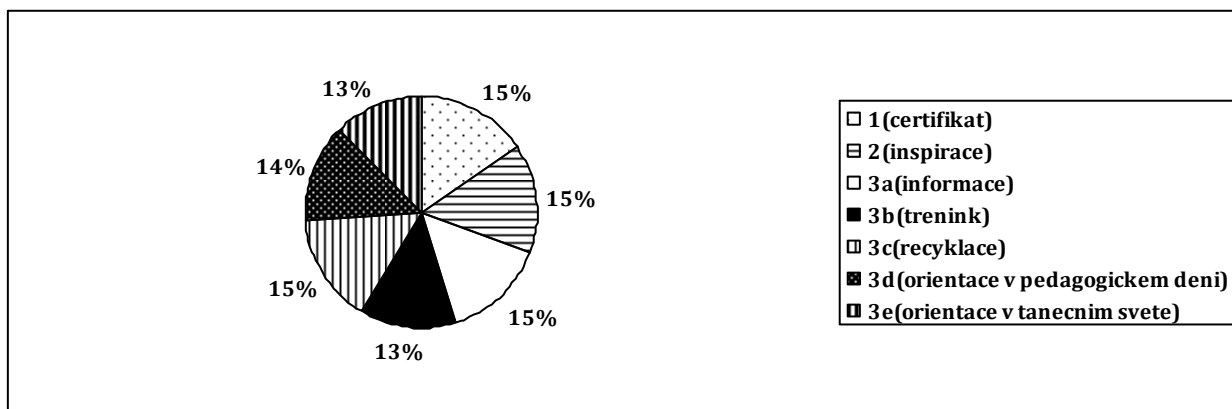
Graf č.46 „Co očekáváte od kurzů dalšího vzdělávání?“ JAMU

Graf.č. 47 „Co očekáváte od kurzů dalšího vzdělávání?“ TCP

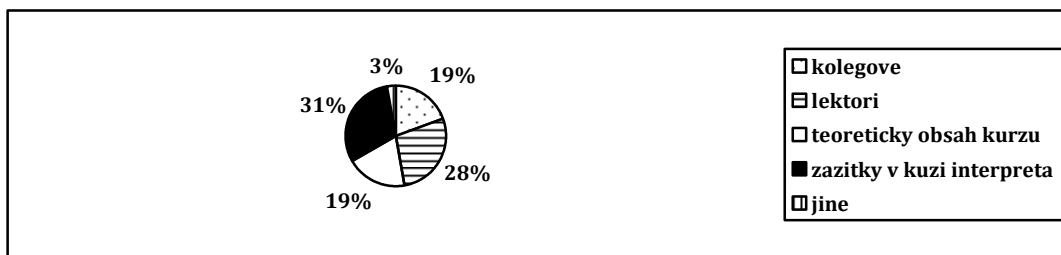

Graf.č. 48 „Co očekáváte od kurzů dalšího vzdělávání?“ ARTAMA

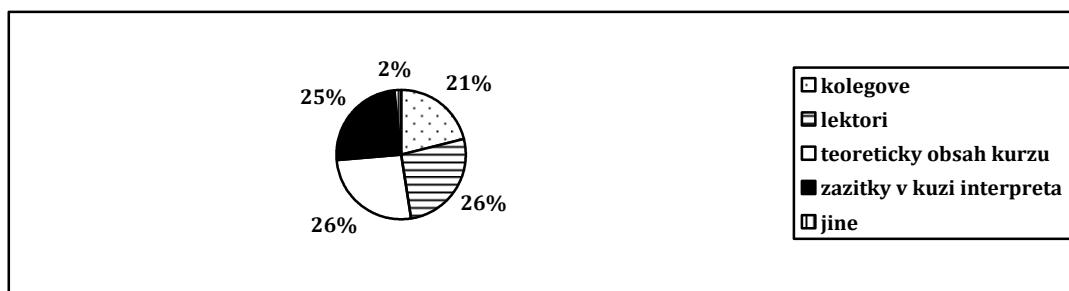

Graf.č. 49 „Co očekáváte od kurzů dalšího vzdělávání?“ J+S

Příloha M. „Co Vás ovlivňuje v kurzech nejvíce?“

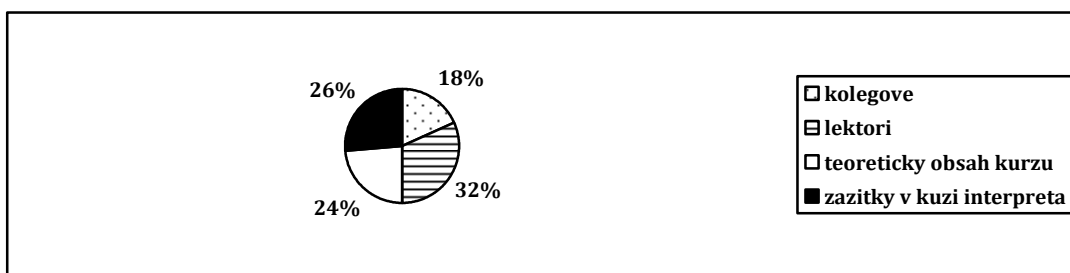

Graf č.50 „Co Vás ovlivňuje v kurzech nejvíce?“ ARTAMA⁸²

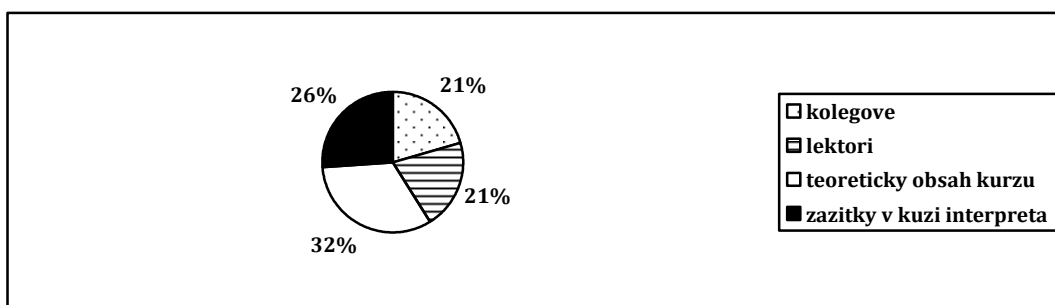

Graf č.51 „Co Vás ovlivňuje v kurzech nejvíce?“ J+S

:

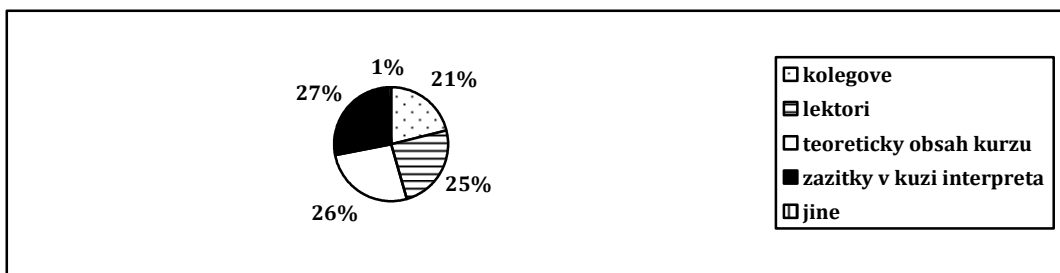
Graf č.52 „Co Vás ovlivňuje v kurzech nejvíce?“ JAMU

Graf č.53 „Co Vás ovlivňuje v kurzech nejvíce?“ TCP

⁸² Pozn.: Příklad odpovědi kategorie „jiné“:

- „pocit, že když tančím, tak opravdu žiju....“
- „To, že podle tance poznám celého člověka....“
- „To, že naše tělo je velice chytré a krásné!“

83

Graf č.54 „Co Vás ovlivňuje v kurzech nejvíce?“ HAMU

⁸³ Pozn: Příklad odpovědi z kategorie „jině“: „atmosféra při lekcích“

Příloha N. „Pedagogem tance se člověk stane poté, co...“

Některé odpovědi respondentů zařazené do kategorie shrnující subjektivně vnímané rysy vlastní osobnosti pedagogů:

- ... si sám ujasní, proč chce toto (občas dost nevděčné) povolání dělat a ví, co by měl svým žákům předat.
- ... bude to patrně nějaký podnět z venku a změna vnímání vlastní práce.
- ...je vstřícný, otevřený, komunikativní s „žáky“.
- se rozhodne a chce jím být
- Dokáže vstřebávat a využívat všechny okolní vlivy, které jakoby nesouvisí s tancem
- že je vlastně stále žákem, najde propojení v těle, v duši, srdci, zemi a vesmíru.
- ...předstoupí před žáky a má co předat, měl by být pokorný. Laskavý, náročný a důsledný ke svým žákům i sám k sobě.
- ...najde sám sebe.
- Rodí se jím.

Příloha O. „Odborná kvalifikace pedagoga tance“

Pojmem „odborná kvalifikace“ legislativa míní:

„a, **vysokoškolské vzdělání** získané studiem v akreditovaném studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti **pedagogických věd** nebo vzděláním v programu **celoživotního vzdělávání** uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku nebo studiem pedagogiky.

b, vyšší odborné vzdělání získané ukončením osmiletého nebo šestiletého vzdělávacího programu oboru vzdělání **konzervatoře**, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu.

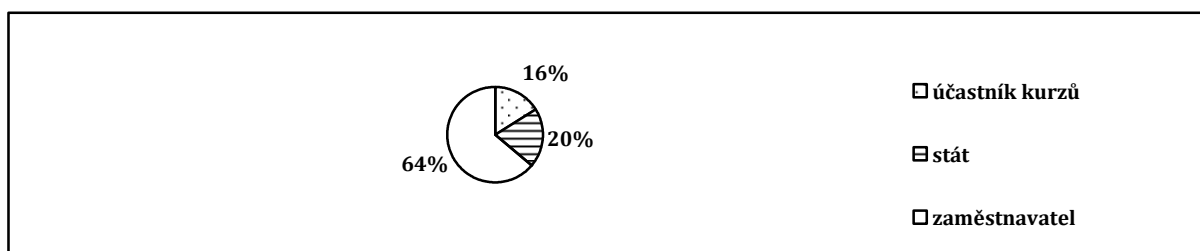
c, **vyšším odborným** vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti **pedagogických věd** nebo vzděláním v programu **celoživotního vzdělávání** uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku nebo studiem pedagogiky.

d, středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením odpovídající části vzdělávacího programu **konzervatoře a vysokoškolským vzděláním** získaným studiem akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti **pedagogických věd** nebo vzděláním v programu **celoživotního vzdělávání** uskutečňovaným vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku nebo studiem pedagogiky.

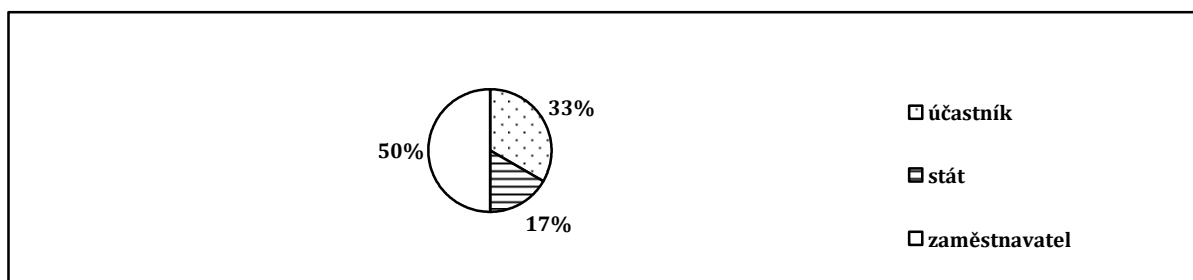
e, **středním** vzděláním s maturitní zkouškou získaným umožněním vzdělávacího programu střední odborné školy v oboru vzdělávání, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu a akreditovaného vzdělávacího programu **vyšší odborné** školy, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti **pedagogických věd** nebo vzděláním v programu **celoživotního vzdělávání** uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku nebo studiem pedagogiky.“⁸⁴

⁸⁴ Zákon o pedagogických pracovnících č. 563/ 2004 Sb., ze dne 24. září 2004.

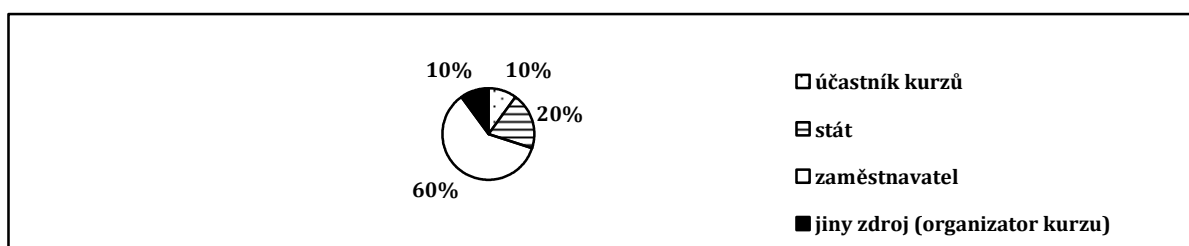
Příloha P. „Kdo by měl nést náklady dalšího vzdělávání pedagogů?“

Graf č.55 „Kdo by měl nést náklady podle J+S?“

Graf č.56 „Kdo by měl nést náklady podle ARTAMA?“

Graf č. 57 „Kdo by měl nést náklady podle HAMU?“